

Rozdział III. Diagnoza obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji i opis ludności

Diagnoza obszaru opisuje najważniejsze kwestie, na które może mieć wpływ realizacja Programu. Ponadto diagnoza wskazuje również na najważniejsze problemy i potrzeby z jednej strony, a z drugiej strony wskazuje na zasoby i potencjał obszaru diagnozowanego. Diagnoza uzasadnia ponadto dobór kluczowych grup docelowych i obszarów interwencji oraz przedstawia wewnętrzną spójność obszaru nie tylko pod względem administracyjnym, ale przede wszystkim historycznym i kulturowym. Opis diagnozy został podzielony na uwarunkowania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne. Analiza stanu istniejącego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji została opracowana na podstawie danych dostępnych w bazach GUS oraz danych z OPS, PUP, Policji, itd. lub na podstawie opracowań istniejących w Gminie Wschowa.

Należy podkreślić, że dane dotyczące diagnozy pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczą lat 2011 – 2016. Przyjęcie danego okresu analizy jest ważne ze względu na uchwycenie tendencji pewnych zjawisk demograficznych i społecznych. Dane gminne i inne dane opracowane dla poszczególnych uwarunkowań to dane pochodzące z końca 2016 roku i początku 2017 roku, aby na ich podstawie można było wyznaczyć obszary rewitalizacji. Dane odnoszą się do mieszkańców Gminy.

Tak zdefiniowana diagnoza obszaru została poddana konsultacjom z mieszkańcami obszaru rewitalizacji podczas spotkań zrealizowanych w każdym z podobszarów i była przedmiotem pracy Zespołu ds. rewitalizacji.

Wyznaczając obszar rewitalizacji dokonano obliczenia syntetycznego wskaźnika „społecznego” dla poszczególnych jednostek urbanistycznych. Daną referencyjną była średnia dla miejscowości gminnych. W pierwszej kolejności dla badanych jednostek urbanistycznych dokonano analizy pięciu wskaźników odnoszących się do problemów społeczno-gospodarczych gminy, wskazujących na występowanie kryzysu w sferze społecznej tj. poziom bezrobocia, wskaźnik interwencji straży miejskiej, wskaźnik przyznawanych zasiłków, uzależnienie od alkoholu. Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik syntetyczny byłby gorszy niż średnia dla gminy zostały potencjalnie uznane za zdegradowane. Na podstawie danych o problemach społeczno-gospodarczych opracowano Index of Multiple Deprivation, czyli syntetyczny wskaźnik degradacji.

W dalszej kolejności dokonano analizy występowania przynajmniej jednego z dodatkowych problemów/wskaźników kryzysowych odnoszących się do, co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Na tym etapie pracy dokonano analizy występowania, co najmniej jednego z problemów (tj. poziomu wskaźników

odbiegających od średniej gminy), co pozwoliło na wskazanie obszaru rewitalizacji. Ostatnim elementem stanowiącym o wyznaczeniu danego obszaru rewitalizacji było istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy. Element ten został poddany szczegółowej analizie podczas konsultacji.

Finalnie, dokonano analizy spełnienia warunków wskazanych w Wytycznych dot. rewitalizacji oraz ustawie o rewitalizacji, warunkujących wyznaczenie obszaru rewitalizacji, który nie może obejmować łącznie terenów o powierzchni większej niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Analizując liczbę ludności zamieszkującej podobszary, warto wskazać, iż obszar rewitalizacji został określony na ulicach, które uzyskały najwyższą liczbę punktów w skali IMD. Jednakże objął głównie takie obszary, które posiadają największy poziom zdegradowania społecznego, przestrzenno- funkcjonalnego, technicznego oraz środowiskowego i gospodarczego.

Informacje ogólne

Gmina Wschowa położona jest w południowo - wschodniej części województwa lubuskiego. Gmina Wschowa zajmuje powierzchnię 19 691 ha, w tym miasto 925 ha. Północna jej część objęta jest krajowym systemem obszarów chronionych, w skład którego wchodzi fragment obszaru chronionego krajobrazu: Obszar Przemęcko –Wschowski, na terenie którego znajduje się Przemęcki Park Krajobrazowy. Park ten powołano dla ochrony niepowtarzalnych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym zespołów leśno – łąkowo – jeziornych, z wieloma gatunkami chronionych i często rzadkich roślin i zwierząt. Granice chronionego krajobrazu na terenie gminy obejmują głównie kompleksy leśne.¹

Potencjał społeczny

Na terenie gminy są zarejestrowane liczne organizacje samorządowe. Poniżej lista uwzględniająca organizacje pod względem tematycznym i prawnym.

Uczniowskie Kluby Sportowe

1. Uczniowski Klub Sportowy „Tajfun” Szkoła Podstawowa Lgiń
2. Uczniowski Klub Sportowy „Olimp Sprawni – Razem”, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. J. Korczaka
3. Uczniowski Klub Sportowy „Dynam” Wschowa
4. Wschowski Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Korona” Wschowa, Wschowa
5. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy ZAHIR VOLLEY Wschowa,
6. Lekkoatletyczny Ludowy Klub Sportowy Osowa Sień, Wschowa
7. Stowarzyszenie Klub Jeździecki „Tradycja”, 400 Wschowa
8. Wschowsko – Sławskie Towarzystwo Koszykówki, Wschowa

Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym

¹ <http://www.wschowa.pl/page/gmina> (data wyświetlenia 20.02.2018)

1. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Zarząd Rejonowy we Wschowie, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych. Koło we Wschowie
2. Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne Zarząd Miejsko – Gminny we Wschowie,
3. Polski Związek Diabetyków Zarząd Koła we Wschowie,
4. Liga Obrony Kraju Zarząd Powiatowy we Wschowie,
5. Zarząd Oddziału Miejsko-Gminnego ZOSP RP we Wschowie,
6. Akcja Katolicka przy Parafii Św. Biskupa we Wschowie,
7. Parafialny Zespół CARITAS przy parafii pw. Św. Jadwigi Królowej, Wschowa,
8. Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA” Oddział Terenowy we Wschowie,
9. Związek Sybiraków, Koło we Wschowie,
10. Polski Związek Niewidomych Koło we Wschowie,
11. Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi „Nasze Dzieci” w Przyczynie Górnej
12. Stowarzyszenie Amazonek Wschowskich,
13. Stowarzyszenie Absolwentów Gimnazjum i Liceum we Wschowie,
14. Stowarzyszenie Wschowa w Europie,
15. Stowarzyszenie „Inicjatywa Samorządowa”, Wschowa,
16. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Gorzowskiej, Zarząd Dekanalny Wschowa,
17. Stowarzyszenie „Nasza Wieś” w Wygnańczycach
18. Ludowy Zespół Sportowy „Avia”, Siedlnica
19. Stowarzyszenie „Pacyfistyczna oaza” we Wschowie,
20. Klub Sportowy „Pogoń Wschowa”,
21. Stowarzyszenie Kultury Ziemi Wschowskiej, Wschowa,
22. Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomocna Dłoń” Wschowa,
23. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek”, Wschowa,
24. Stowarzyszenie „Nasze Miasto” Wschowa
25. Stowarzyszenie Turystyczne Ziemi Wschowskiej, Wschowa,
26. Wschowskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Podaj Dalej” Wschowa
27. Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych „Twórcze Horyzonty” we Wschowie,
28. Stowarzyszenie Przyjaciół „Jedynki” SP nr 1, Wschowa
29. Wschowski Klub Motorowy, Wschowa
30. Stowarzyszenie Rodziców „Bajkowe Przedszkole nr 1”, Wschowa,
31. Stowarzyszenie Na Rzecz Aktywizacji Wsi „Przy Szkole”, Łysiny 2,
32. Stowarzyszenie „Wieś Bez Barier”, Dębowa Łęka
33. Stowarzyszenie Huta Pieniacka, Przyczyna Górna
34. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Kulturalnych „FABRYKA KULTURY”, Wschowa
35. Stowarzyszenia Odnowy Samorządu we Wschowie, Wschowa
36. Stowarzyszenie Na Rzecz Edukacji „Nasza Szkoła” we Wschowie, Wschowa
37. Towarzystwo Przyjaciół I Zespołu Szkół im. St. Staszica we Wschowie, Wschowa
38. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi „Nie ma mocnych”, Siedlnica
39. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kopa Sportowego Wschowa,
40. Stowarzyszenie Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno-Wychowawcza Jednostka Strzelecka 4047 Wschowa
41. Stowarzyszenie im. Siostry M. Iwony Król we Wschowie, Wschowa
42. Stowarzyszenie Przyjaciół Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia we Wschowie „BIS”
43. Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem i Zespołem Aspergera „Bliżej Autyzmu” we Wschowie
44. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi i Regionu „Bliżej Szkoły” Lgiń
45. Wschowskie Towarzystwo Strzeleckie im. Batalionu „PARASOL” we Wschowie, Wschowa
46. Stowarzyszenie „Razem Łatwiej”, Wschowa
47. Stowarzyszenie WRAK RACE, Wschowa,
48. Stowarzyszenie CZAS A.R.T. we Wschowie
49. Stowarzyszenie Wschowski Inkubator Potencjału, Wschowa

Stowarzyszenia zwykłe

1. Stowarzyszenie ds. restytucji Powiatu Wschowskiego
2. Stowarzyszenie ds. Renowacji Zboru Poewangelickiego we Wschowie, Wschowa
3. Stowarzyszenie Komitet Założycielski Pamięci Polaków Przybyłych z Kresów Wschodnich, Wschowa
4. Stowarzyszenie „Wschowskie Stowarzyszenie Brydża Sportowego”, Wschowa

Fundacje

1. Fundacja „TECZOWE MARZENIA” ul. Sportowa 1, Wschowa
2. Fundacja „ROZWOJU EDUKACJI EKONOMICZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY Wschowa KRS
3. Fundacja „I LOVE ZDROWIE”, Wschowa

Organizacje pożytku publicznego

1. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek, Wschowa,
2. Związek Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Wielkopolska – ZHP Hufiec Wschowa

Ochotnicze Straże Pożarne zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym

1. OSP – Wschowa,
2. OSP – Siedlnica
3. OSP – Przyczyna Górna
4. OSP – Osowa Sień
5. OSP – Olbrachcice
6. OSP – Łysiny
7. OSP – Lgiń
8. OSP – Konradowo
9. OSP – Kandlewo
10. OSP – Dębowa Łęka
11. OSP – Łysiny-Wygnańczyce,
12. OSP – Hetmanice

Ochotnicze Straże Pożarne stanowią ważny element działań aktywizujących społeczność lokalną. Poprzez swoje działania nie tylko reagują na niebezpieczne sytuacje, ale stwarzają w miarę możliwości również takie sytuacje, kiedy możliwa jest edukacja mieszkańców społeczności na temat bezpieczeństwa fizycznego własnego i bliskich.

Potencjał historyczny i kulturowy

Wschowa to miejsce atrakcyjne historycznie, z walorami, które wykorzystuje się na co dzień w promocji gminy, a także w działaniach lokalnych. Na terenie Gminy Wschowa znajduje się układ średniowieczny, który szczególnie przyciąga turystów i stanowi jednocześnie ogromny potencjał budujący tożsamość lokalną i poczucie przynależności mieszkańców gminy do miejsca zamieszkania. Szczególnie atrakcyjnie historycznie jest Stare Miasto, które przyciąga do Wschowy wielu turystów. Dla wszelkich działań związanych z rozwojem gminy zarówno pod względem społecznym jak i infrastrukturalnym wydaje się być ważne wykorzystanie potencjału historycznego dla poprawienia

wizerunku Gminy Wschowa. Szczególnie zwraca się uwagę na lokalne zabytki, a przede wszystkim na:

Zamek, który powstał na miejscu grodu, był usytuowany na sztucznie usypanym wzgórzu i włączony w system obronny Wschowy. Od strony miasta oddzielała go fosa, nad którą był przerzucony most. Pierwszy (dotychczas znany) jego opis pochodzi z 1616 r. W pierwszej połowie XIX w. Prusacy rozebrali stare budynki i postawili nowe. Urządzono w nich więzienie. Funkcję tę spełniały także w okresie międzywojennym. W 1945 r. Wschowa wróciła w granice Polski. Budynki więzienia zaadaptowano na potrzeby zakładu produkcyjnego. W 1952 r. umieszczono w nich Spółdzielnię Przemysłu Ludowego i Artystycznego (późniejszą Spółdzielnię Dziewiarsko-Odzieżową). Stan ten trwał przez ponad czterdzieści lat, do momentu likwidacji Spółdzielni. Obecnie budynki są własnością prywatną.

Ratusz, który jest siedzibą władz miejskich. Obecny kształt ratusza pochodzi z przeprowadzonej przebudowy z lat 1860 – 1870. Nadano mu kształt eklektyczny. Jest to budynek trzykondygnacyjny, murowany, założony na rzucie prostokąta. Wieża umieszczona jest w narożniku północno-zachodnim. W dolnej części jest kwadratowa, a dwie górne kondygnacje są ośmioboczne. Najwyższa kondygnacja obwiedziona jest galerijką. W narożniku północno-wschodnim ratusza zachowała się na parterze sala nakryta kunsztownym sklepieniem sieciowym z pierwszej połowy XVI w. (sala gotycka). I ją przede wszystkim warto zobaczyć. Zwróćmy także uwagę na herb miasta umieszczony na frontonie ratusza. Przedstawia on scenę koronacji Najświętszej Marii Panny. Poniżej znajduje się podwójny krzyż jagielloński z dwoma pierścieniami. Został on wprowadzony prawdopodobnie w XV w. jako kolejny element herbu Wschowy, a później w ogóle zastąpił skomplikowaną i trudną do przedstawienia scenę koronacji Najświętszej Marii Panny.

Mury obronne, które zostały one wzniesione na planie zbliżonym do koła, jako budulca użyto kamieni i cegieł. Zachowana ich wysokość waha się od 2 do 4 metrów. Budowę pełnych obwarowań rozpoczęto w czasach Kazimierza Wielkiego, a ukończono w XV wieku. Na przestrzeni XVI i XVII wieku były one rozbudowywane i umacniane. Wschowskie obwarowania składały się z trzech części: murów, fosy i wałów ziemnych. Do miasta prowadziły dwie bramy: Polska i Głogowska oraz furty. W XIX wieku mury zostały częściowo rozebrane. Ich najstarsze zachowane fragmenty znajdują się przy dawnym zamku starościńskim. Mury miały między innymi chronić miasto przed najezdami.

Wieża Ciśnień - z początku XX w., znajduje się na obrzeżu Parku Wolsztyńskiego (ul. Wolsztyńska), przy wylocie z miasta w kierunku płn.-zach., na obwodnicę drogi wojewódzkiej nr 305.2 Jest to przykład nowych rozwiązań w architekturze komunalnej. Max Hempel odszedł w tym projekcie od XIX-wiecznego historyzmu i wprowadził rozwiązania charakterystyczne dla modernizmu. Słupowa konstrukcja nośna stanowiąca oparcie dla zbiornika (o pojemności 250 m³) była ówczesznie bardzo

² <http://www.wschowa.pl/page/zabytki> (data wyświetlenia 28.02.2018)

nowoczesnym rozwiązaniem. Dominująca w krajobrazie wieża (ok. 36 m) do dnia dzisiejszego spełnia swoją funkcję.³

Istotnym elementem kształtującym tożsamość historyczną Gminy Wschowa jest **Droga Świętego Jakuba**, której fragment przebiega przez teren gminy. „Szlak biegnie od Wincentowa przez Osową Sień, Wschowę, Konradowo do Zamysłowa i stąd w kierunku Głogowa. Wędrówka wschowskim odcinkiem Drogi św. Jakuba przebiega pośród wyjątkowego krajobrazu pogranicza wielkopolsko - śląskiego. Tędy przebiegała prastara droga łącząca południe z północą, Czechy, Łużyce, Śląsk z Wielkopolską. Wędrował nią św. Wojciech, cesarz Otton III, podążali nią królowie, rycerze, handlarze, kupcy, studenci i duchowni. Jej dukt wyznaczają wieże świątyń, przydrożne kapliczki, krzyże drewniane, kamienne o charakterze pokutnym, aleje drzew, piaszczyste trakty wśród pól.”⁴

Ważną częścią potencjału historycznego gminy jest również **Lapidarium Rzeźby Nagrobnej**. Dział Lapidarium Rzeźby Nagrobnej we Wschowie obejmuje obszar trzech historycznych cmentarzy, staromiejskiego cmentarza ewangelickiego założonego w 1609 r., nowego cmentarza ewangelickiego z 1630 r. i cmentarza katolickiego z ok. 1805 r. W marcu 1965 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Zielonej Górze podjął decyzję o wpisaniu do rejestru zabytków kaplicy cmentarnej położonej w części katolickiej, a w styczniu 1972 r. 142 płyt epitafijnych i wolnostojących nagrobków z XVII-XIX w., znajdujących się w najstarszej części nekropoli.

Staromiejski cmentarz ewangelicki we Wschowie jest jednym z najwcześniejszych w Europie przykładów zerwania ze średniowieczną tradycją grzebania zmarłych w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła. W swoim kształcie przestrzennym, którego najistotniejszym komponentem był prostokątny porośnięty zielenią teren ujęty architektonicznym obramieniem w formie otwartych do wnętrza arkad, nawiązywał do wykształconego we Włoszech typu Campo Santo – Świętego Pola. Cmentarz stanowi unikalny w skali kraju zespół dzieł protestanckiej sztuki nagrobnej z XVII, XVIII i XIX w. W liczącym kilkaset zabytkowych stel zbiorze można prześledzić rozwój stylistyczny i typograficzny sztuki kamieniarskiej doby baroku, klasycyzmu i historyzmu.⁵

O jakość i znaczenie wymienionych powyżej miejsc historycznych szczególnie dba Muzeum Ziemi Wschowskiej, które w ramach swoich działań statutowych gromadzi, opracowuje i udostępnia zabytki. Muzeum prowadzi również liczne działania edukacyjne mające na celu przybliżenie mieszkańcom gminy oraz turystom walory historyczne Ziemi Wschowskiej. Muzeum zajmuje się również konserwacją muzealiów, a także prowadzi badania w zakresie dyscyplin objętych zakresem działania muzeum. Ponadto muzeum zajmuje się działalnością wydawniczą.

³ http://www.wschowa.pl/sites/default/files/attachment/wschowa_folder_przewodnik_2016_pl_net.pdf (data wyświetlenia 28.02.2018)

⁴ <https://zw.pl/news/wschowska-droga-sw-jakuba.118087> (data wyświetlenia 28.02.2018)

⁵ <http://muzeum.wschowa.pl/siedziby/lapidarium/> (data wyświetlenia 28.02.2018)

Muzeum wyróżnia się szczególnie dzięki pracy naukowej swoich pracowników, prowadzeniu wykładów, publikacji oraz organizacji i uczestnictwie w licznych konferencjach naukowych poświęconych m.in. walorom historycznym ziemi wschowskiej.⁶

Działania Muzeum stanowią istotny element budowania tożsamości świadomości historycznej wśród mieszkańców. Wydaje się być istotne, aby wspierać aktywność pracowników Muzeum oraz umożliwiać systematyczne dofinansowywanie działań skierowanych na dbałość muzealia oraz prace konserwatorskie, a także promocję i wykorzystanie potencjału jaki daje tkanka historyczna gminy. Istnieje ryzyko, że nie wystarczające dofinansowanie prac nad dbałością o zabytki gminy przyczyni się do powolnego niszczenia ważnych elementów choćby historycznej architektury. Szczególnie zagrożone pod tym względem jest Lapidarium, na które to pracownicy zwracają swoją uwagę.⁷

Potencjał przyrodniczy

Na terenie Gminy Wschowa znajdują się liczne pomniki przyrody, które są atrakcją nie tylko dla mieszkańców, ale również przyciągają uwagę turystów. Ponadto cechą charakterystyczną Ziemi Wschowskiej są parki.

Park Wolsztyński

Park Wolsztyński jest największym parkiem we Wschowie, gdzie mieszkańcy znajdują oazę spokoju. Rośliną, która nadała urok temu miejscu jest bluszcz pospolity. Teren porośnięty bluszczem jest domem wielu gatunków owadów, ptaków. Zapewnia im schronienie, żerowisko. Nieopodal opisanego wcześniej parku znajduje się leśna ścieżka – „**Bluszczowy Szlak**”. Na ścieżce są umieszczone tablice informacyjne, m.in. poświęcona bitwie stoczonej pod Wschową w 1706r. Na Bluszczowym Szlaku znajduje się osiem przystanków edukacyjno – rekreacyjnych z placem zabaw wyposażonym w urządzenia rekreacyjne. Wszystkie przystanki są wyposażone w ławo-stoły, kosze na odpady, tablice leśne, tablice żerdziowe. Na początku trasy jest boisko do siatkówki plażowej.

Przemęcki Park Krajobrazowy

Przemęcki Park Krajobrazowy utworzono w listopadzie 1991r. w celu ochrony i zachowania jednego z najciekawszych fragmentów krajobrazu polodowcowego w Wielkopolsce i Ziemi Lubuskiej. Całkowita powierzchnia parku wynosi 22 344 ha, obejmując swoim zasięgiem, na terenie Wielkopolski gminy: Wijewo, Przemęt, Włoszakowice, Śmigiel, oraz Święciechowę. Część parku, a dokładniej 2 894 ha leży po stronie Gminy Wschowa.⁸

⁶ Sprawozdanie z działalności Muzeum Ziemi Wschowskiej w 2016 roku

⁷ Sprawozdanie z działalności Muzeum Ziemi Wschowskiej w 2016 roku

⁸ <http://www.wschowa.pl/page/parki-i-pomniki-przyrody> (data wyświetlenia 28.02.2018)

Uwarunkowania społeczne

Jedną z najważniejszych kwestii są uwarunkowania społeczne, ponieważ pomagają w określaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, dlatego w programie skoncentrowana została uwaga na różnych wskaźnikach, które pozwolą na precyzyjne wskazanie terenu wymagającego objęcia działaniami rewitalizacyjnymi. Analizie poddane zostaną dane odzwierciedlające sytuację demograficzną gminy, ale również stan bezrobocia, korzystanie z pomocy opieki społecznej, system edukacji, procesy migracyjne. Ponadto wyznaczone zostaną wskaźniki precyzyjnie obrazujące sytuację istniejącą w poszczególnych częściach gminy.

Dodatkowo analizie zostały poddane dane dotyczące bezrobocia w Gminie Wschowa z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w porównaniu z danymi Powiatu Wschowskiego oraz dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy, które również uwzględniają dane Gminy w kontekście danych powiatowych. Ważne jest ukazanie tych danych głównie dlatego, że sytuacja bezrobocia mieszkańców Gminy wpływa na ich funkcjonowanie społeczne, ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jednocześnie może to być wskaźnikiem dla działań rewitalizacyjnych, które należy uruchomić w zakresie np. uwarunkowań gospodarczych i technicznych.

Demografia

Analizując strukturę demograficzną Gminy Wschowa możemy zauważyć, że z roku na rok w niewielkim stopniu maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to tendencja ogólnopolska. Jednakże w Gminie nie jest to liczba, która mogłaby niepokoić obecnie. Zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a to z kolei generuje potrzeby związane z zapewnieniem seniorom odpowiedniej opieki, aktywizacji społecznej, form spędzania wolnego czasu. Należy pamiętać o tym, że oprócz opieki medycznej seniorzy potrzebują dla swojego ogólnego dobrostanu posiadać poczucie kontroli nad otaczającą ich rzeczywistością, co można im zapewnić poprzez angażowanie ich w wielorakie działania również na rzecz ich samych, a także na rzecz Gminy jako formy rozwoju społeczności lokalnej. W przypadku Gminy Wschowa warto również zauważyć, że liczba osób w wieku produkcyjnym zmienia się na przestrzeni lat, **w szczególności, iż na przestrzeni trzech lat (2016 – 2018) nastąpił wzrost o 282 osoby w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 6,59%). Należy pamiętać o tym, że oprócz opieki medycznej seniorzy potrzebują dla swojego ogólnego dobrostanu posiadać poczucie kontroli nad otaczającą ich rzeczywistością, co można im zapewnić poprzez angażowanie ich w wielorakie działania również na rzecz ich samych, a także na rzecz Gminy jako formy rozwoju społeczności lokalnej. W przypadku Gminy Wschowa warto również zauważyć, że liczba osób w wieku produkcyjnym zmienia się na przestrzeni lat. W 2018 r. odnotowano spadek o 3,2% osób w wieku produkcyjnym (416 osób) w stosunku do roku 2016.**

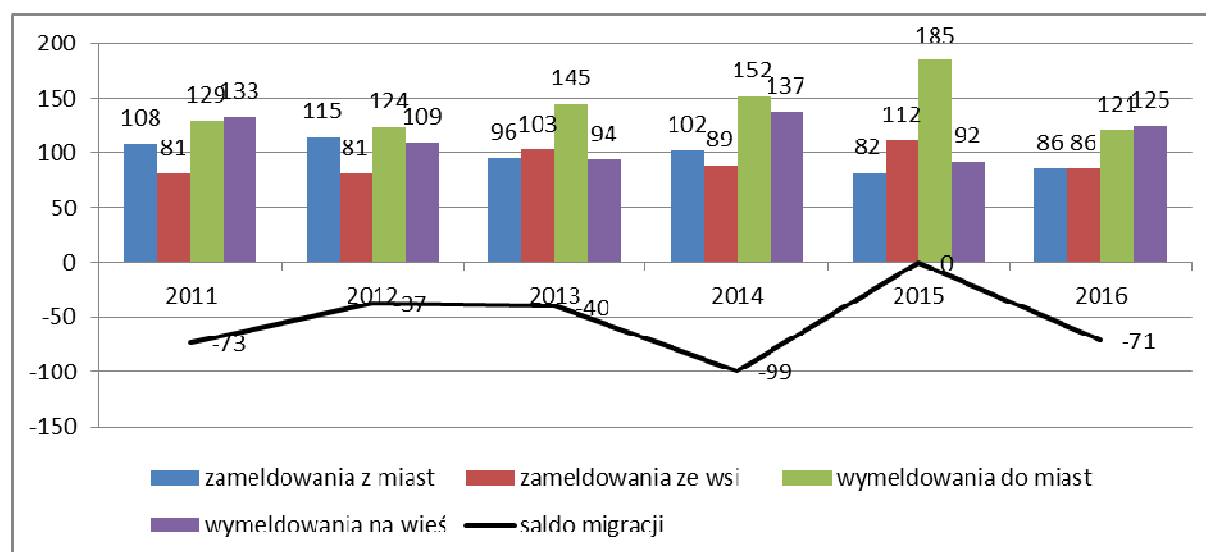
Tabela 1 Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Wschowa

Lata	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2011	21 734	19,89	4 352	64,63	14 047	15,34	3 335
2012	21 703	19,61	4 256	64,27	13 950	16,11	3 497
2013	21 688	19,32	4 192	63,87	13 853	16,79	3 643
2014	21 676	19,06	4 132	63,51	13 767	17,42	3 777
2015	21 579	19,01	4 102	63,01	13 597	17,98	3 880
2016	21 496	18,99	4 084	62,42	13 418	18,58	3 994
2017	21 428	18,93	4 056	61,78	13 239	19,29	4 133
2018	21 240	18,65	3 962	61,21	13 002	20,13	4 276

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza danych dotyczących salda migracji w Gminie Wschowa wskazuje na odpływ mieszkańców do miast na przestrzeni lat. W 2018 r. odnotowano odpływ 173 mieszkańców, czyli o 52 osoby więcej niż w 2016 r. Saldo migracji ogółem wzrosło z -71 w 2016 r. do -125 w 2018 r. W związku z tym należy kreować dobre warunki dla rozwoju mieszkańców gminy nie tylko pod względem społecznym, ale również pod względem gospodarczym (np. stwarzanie możliwości inwestowania w gminie, a tym samym tworzeniem miejsc pracy), a także technicznym (np. poprawa dróg, odpowiednie oświetlenie, chodniki). Ponadto ważne jest, aby zadbać o walory historyczne jakimi niewątpliwie charakteryzuje się Gmina Wschowa, co być może w przyszłości zwiększy zainteresowanie przyszłych mieszkańców.

Wykres 6 Zameldowania i wymeldowania oraz saldo migracji w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

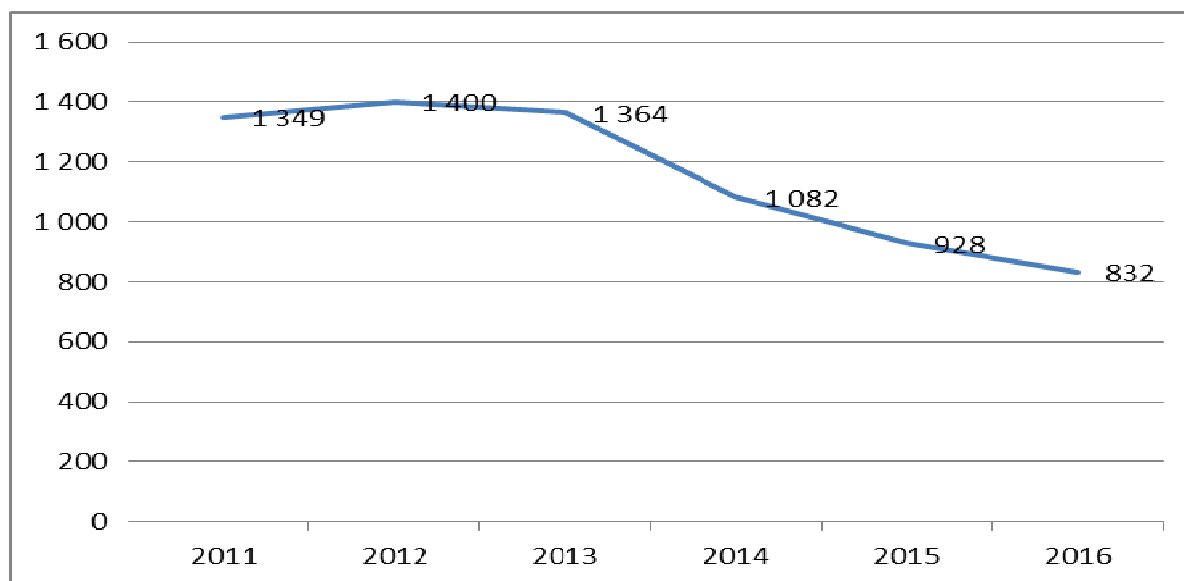

Bezrobocie i rynek pracy

Analiza danych dotyczących osób bezrobotnych pozwala na wyciągnięcie wniosków wskazujących na spadający poziom bezrobocia, co jest zjawiskiem pozytywnym, mającym bezpośrednie przełożenie na wyprowadzanie obszaru z sytuacji kryzysowej. Jest to również trend ogólnopolski i odnoszący się do poprawiającej sytuacji gospodarczej Polski. W związku z tym należy zwrócić szczególną uwagę na osoby długotrwale bezrobotne, które pomimo poprawiającej się sytuacji gospodarczej pozostają bez zatrudnienia oraz osoby, które są zatrudniane na umowy tymczasowe. Niestalość zatrudnienia determinuje styl życia mieszkańców gminy, trudno jest ustalać cele długotrwałe w rodzinie, planować wypoczynek oraz stałe wydatki. Tymczasowość pracy członków gospodarstwa domowego wpływa na jakość życia całej rodziny.

Konieczne jest w związku z tym podjęcie działań mających na celu ich aktywizację poprzez wykorzystanie instrumentów wsparcia społecznego oparte na działaniach w odniesieniu do potencjału gminy. Gmina Wschowa charakteryzuje się zatrudnianiem osób w sferze produkcyjnej. Nie znana jest natomiast liczba osób niepracujących i nie zarejestrowanych w Urzędzie Pracy. Osoby te najczęściej wzbogacają szarą strefę poprzez nieformalne krótkotrwałe zatrudnienie. Ważne jest, aby poprzez działania aktywizujące mieszkańców docierać również do tych pracujących nieformalnie, aby wesprzeć ich w podjęciu pracy formalnej ze względu na ciągłość kariery zawodowej oraz możliwość formalnego ubezpieczenia w przyszłości. **Z wypowiedzi osób znaczących wynika, że największą trudność stanowi zainteresowanie osób bezrobotnych pracą, ich aktywizacją zawodową. O ile nie ma większych problemów z pracą, o tyle są trudności w zatrudnianiu na wolne miejsca pracy.**

Wykres 7 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

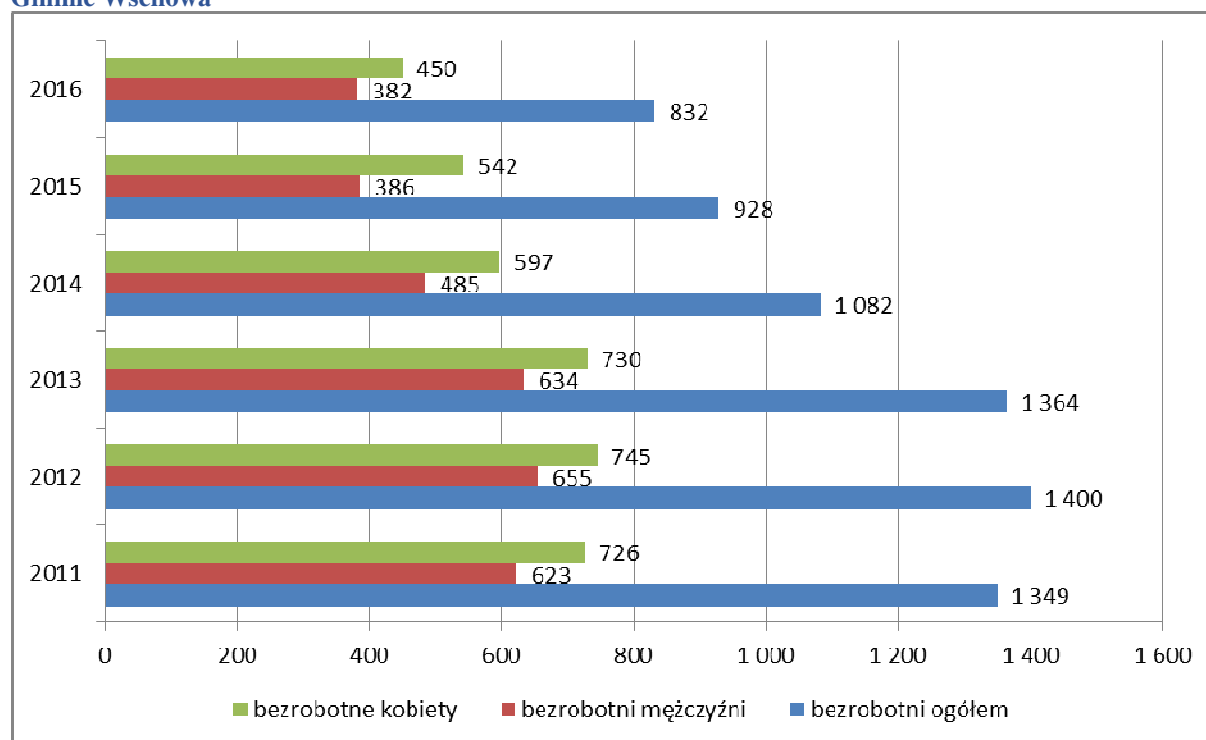

Poniższy wykres ukazuje również odsetek bezrobotnych kobiet oraz mężczyzn. Na przestrzeni analizowanych lat (2011 – 2016) zmniejszyła się ogólna liczba osób bezrobotnych. Jednakże należy dostrzec większą liczbę bezrobotnych kobiet w stosunku do bezrobotnych mężczyzn.

Bezrobocie kobiet przyczynia się do poczucia braku bezpieczeństwa w związku z często trudną sytuacją finansową. To z kolei może przyczyniać się to redefinicji planów związanych z założeniem rodziny. Kobiety często zajmują się pracą, czynnościami nieodpłatnymi takimi jak np. opieka nad członkami rodziny. Niejednokrotnie zdarza się, że kobiety rezygnują z pracy na rzecz możliwości realizacji zadań opiekuńczych .

Ważna jest aktywizacja bezrobotnych kobiet zarówno tych, które doświadczają braku pracy jak i tych, które decydując się na macierzyństwo i po urlopie związanym z opieką nad dzieckiem nie mogą odnaleźć się na rynku pracy. Ponadto ważne jest, aby stworzyć warunki sprzyjające kobietom, aby mogły z pomocą instytucji zapewnić opiekę swoim dzieciom a nie rzadko również osobom w rodzinie, którymi na stałe się opiekują.

Wykres 8 Bezrobotni mężczyźni i bezrobotne kobiety w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

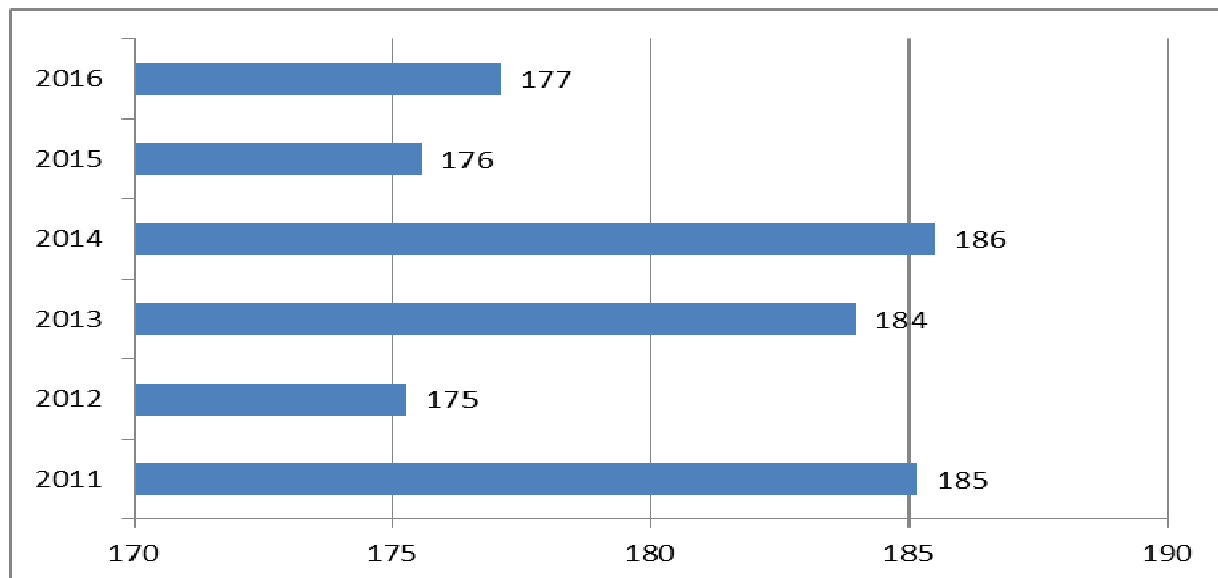
Kolejny wykres przedstawia osoby pracujące na 1000 ludności w Gminie Wschowa. Można zauważyć, że liczba pracujących spadła w 2015 roku.

Spadek liczby osób pracujących może przyczynić się do powstania ryzyka pojawienia się wykluczenia społecznego w tej kategorii osób ze względu na trudny dostęp do zabezpieczenia finansowego.

Dlatego też mając na uwadze wzrastającą liczbę osób pracujących należy również pamiętać o osobach wykluczonych długotrwale, które powinny zostać zaktywizowane.

Wykres 9 Osoby pracujące na 1000 ludności w Gminie Wschowa

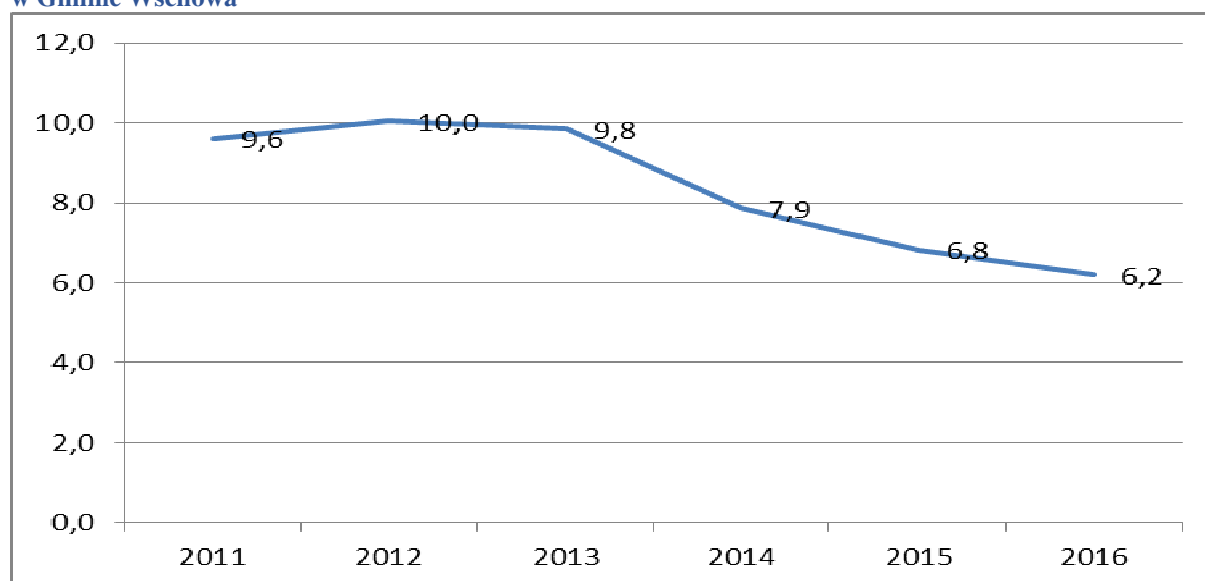
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Można również zauważyć zmniejszającą się na przestrzeni lat liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jest to zmiana charakterystyczna również dla pozostałej części kraju. Zmiana w Gminie Wschowa jest zauważalna na korzyść gminy od 2013 roku, od kiedy to odsetek bezrobotnych sukcesywnie spada.

Należy zwrócić uwagę na konieczność monitorowania sytuacji bezrobocia przez instytucje rynku pracy, ponieważ ustawowo mają one wspierać osoby zagrożone wykluczeniem społecznym wynikającym z braku pracy i jednocześnie braku środków do życia.

Wykres 10 Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby bezrobotnych w powiecie zielonogórskim województwa lubuskiego oraz dla Gminy Wschowa.

Można zauważyć, że ponad 52% osób bezrobotnych w Gminie Wschowa stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Około 11% osób bezrobotnych posiada prawo do zasiłku, natomiast ok. 25% osób bezrobotnych to są osoby bez kwalifikacji zawodowych. Zauważyć można również, że ok. 66% osób długotrwale bezrobotnych stanowią kobiety.

Tabela 2 Wybrane kategorie bezrobotnych wg gmin i miast w powiecie wschowskim

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawod.	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
MIASTO ŚLAWA	134	84	22	14	132	96	116	51	197	139	132	85
GMINA ŚLAWA	272	176	38	29								
MIASTO SZLICHYNGOWA	51	29	3	3	59	43	73	39	123	80	67	48
GMINA SZLICHYNGOWA	167	106	17	10								
MIASTO WSCHOWA	518	304	60	33	237	153	205	81	407	271	199	111
GMINA WSCHOWA	258	141	27	18								
OGÓLEM	1400	840	167	107	428	292	394	171	727	490	398	244

Źródło: PUP Wschowa - <http://wschowa.praca.gov.pl/documents/1833764/2533127/Listopad%202016.pdf/fcfa678d-1d08-47fb-ac19-4400411158df?t=1480923603133> (data wyświetlenia 9.03.2018)

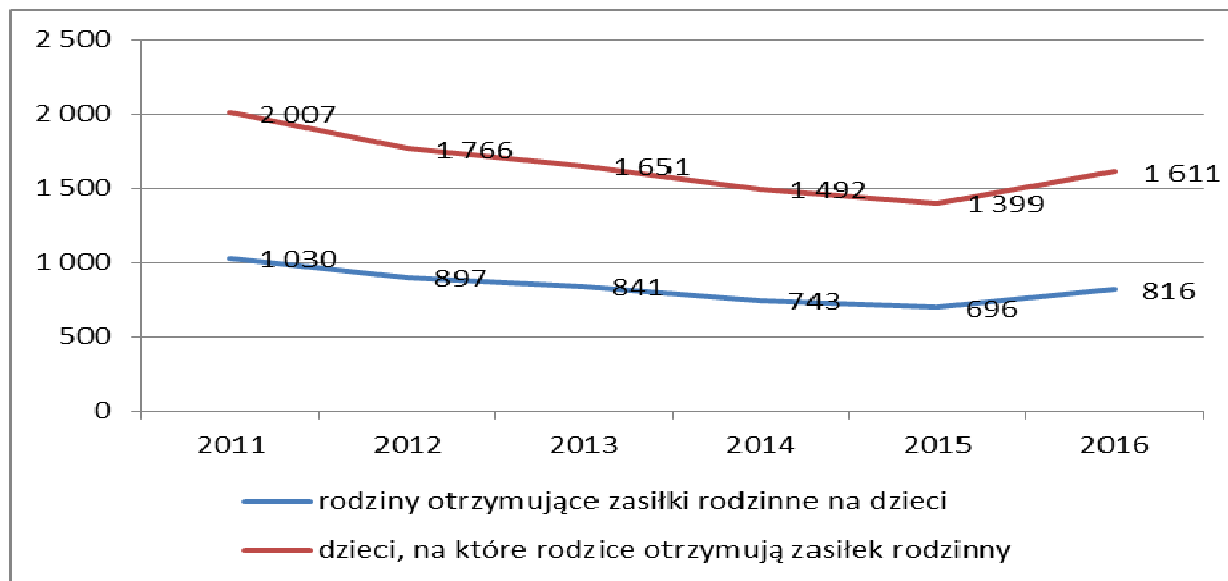
Pomoc społeczna

Analiza danych dotyczących korzystania z zasiłków rodzinnych wskazuje, że na przestrzeni lat sukcesywnie spada liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci, co wiąże się ze wzrostem gospodarczym i rozwojem przedsiębiorczości. Jednakże podejmując działania rewitalizacyjne należy

zwrócić uwagę na te rodziny, które są w szczególnej sytuacji społecznej i wymagają podjęcia działań mających na celu ich aktywizację, gdyż same nie są w stanie poradzić sobie z trudną sytuacją. W Gminie Wschowa szczególnie należy zwrócić uwagę na zmieniającą się sytuację na rynku pracy, ponieważ coraz mniej osób korzysta z pomocy stałej ze względu na możliwość zatrudnienia się. Nową kategorią, która wyłania się w korzystaniu z pomocy społecznej jest kategoria migrantów, którzy przyjeżdżają na teren gminy w celach zarobkowych.

Wykres 11 Liczba rodzin i dzieci korzystających z zasiłków rodzinnych w Gminie Wschowa

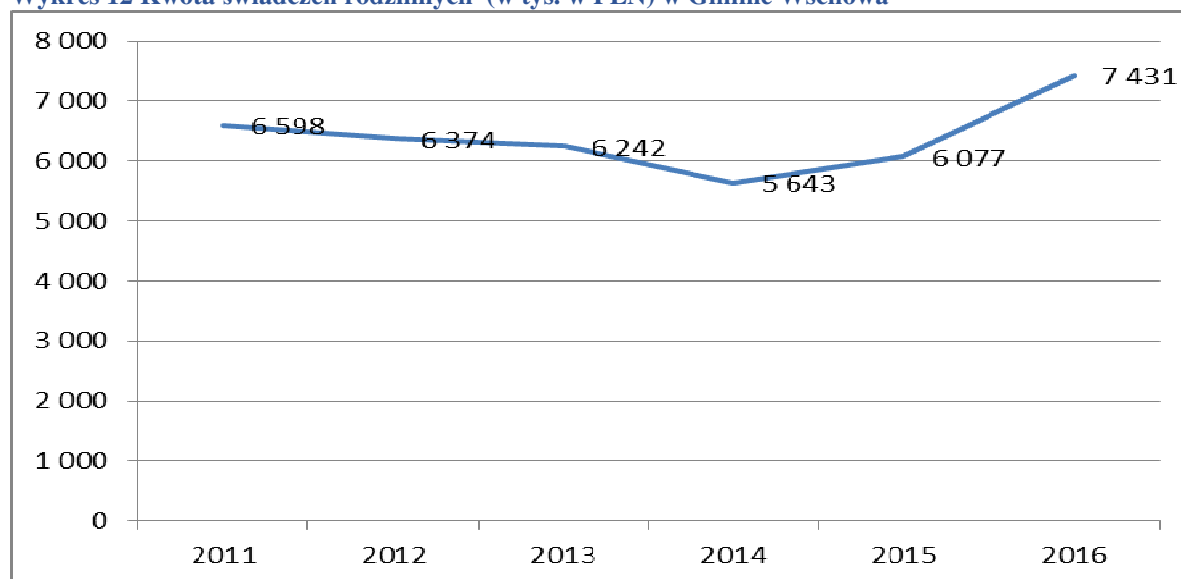
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W kwestii kwot przeznaczanych na świadczenia rodzinne można zauważyć, że wydatki na świadczenia rodzinne na przestrzeni lat spadały aż do powolnego wzrostu od 2015 roku. Może to być efektem zarówno sytuacji na rynku pracy, mimo spadającego na przestrzeni lat bezrobocia rejestrowanego, ale również może być efektem niskich zarobków i braku stabilizacji na rynku pracy (umowy krótkookresowe, umowy o dzieło, zlecenie). Z drugiej strony może to być również efekt apatii społecznej i postaw zewnątrzsterownych, co wydaje się być charakterystyczne dla społeczności z terenów byłych PGR-ów. Przekazywana z pokolenia na pokolenie w procesie socjalizacji bierna postawa wobec pracy charakteryzuje się m.in. roszczeniowością wobec możliwości jakimi rynek pracy dysponuje oraz otwartością na wszelkie instrumenty jakie oferuje pomoc społeczna.

Ubóstwo dotyka osoby, które nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Generuje to jednocześnie zjawisko izolacji społecznej, ponieważ w wyniku ubóstwa i biedy trudno jest korzystać z usług publicznych bądź też aktywnie partycypować w życiu społecznym i zawodowym. Osoby doświadczające ubóstwa korzystają wtedy z pomocy społecznej i to liczba udzielonych świadczeń i zasiłków, ale nie tylko, może być wskaźnikiem określającym dany obszar jako zagrożony bądź niezagrożony ubóstwem.

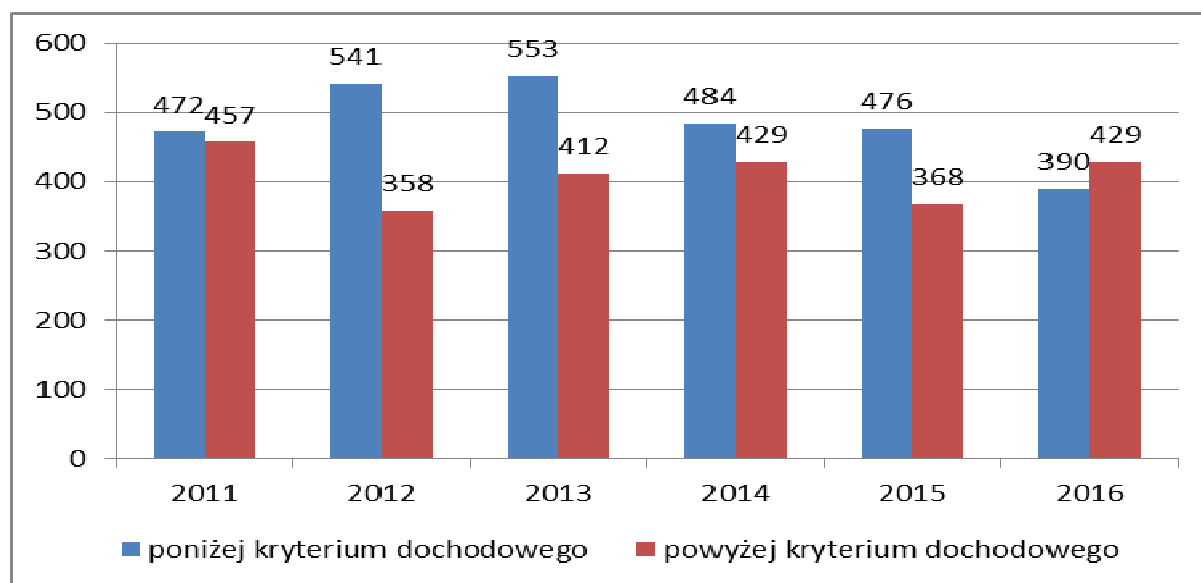
Wykres 12 Kwota świadczeń rodzinnych (w tys. w PLN) w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane dotyczące gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej ze względu na kryterium dochodowe pokazują, że generalnie spada liczba gospodarstw korzystających z pomocy. Może to być wskaźnikiem poprawienia się sytuacji finansowej i życiowej gospodarstw domowych, które uzyskują dochody powyżej przyjętego kryterium.

Wykres 13 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Gminy Wschowa działa Ośrodek Pomocy Społecznej, który w ramach swoich zadań realizuje czynności związane między innymi z pomocą społeczną potrzebującym rodzinom i osobom. W 2016 r. ze wsparcia w formie prowadzonej pracy socjalnej skorzystały 233 rodziny, w tym 53 rodziny z terenu wiejskiego. Wyłącznie z pomocy w formie pracy socjalnej skorzystały 54 rodziny. W

tym przypadku świadczone pomoc w formie m.in. porady prawnej, wypełniania kwestionariuszy urzędowych, zorganizowania dojazdu do lekarza specjalisty, do Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nowej Soli a także pomocy w naturze (odzież, pościel, wózki dziecięce, podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego, meble, organizowanie transportu mebli, wrzucenia opału do piwnicy, itp.).

W ramach współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie wytypowano 30 dzieci z gminy Wschowa, głównie z terenów wiejskich oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, na kolonie letnie do Ośrodka Wypoczynkowego „Panorama” Kąty Rybackie. Ośrodek uczestniczył w akcji charytatywnej "Wakacje z Muszkietierami", dzięki której w 10 dniowym wyjeździe kolonijnym brało udział 3 dzieci z Gminy Wschowa.⁹

Opieka zdrowotna

Ze względu na wzrastającą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym oraz tendencję do zapadania na choroby cywilizacyjne należy przeanalizować dane dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej.

Analizując ilość porad udzielanych dziennie, należy wziąć pod uwagę, iż średnia liczba dni roboczych w miesiącu wynosi 22, co oznacza, iż przychodnie otwarte są 264 dni w roku. W tym czasie dziennie udzielanych jest około 563 porad (dane z 2016 roku), jednakże biorąc pod uwagę okresy letnie i zimowe, liczba przyjętych pacjentów znacznie się zmienia. W okresach zimowych ilość osób korzystających z pomocy przychodni zdecydowanie ponad 563 dziennie (dane z 2016 roku), co oznacza konieczność udzielenia wszystkim potrzebującym pomocy, ze względu na brak dostępu do wielu specjalistów.

Można zauważyć stały wzrost na przestrzeni analizowanych lat udzielanych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Należy monitorować te kwestię, ponieważ zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, które są częściej narażone na dolegliwości i choroby różnego pochodzenia.

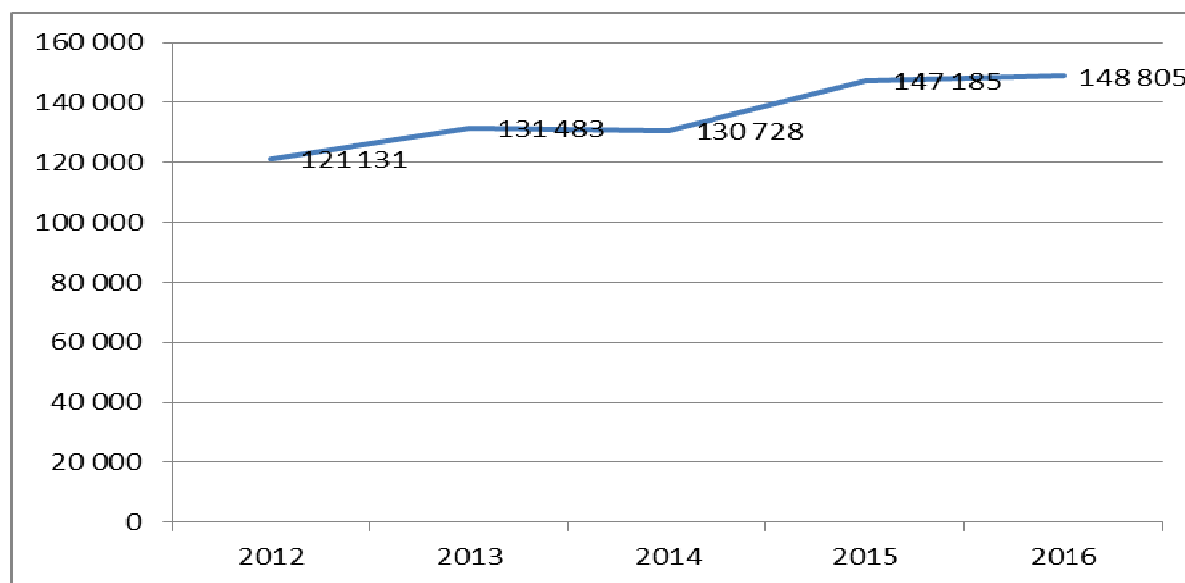
Powyższa kwestia jest ważna w kontekście uwarunkowań społecznych procesu rewitalizacji, głównie w kontekście aktywizacji osób starszych (i nie tylko) w zakresie działań na rzecz swojego zdrowia oraz form spędzania wolnego czasu i przestrzeni ku temu przeznaczonych, które również z dbaniem o zdrowie może być związane.

⁹ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie za okres od I - XII 2016 roku.

Wykres 14 Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Kultura i edukacja

Centrum Rekreacji i Kultury

Centrum Rekreacji i Kultury prowadzi wiele imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych. Są to imprezy plenerowe i masowe. Ponadto Centrum oferuje mieszkańcom gminy uczestnictwo w zajęciach w ramach kół zainteresowań, do których zaliczamy m.in. sekcję plastyczną, sekcję wokalną, klub szachowy. Ważną instytucją działającą przy Centrum jest Uniwersytet Trzeciego Wieku. Uniwersytet zrzesza 240 słuchaczy z terenu gminy, którzy korzystają z lekcji języka angielskiego, niemieckiego, z zajęć komputerowych. W ramach Uniwersytetu działa również chór.

Centrum umożliwia atrakcje zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dla osób dorosłych, np. sekcja teatralna dla osób dorosłych. Ponadto są organizowane liczne imprezy sportowe a działalność Centrum opiera się również na współpracy z licznymi lokalnymi stowarzyszeniami.

Ważnym wydarzeniem zorganizowanym przez Centrum było Ogólnopolski Festiwal Muzyki Reggae BURNING SUN 2017. Centrum współpracuje aktywnie z Sołectwami w gminie. Organizowane są wspólnie m.in. warsztaty kreatywne, przedstawienia teatralne oraz zajęcia sportowe dla dzieci¹⁰. Działalność i propozycje wydarzeń można śledzić na stronie internetowej Centrum www.ckir.wschowa.pl

Biblioteka

Na terenie Gminy Wschowa znajduje się Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wschowa. Działalność biblioteki można śledzić dzięki przygotowanej na ten cel stronie internetowej.

¹⁰ Sprawozdanie merytoryczne z działalności Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie za 2016

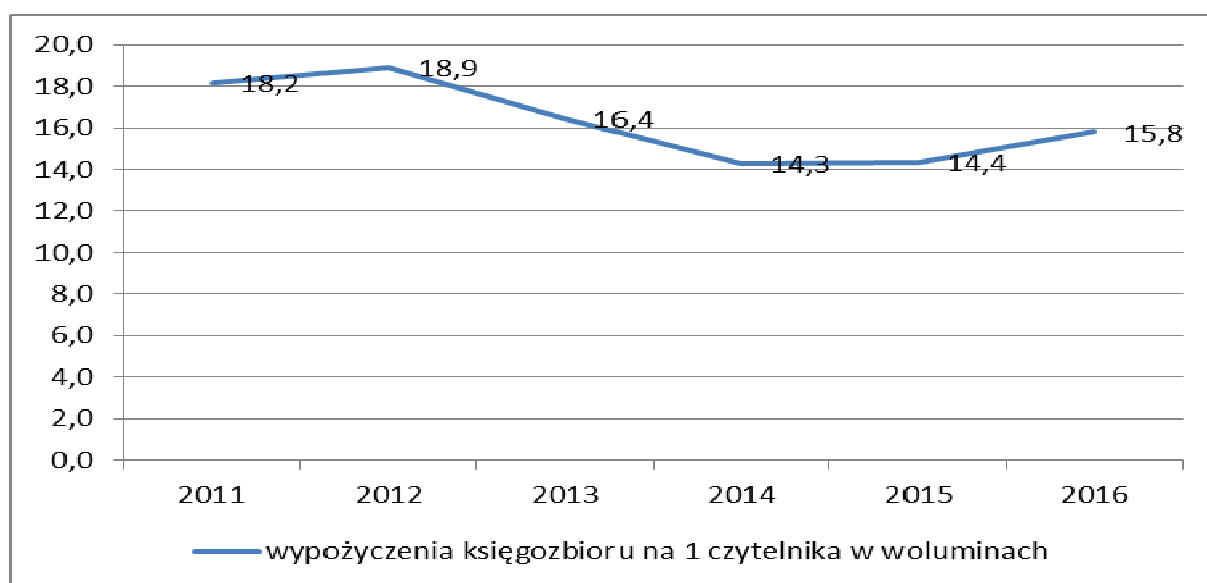

www.biblioteka.wschowa.com.pl . Możliwe jest również dzięki temu korzystanie z zasobów cyfrowych jakie udostępnia biblioteka.

Działalność biblioteki opiera się nie tylko na udostępnianiu księgozbioru, w bibliotece są organizowane cykliczne spotkania z autorami i jednocześnie jest to miejsce działalności i aktywności skierowanej do dzieci, młodzieży i dorosłych. Biblioteka prowadzi szereg zajęć edukacyjnych bazujących na zasobach bibliotecznych.

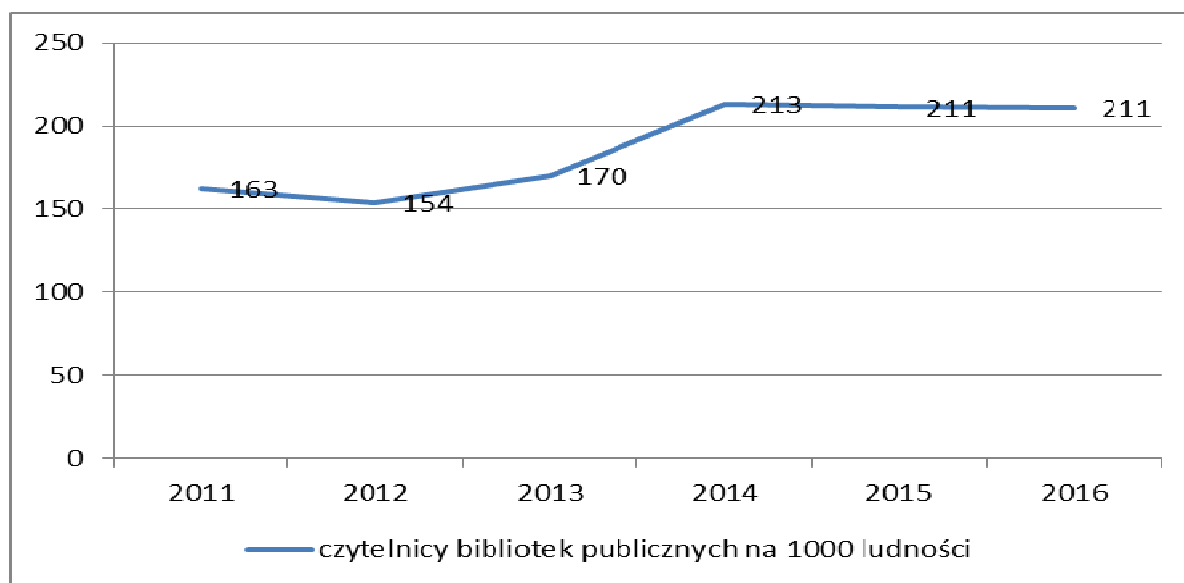
Poniższe wykresy wskazują, że nieco wzrosła liczba wypożyczeń na jednego czytelnika w ostatnim analizowanym roku. Jednocześnie zwiększyła się i utrzymuje na tym samym poziomie liczba czytelników w Gminie Wschowa.

Wykres 15 Wypożyczenia w bibliotekach w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 16 Czytelnicy w bibliotekach w Gminie Wschowa

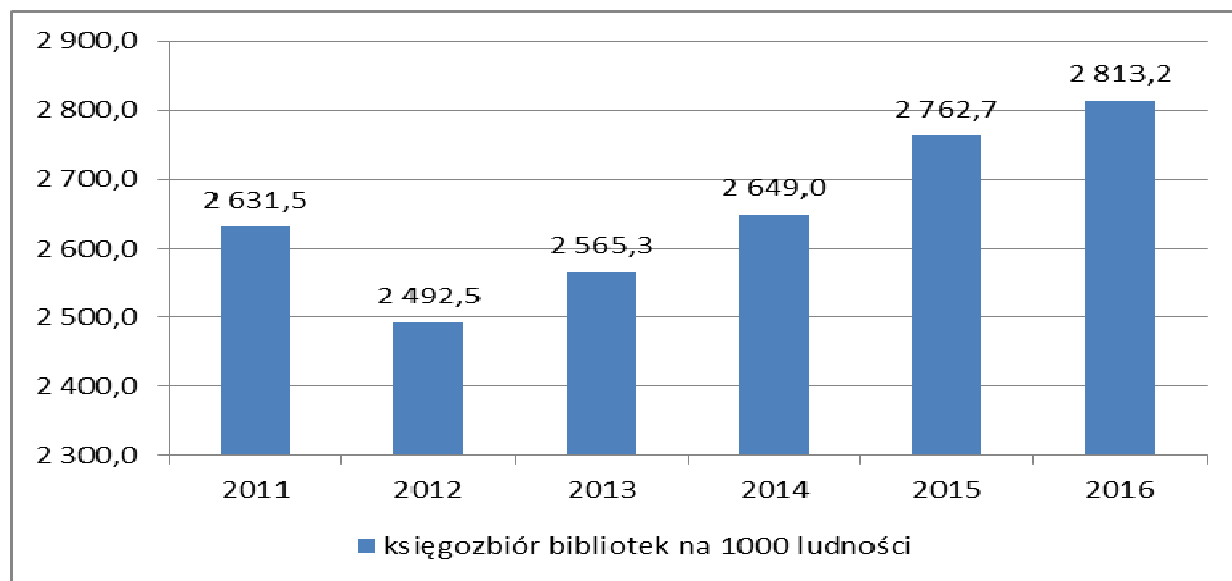

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Od 2012 systematycznie wzrasta liczba woluminów w bibliotece. Może to sprawiać zainteresowanie czytelników nie tylko zasobami bibliotecznymi, ale jednocześnie zachęcać do udziału w wydarzeniach organizowanych przez bibliotekę. Należy wykorzystać potencjał infrastrukturalny biblioteki w celach rozwoju spotkań kulturalnych i związanych z literaturą oraz z rozwojem społeczeństwa informacyjnego.

Wykres 17 Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Oświata

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa nr 1 we Wschowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 we Wschowie,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II we Wschowie
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Przyczynie Górnej,
- Szkoła Podstawowa w Osowej Sieni,
- Szkoła Podstawowa w Konradowie,
- Szkoła Podstawowa w Łysinach,
- Szkoła Podstawowa w Siedlicy,
- Szkoła Podstawowa Lginiu,
- Gimnazjum Językowe przy I Liceum Ogólnokształcącym im. Tomasza Zana we Wschowie,
- I Liceum Ogólnokształcące im. Tomasza Zana we Wschowie,
- I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica we Wschowie,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego we Wschowie

Pozostałe placówki:

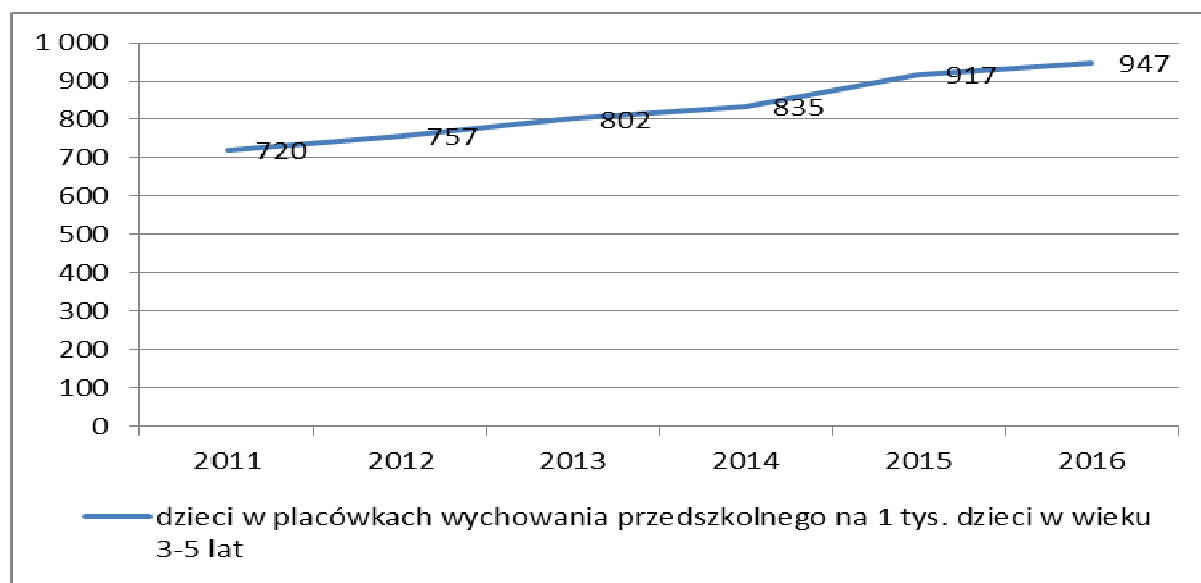
- Dom Dziecka we Wschowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy we Wschowie,
- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia we Wschowie,

Na terenie gminy działają również przedszkola:

- Przedszkole nr 1 we Wschowie „Tutaj mieszka bajeczka”,
- Przedszkole nr 3 we Wschowie „Wesoła Trójeczka”,
- Przedszkole nr 5 we Wschowie „Słoneczne Przedszkole”,
- Niepubliczne Przedszkole Sióstr Salezjanek we Wschowie,
- Niepubliczne Przedszkole „Happyland” we Wschowie,
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „Złota Rybka u Dula”,
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek Słoneczko,
- Przedszkole Specjalne nr 6 „Kraina Tęczy” we Wschowie.

Analizując uwarunkowania społeczne w kontekście liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w placówkach, dostrzegalny jest systematyczny wzrost dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego.

Wykres 18 Dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane dotyczące wartości liczbowych obrazujących liczby bezwzględne dzieci uczęszczających do przedszkola wskazują, iż liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego nagle spadła 2014 roku. Można jednocześnie zauważyć, że systematycznie rośnie odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W trakcie planowania inwestycji konieczne będzie

uwzględnienie sytuacji demograficznej gminy w najbliższych latach i wzięcie pod uwagę spadku liczby ludności spowodowanej czynnikami naturalnymi oraz migracją.

Tabela 3 Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w Gminie Wschowa

Lata	Dzieci w wieku 3-6 ogółem	Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
2011	939	719	76,6
2012	956	746	78,0
2013	979	818	83,6
2014	826	723	87,5
2015	925	---	--
2016	896	844	94,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W ramach wyznaczania obszaru rewitalizacji, konieczne było przeanalizowanie wskaźników w poszczególnych aspektach społecznych, tak aby możliwe było syntetyczne przedstawienie poszczególnych uwarunkowań społecznych i odniesienie ich do możliwych do realizacji przedsięwzięć. Jest to niezwykle istotne w ramach planów wyprowadzania z kryzysu obszaru zdegradowanego. Możliwość szczegółowej analizy wskaźników świadczących o liczebności osób korzystających z pomocy społecznej, a także stopnia występowania zachowań niezgodnych z prawem na danym obszarze pozwala na precyzyjne zdiagnozowanie poszczególnych ulic i wyznaczenie tych, które charakteryzują się szczególną koncentracją problemów społecznych. Ponadto biorąc pod uwagę sytuację demograficzną, która jest kluczową zmienną w kontekście analizy uwarunkowań społecznych, gdyż znaczna ilość osób starszych powoduje na danym obszarze konieczność podjęcia działań prowadzących do ich aktywizacji oraz przeciwdziałania wykluczeniu. Deficyt osób w wieku przedprodukcyjnym będzie również świadczył o mniejszym potencjale danego obszaru w przyszłości. Ważną zmienną jest również poziom bezrobocia, który wpływa na nasilanie się zachowań niezgodnych z prawem oraz narastaniu stopnia wykluczenia osób pozostających bez pracy.

Należy podkreślić, iż zmienne, które zostały wzięte pod uwagę wzajemnie na siebie wpływają, powodując stałe narastanie problemów na danym obszarze, szczególnie w kontekście ich wysokiego stopnia natężenie na poszczególnych ulicach oraz w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 4 Zestawienie danych w kontekście analizy uwarunkowań społecznych dla Gminy Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźnik							
			Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Zasiłki celowe	Pomoc na dożywianie dzieci	Liczba osób uzależnionych	Wiek przedprodukcyjny	Wiek poprodukcyjny	Bezrobocie
			Wielkość koncentracji problemów							
1.	17 Pułku Ułanów	93	0	0	0	0	0	23	12	1
2.	31 Stycznia	250	1	3	8	1	0	43	83	8
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	0	0	2	0	0	30	43	4
4.	Akacja	15	0	0	0	0	0	8	0	0
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	0	0	5	5	0	32	28	7
6.	Berwińskiego	183	0	2	4	1	1	31	29	5
7.	Boczna	440	1	2	13	4	0	56	148	16
8.	Bohaterów Westerplatte	167	1	5	14	1	0	46	20	9
9.	Bukowa	3	0	0	0	0	0	2	0	0
10.	Chopina	43	0	1	2	1	0	2	13	3
11.	Cicha	115	0	2	6	1	0	29	13	9
12.	Czarna	8	0	0	0	0	0	3	0	2
13.	Czereśniowa	164	0	0	2	0	0	31	33	9
14.	Daszyńskiego	438	1	8	27	10	0	79	73	17
15.	Dworcowa	64	0	0	0	0	0	9	16	0
16.	Działkowa	106	0	0	1	0	0	25	17	0
17.	Garbarska	131	0	0	4	2	0	22	24	1
18.	Generała Bema	40	0	0	1	0	0	8	3	1
19.	Głogowska	110	1	0	4	1	0	14	20	4
20.	Głowackiego	5	0	0	0	0	0	0	4	0

21.	Gospody	87	1	0	2	0	0	9	20	2
22.	Herbergera	95	2	3	6	4	0	19	17	11
23.	Jabłoniowa	5	0	0	0	0	0	1	0	0
24.	Jagiellońska	553	3	3	7	0	1	80	163	11
25.	Jagodowa	25	0	0	1	1	0	3	4	1
26.	Jasna	11	0	0	1	0	0	1	1	2
27.	Kamienna	155	0	0	0	0	0	26	56	3
28.	Kasztanowa	23	0	0	0	0	0	3	3	0
29.	Kazimierza Wielkiego	592	4	13	29	12	1	104	136	18
30.	Kilińskiego	122	0	4	11	1	0	29	13	8
31.	Klasztorna	64	0	0	0	0	0	16	10	3
32.	Klonowa	28	0	0	0	0	0	4	1	0
33.	Kolejowa	8	0	0	0	0	0	0	2	1
34.	Konopnickiej	169	0	2	3	1	3	31	48	2
35.	Konradowska	98	0	0	2	0	0	18	25	1
36.	Kopernika	211	0	1	6	0	3	27	52	8
37.	Kościelna	23	1	3	5	3	0	11	2	4
38.	Kościuszki	450	1	7	22	7	1	91	87	17
39.	Kraszewskiego	45	0	0	0	0	0	12	12	1
40.	Królowej Jadwigi	332	1	1	4	2	0	64	76	8
41.	Krótką	10	0	0	0	0	0	4	0	1
42.	Księża Kostki	560	1	7	28	8	1	116	86	19
43.	Kurpińskiego	56	0	0	0	0	0	11	13	1
44.	Kuśnierska	10	0	0	0	0	0	3	1	0
45.	Leszczynowa	26	0	0	0	0	0	4	1	0
46.	Leśna	34	0	0	0	0	0	14	1	0

47.	Lipowa	107	9	7	15	1	1	13	33	5
48.	Lwia	15	0	0	0	0	0	2	1	0
49.	Łazienna	70	1	0	3	0	0	12	11	3
50.	Łąkowa	55	0	0	0	0	0	11	8	2
51.	Malinowa	11	0	0	0	0	0	0	3	0
52.	Matejki	36	0	0	0	0	0	7	3	1
53.	Mickiewicza	178	0	0	4	1	0	44	30	2
54.	Modrzewiowa	9	0	0	1	0	0	2	2	0
55.	Moniuszki	169	2	3	11	1	0	25	39	1
56.	Morelowa	65	0	0	1	1	0	18	13	2
57.	Niepodległości	471	8	12	40	9	1	92	88	29
58.	Nowa	93	0	1	4	1	0	23	4	6
59.	Nowe Ogrody	152	0	2	2	0	0	22	35	2
60.	Nowopolna	29	0	1	0	1	0	8	8	3
61.	Nowy Rynek	5	0	0	1	0	0	0	5	0
62.	Obrońców Warszawy	610	4	7	20	6	1	133	96	24
63.	Ogińskiego	32	0	0	0	0	0	6	7	0
64.	Ogrodowa	315	1	2	7	1	1	41	104	6
65.	Okrężna	15	0	0	0	0	0	1	3	0
66.	Orzechowa	205	0	0	1	0	0	38	41	3
67.	Osadnicza	51	0	0	2	1	0	10	13	1
68.	Osiedle	37	0	0	0	0	0	7	8	2
69.	Osiedle Jagiellonów	821	1	0	8	2	1	156	128	23
70.	Paderewskiego	32	0	0	0	0	0	4	8	0
71.	Parkowa	17	0	1	1	0	0	1	3	1
72.	Piłsudskiego	19	0	0	0	0	0	6	3	0

73.	Plac Ćwiczeń	24	0	0	0	0	0	5	8	1
74.	Plac Farny	49	0	4	5	3	0	15	2	5
75.	Plac Grunwaldu	193	0	2	7	2	1	34	46	5
76.	Plac Kosynierów	65	0	0	1	1	0	8	13	2
77.	Plac Świętego Jana	69	0	0	0	0	0	21	0	0
78.	Plac Zamkowy	65	0	1	6	2	0	17	21	4
79.	Pocztowa	113	1	3	9	1	1	31	19	6
80.	Podgórna	60	0	1	1	1	0	9	11	1
81.	Połna	270	1	3	6	2	0	51	62	8
82.	Poprzeczna	34	0	0	0	0	0	9	2	3
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	1	1	4	2	0	21	16	3
84.	Przemysłowa	13	0	0	0	0	0	1	2	1
85.	Pusta	64	0	0	0	0	0	10	20	0
86.	Ratuszowa	99	2	0	6	2	0	21	15	10
87.	Reymonta	99	0	0	3	2	0	21	22	1
88.	Rynek	189	0	2	10	2	0	39	27	11
89.	Rzemieślnicza	156	1	2	6	0	0	19	57	4
90.	Rzeźnicza	15	0	0	3	1	0	1	2	3
91.	Sadowa	16	0	0	0	0	0	3	1	1
92.	Sienkiewicza	20	0	0	0	0	0	1	7	0
93.	Sikorskiego	155	0	1	4	1	0	15	62	4
94.	Słowackiego	38	0	0	0	0	0	3	8	1
95.	Sosnowa	20	0	0	0	0	0	4	2	1
96.	Sportowa	7	0	2	2	1	0	1	2	0
97.	Staroleszczyńska	97	0	1	2	2	0	15	20	3
98.	Starowiejska	123	0	0	0	0	0	36	17	3

99.	Strażacka	55	0	1	2	1	0	13	10	1
100.	Strzelecka	55	0	1	1	0	0	8	17	0
101.	Szymanowskiego	16	0	0	0	0	0	1	8	1
102.	Targowa	15	0	0	0	0	0	5	0	0
103.	Towarowa	14	0	0	0	0	0	2	3	0
104.	Tylna	133	0	0	1	0	0	24	34	2
105.	Wałowa	15	0	0	0	0	0	2	1	0
106.	Wąska	4	0	0	0	0	0	0	1	0
107.	Wesoła	44	0	1	1	1	1	8	3	2
108.	Węgierska	10	0	0	0	0	0	3	0	0
109.	Wieniawskiego	24	0	1	1	0	0	1	1	3
110.	Wiśniowa	5	0	0	0	0	0	3	0	0
111.	Wolności	22	0	0	1	0	0	3	6	1
112.	Wolsztyńska	622	3	8	21	2	0	94	183	17
113.	Zacisze	165	0	0	0	0	0	56	12	0
114.	Zakątek Kamienny	8	0	0	1	0	0	0	2	0
115.	Zielona	84	0	0	0	0	0	12	20	1
116.	Zielony Rynek	114	0	0	1	1	0	18	37	4
117.	Zygmunta Starego	234	0	0	0	1	1	35	71	7
118.	Żwirki i Wigury	54	0	0	0	0	0	15	5	0
119.	Dębowa Łęka	685	0	1	13	2	0	154	110	19
120.	Hetmanice	234	0	1	3	3	2	39	48	5
121.	Kandlewo	315	3	2	4	1	0	67	52	10
122.	Konradowo	765	2	2	20	10	1	179	104	26
123.	Lgiń	506	0	4	13	1	2	104	95	24
124.	Łęgoń	206	1	2	5	1	1	40	34	5

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

125.	Łysiny	366	1	9	18	5	2	81	59	22
126.	Nowa Wieś	293	0	1	6	1	0	66	39	10
127.	Olbrachcice	259	0	0	5	0	0	53	38	4
128.	Osowa Sień	1129	2	6	28	1	0	258	179	28
129.	Przyczyna Dolna	439	0	1	6	0	1	62	73	21
130.	Przyczyna Górna	620	1	10	27	8	0	138	114	0
131.	Siedlnica	884	1	2	14	6	2	196	149	27
132.	Tylewice	545	1	6	23	7	0	122	86	18
133.	Wygnańczyce	178	3	4	14	5	0	30	31	8
			69	189	645	173	31	4179	4195	681

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa

Tabela 5 Uwarunkowania społeczne – IMD społeczne dla obszaru Gminy Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźnik								IMD społeczne
			Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Zasiłki celowe	Pomoc na dożywianie dzieci	Liczba osób uzależnionych	Wiek przedprodukcyjny	Wiek poprodukcyjny	Bezrobocie	
			Wielkość koncentracji problemów								
1.	17 Pułku Ułanów	93	0	0	0	0	0	24,73	12,9	1,07	8
2.	31 Stycznia	250	0,4	1,2	3,2	0,4	0	17,2	33,2	3,2	17
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	0	0	1,13	0	0	16,95	24,29	2,26	11
4.	Akacjowa	15	0	0	0	0	0	53,33	0	0	8
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	0	0	3,52	3,52	0	22,53	19,71	4,93	15
6.	Berwińskiego	183	0	1,09	2,18	0,54	0,54	16,94	15,84	2,73	15
7.	Boczna	440	0,22	0,45	2,95	0,91	0	12,73	33,63	3,63	17
8.	Bohaterów Westerplatte	167	0,59	2,99	8,38	0,59	0	27,54	11,97	5,39	22
9.	Bukowa	3	0	0	0	0	0	66,66	0	0	8
10.	Chopina	43	0	2,32	4,65	2,32	0	4,65	30,23	6,97	35
11.	Cicha	115	0	1,73	5,21	0,87	0	25,22	11,3	7,82	18
12.	Czarna	8	0	0	0	0	0	37,5	0	25	10
13.	Czereśniowa	164	0	0	1,22	0	0	18,9	20,12	5,48	12
14.	Daszyńskiego	438	0,22	1,82	6,16	2,28	0	18,04	16,66	3,88	17
15.	Dworcowa	64	0	0	0	0	0	14,06	25	0	13
16.	Działkowa	106	0	0	0,94	0	0	23,58	16,03	0	8
17.	Garbarska	131	0	0	3,05	1,52	0	16,79	18,32	0,76	13
18.	Generała Bema	40	0	0	2,5	0	0	20	7,5	2,5	11
19.	Głogowska	110	0,91	0	3,63	0,91	0	12,73	18,18	3,63	17
20.	Głowackiego	5	0	0	0	0	0	0	80	0	13

21.	Gospody	87	1,14	0	2,29	0	0	10,34	22,98	2,29	18
22.	Herbergera	95	2,1	3,15	6,31	4,21	0	20	17,89	11,57	30
23.	Jabłoniowa	5	0	0	0	0	0	20	0	0	9
24.	Jagiellońska	553	0,54	0,54	1,26	0	0,18	14,47	29,47	1,99	18
25.	Jagodowa	25	0	0	4	4	0	12	16	4	18
26.	Jasna	11	0	0	9,09	0	0	9,09	9,09	18,18	17
27.	Kamienna	155	0	0	0	0	0	16,77	36,12	1,93	11
28.	Kasztanowa	23	0	0	0	0	0	13,04	13,04	0	10
29.	Kazimierza Wielkiego	592	0,67	2,19	4,89	2,02	0,16	17,57	22,97	3,04	37
30.	Kilińskiego	122	0	3,27	9,01	0,81	0	23,77	10,65	6,55	18
31.	Klasztorna	64	0	0	0	0	0	25	15,62	4,68	11
32.	Klonowa	28	0	0	0	0	0	14,28	3,57	0	10
33.	Kolejowa	8	0	0	0	0	0	0	25	12,5	17
34.	Konopnickiej	169	0	1,18	1,77	0,59	1,77	18,34	28,4	1,18	15
35.	Konradska	98	0	0	2,04	0	0	18,37	25,51	1,02	11
36.	Kopernika	211	0	0,47	2,84	0	1,42	12,8	24,64	3,79	19
37.	Kościelna	23	4,34	13,04	21,73	13,04	0	47,82	8,69	17,39	28
38.	Kościuszki	450	0,22	1,56	4,89	1,56	0,22	20,22	19,33	3,78	26
39.	Kraszewskiego	45	0	0	0	0	0	26,66	26,66	2,22	10
40.	Królowej Jadwigi	332	0,3	0,3	1,2	0,6	0	19,28	22,89	2,41	12
41.	Krótka	10	0	0	0	0	0	40	0	10	10
42.	Księża Kostki	560	0,17	1,25	5	1,42	0,17	20,71	15,35	3,39	20
43.	Kurpińskiego	56	0	0	0	0	0	19,64	23,21	1,78	11
44.	Kuśnierska	10	0	0	0	0	0	30	10	0	8
45.	Leszczynowa	26	0	0	0	0	0	15,38	3,84	0	10

46.	Leśna	34	0	0	0	0	0	41,17	2,94	0	8
47.	Lipowa	107	8,41	6,54	14,01	0,93	0,93	12,15	30,84	4,67	44
48.	Lwia	15	0	0	0	0	0	13,33	6,66	0	10
49.	Łazienna	70	1,42	0	4,28	0	0	17,14	15,71	4,28	15
50.	Łukowa	55	0	0	0	0	0	20	14,54	3,63	10
51.	Malinowa	11	0	0	0	0	0	0	27,27	0	13
52.	Matejki	36	0	0	0	0	0	19,44	8,3	2,78	10
53.	Mickiewicza	178	0	0	2,24	0,56	0	24,72	16,85	1,12	10
54.	Modrzewiowa	9	0	0	11,11	0	0	22,22	22,22	0	13
55.	Moniuszki	169	1,18	1,77	6,5	0,59	0	14,79	27,07	0,59	28
56.	Morełowa	65	0	0	1,53	1,53	0	27,69	20	3,07	12
57.	Niepodległości	471	1,69	2,54	8,49	1,91	0,21	19,53	18,68	6,15	37
58.	Nowa	93	0	1,07	4,3	1,07	0	24,73	4,3	6,45	15
59.	Nowe Ogrody	152	0	1,31	1,31	0	0	14,47	23,02	1,31	14
60.	Nowopolna	29	0	3,44	0	3,44	0	27,58	27,58	10,34	22
61.	Nowy Rynek	5	0	0	20	0	0	0	100	0	17
62.	Obrońców Warszawy	610	0,65	1,14	3,27	0,98	0,16	21,8	15,73	3,93	18
63.	Ogińskiego	32	0	0	0	0	0	18,75	21,87	0	10
64.	Ogrodowa	315	0,31	0,63	2,22	0,32	0,31	13,01	33,01	1,9	19
65.	Okrzeźna	15	0	0	0	0	0	6,66	20	0	11
66.	Orzechowa	205	0	0	0,48	0	0	18,54	20	1,46	10
67.	Osadnicza	51	0	0	3,92	1,96	0	19,61	20,49	1,96	13
68.	Osiedle	37	0	0	0	0	0	18,92	21,62	5,4	12
69.	Osiedle Jagiellonów	821	0,12	0	0,97	0,24	0,12	19	15,59	2,8	12
70.	Paderewskiego	32	0	0	0	0	0	12,5	25	0	13

71.	Parkowa	17	0	5,88	5,88	0	0	5,88	17,64	5,88	23
72.	Piłsudskiego	19	0	0	0	0	0	31,58	15,78	0	8
73.	Plac Ćwiczeń	24	0	0	0	0	0	20,83	33,33	4,17	12
74.	Plac Farny	49	0	8,16	10,2	6,12	0	30,61	4,08	10,2	22
75.	Plac Grunwaldu	193	0	1,03	3,62	1,03	0,51	17,62	23,83	2,59	18
76.	Plac Kosynierów	65	0	0	1,53	1,53	0	12,31	20	3,07	16
77.	Plac Świętego Jana	69	0	0	0	0	0	30,43	0	0	8
78.	Plac Zamkowy	65	0	1,53	9,23	3,07	0	26,15	32,3	6,15	28
79.	Pocztowa	113	0,88	2,65	7,96	0,88	0,88	27,43	16,81	5,31	30
80.	Podgórna	60	0	1,67	1,67	1,67	0	15	18,33	1,67	18
81.	Polna	270	0,37	1,11	2,22	0,74	0	18,8	22,96	2,96	18
82.	Poprzeczna	34	0	0	0	0	0	26,47	5,88	8,82	10
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	0,74	0,74	2,98	1,49	0	15,67	11,94	2,23	19
84.	Przemysłowa	13	0	0	0	0	0	7,69	15,38	7,69	13
85.	Pusta	64	0	0	0	0	0	15,62	31,25	0	13
86.	Ratuszowa	99	2,02	0	6,06	2,02	0	21,21	15,15	10,1	27
87.	Reymonta	99	0	0	3,03	2,02	0	21,21	22,22	1,01	15
88.	Rynek	189	0	1,05	5,29	1,05	0	20,63	14,28	5,82	16
89.	Rzemieślnicza	156	0,64	1,28	3,84	0	0	12,18	36,53	2,56	20
90.	Rzeźnicka	15	0	0	20	6,67	0	6,66	13,33	20	22
91.	Sadowa	16	0	0	0	0	0	18,75	6,25	6,25	11
92.	Sienkiewicza	20	0	0	0	0	0	5	35	0	13
93.	Sikorskiego	155	0	0,64	2,58	0,64	0	7,89	40	2,58	16
94.	Słowackiego	38	0	0	0	0	0	7,89	21,05	2,63	12
95.	Sosnowa	20	0	0	0	0	0	20	10	5	11

96.	Sportowa	7	0	28,57	28,57	14,28	0	14,28	28,57	0	28
97.	Staroleszczyńska	97	0	1,03	2,06	2,06	0	15,46	20,61	3,09	16
98.	Starowiejska	123	0	0	0	0	0	29,27	13,82	2,44	8
99.	Strażacka	55	0	1,81	3,63	1,81	0	23,64	18,18	1,81	15
100.	Strzelecka	55	0	1,81	1,81	0	0	14,54	30,9	0	17
101.	Szymanowskiego	16	0	0	0	0	0	6,25	50	6,25	17
102.	Targowa	15	0	0	0	0	0	33,33	0	0	8
103.	Towarowa	14	0	0	0	0	0	14,28	21,42	0	11
104.	Tylna	133	0	0	0,75	0	0	18,04	25,56	1,5	11
105.	Wałowa	15	0	0	0	0	0	13,33	6,66	0	10
106.	Wąska	4	0	0	0	0	0	0	25	0	13
107.	Wesoła	44	0	2,27	2,27	2,27	2,27	18,18	6,81	4,54	20
108.	Węgierska	10	0	0	0	0	0	30	0	0	8
109.	Wieniawskiego	24	0	4,17	4,16	0	0	4,17	4,16	12,5	22
110.	Wiśniowa	5	0	0	0	0	0	60	0	0	8
111.	Wolności	22	0	0	4,54	0	0	13,63	27,27	4,54	18
112.	Wolsztyńska	622	0,48	1,28	3,37	0,32	0	15,11	29,42	2,73	20
113.	Zacisze	165	0	0	0	0	0	33,93	7,27	0	8
114.	Zakątek Kamienny	8	0	0	12,5	0	0	0	25	0	17
115.	Zielona	84	0	0	0	0	0	14,28	23,8	1,19	13
116.	Zielony Rynek	114	0	0	0,87	0,87	0	15,78	32,45	3,51	15
117.	Zygmunta Starego	234	0	0	0	0,42	0,42	14,95	30,34	2,99	18
118.	Żwirki i Wigury	54	0	0	0	0	0	27,78	9,25	0	8
121.	Dębowa Łęka	685	0	0,14	1,89	0,29	0	22,48	16,05	2,77	9
122.	Hetmanice	234	0	0,42	1,28	1,28	0,85	16,67	20,51	2,13	15

123.	Kandlewo	315	0,95	0,63	1,27	0,31	0	21,26	16,5	3,17	13
125.	Konradowo	765	0,26	0,26	2,61	1,31	0,13	23,39	13,59	3,39	16
126.	Lgiń	506	0	0,79	2,57	0,19	0,39	20,55	18,77	4,74	17
127.	Łęgoń	206	0,48	0,97	2,42	0,48	0,48	19,41	16,5	2,42	17
128.	Łysiny	366	0,27	2,46	4,91	1,36	0,54	22,13	16,12	6,01	30
130.	Nowa Wieś	293	0	0,34	2,04	0,34	0	22,52	13,31	3,41	9
131.	Olbrachcice	259	0	0	1,93	0	0	20,46	14,67	1,54	9
132.	Osowa Sień	1129	0,17	0,53	2,48	0,09	0	22,85	15,85	2,48	10
133.	Przyczyna Dolna	439	0	0,22	1,36	0	0,22	14,12	16,62	4,78	18
134.	Przyczyna Górna	620	0,16	1,61	4,35	1,29	0	22,25	18,38	0	15
136.	Siedlnica	884	0,11	0,22	1,58	0,67	0,22	22,17	16,85	3,05	14
137.	Tylewice	545	0,18	1,1	4,22	1,28	0	22,38	15,77	3,3	16
139.	Wygnańczyce	178	2,24	2,41	7,86	2,8	0	16,85	17,41	4,49	25
		21409	0,27	1,02	3,03	0,89	0,09	19,29	19,18	3,5	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa

WIELKOŚĆ KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH								
ŚREDNIA W %								
Wartość stała	0,27	1,02	3,03	0,89	0,09	19,29	19,18	3,5
Przedział wartości	0,18 - 0,35	0,71 - 1,32	2,12 - 3,93	0,62 - 1,15	0,06 - 0,11	16,39 - 22,18	16,3 - 22,05	2,45 - 4,55
Poniżej średniej								
Średnia								
Powyżej średniej								

METODOLOGIA INDEX OF MULTIPLE DEPRIVATION:

Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation: 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono, do wartości ogólnej punktów przyznawanych za kolor czerwony, powinien zostać dopisany dodatkowo jeden punkt. Uzyskana wartość sumaryczna staje się podstawą do dopisania kolejnego punktu w przypadku wykrycia trzeciego obszaru oznaczonego na czerwono w danej jednostce analitycznej, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (4 punkty), 3 obszary (5 punktów). Niniejszy proces sumowania wartości powinien zostać powtórzony w odniesieniu do kolejnych obszarów oznaczonych na czerwono. Obszary oznaczone na inne kolory uzyskują odpowiednio: 2 punkty (kolor żółty), 1 punkt (kolor zielony).

Zapis matematyczny: Suma wartości społecznego IMD + ZIELONY (1 punkt) + ŻÓŁTY (2 punkty) + CZERWONY (3 punkty) + CZERWONY II (4 punkty) + CZERWONY III (5 punktów).

W ramach wyznaczania wartości średniej koncentracji problemów na danych obszarze przyjęto wskaźnik o odpowiednim odchyleniu punktowym (30% punktów liczonych od wartości stałej – wartość punktowa stałej od 0,1 do 5, biorąc pod uwagę wskaźnik najniższy oraz najwyższy wartości średniej). W przypadku wartości stałych powyżej 5 punktów przyjęto odchylenie na poziomie 15%, ze względu na węższe spektrum oddziaływania zjawisk.

Niniejsza analiza pozwala na określenie wartości liczbowych obowiązywania poszczególnych kolorów (zielonego, żółtego, czerwonego), jako stopnia natężenia problemów społecznych. Należy podkreślić, iż przyjęty sposób obliczeń zakłada nakładanie się problemów społecznych, które w przypadku wielokrotnego wystąpienia na danym obszarze sprawiają, iż staje się on obszarem o wysokiej liczbie deficytów utrudniających możliwość prowadzenia aktywizacji społecznej mieszkańców i wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej.

Mapa 1 Koncentracja uwarunkowań społecznych na obszarze miejskim gminy

Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań społecznych nasuwa następujące wnioski:

1. Do **grup**, które przede wszystkim potrzebują wsparcia należą **osoby korzystające z pomocy społecznej bez względu na powód korzystania, osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz osoby w wieku poprodukcyjnym – seniorzy.**

Analizy danych z Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że są to kategorie osób, na które należy zwrócić uwagę w pracach rewitalizacyjnych.

Seniorzy stanowią kategorie osób, które należy chronić przed izolacją społeczną. Z drugiej strony, Seniorzy posiadają ogromne doświadczenie, zasób wiedzy również na temat społeczności lokalnej, co wydaje się ważne w kontekście włączenia ich jako kapitału społecznego do działań rewitalizacyjnych gminy. W związku z tym należy podjąć działania mające na celu aktywizację społeczną i edukacyjną osób starszych i stworzyć im do tego potrzebne odpowiednie warunki, aby aktywizacja była długofalowa i systematyczna. Osoby starsze posiadają również ogromne doświadczenie i wiedzę na temat lokalnej historii i kultury analizowanego obszaru. Należy ten zasób również wykorzystać w działaniach rewitalizacyjnych w celu budowania tożsamości lokalnej mieszkańców. Ważnym działaniem jest zachęcenie najmłodszego i najstarszego pokolenia do współpracy i wzajemnej wymiany doświadczeń i wiedzy na temat historii.

Ponadto szczególną uwagę należy zwrócić na **osoby, które nie pracują i nie są również zarejestrowane jako osoby bezrobotne, szczególnie kobiety**, ponieważ ich potencjalna długa nieobecność na rynku pracy może w przyszłości wpływać negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne, na brak możliwości rozwoju ich nabytych kompetencji, na dewaluację już zdobytych umiejętności oraz na zabezpieczenie społeczne. Ponadto zapewnienie zatrudniania kobietom być może w przyszłości ograniczy korzystanie z instrumentów pomocy społecznej – w tym korzystanie ze świadczeń i zasiłków. W ramach procesu rewitalizacji należy podjąć takie działania, które zaktywizują m.in. kobiety długotrwale bezrobotne, ale również pozostałe osoby, które w wyniku bezrobocia znajdują się w grupie osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do takich działań powinno należeć stałe wspieranie aktywności osób bezrobotnych, ich edukacja, która ostatecznie mogłaby prowadzić do wyjścia z kategorii osób wykluczonych.

2. Działania rewitalizacyjne powinny również uwzględnić możliwości ekonomiczne, gospodarcze i turystyczne gminy, ponieważ ułatwi to aktywizację zawodową i społeczną wyżej wymienionych grup i może **ograniczyć liczbę zasiłków i świadczeń**, z których obecnie korzystają mieszkańcy gminy.
3. Należy również pamiętać, że wymienione grupy należy również zaktywizować pod kątem **społeczno – kulturowym**, a także historycznym, aby nie dopuścić do ich wykluczenia społecznego. Poprawienie infrastruktury przestrzennej i technicznej pozwoli na częstsze korzystanie z zasobów kulturalnych gminy, działalności wolontariackiej młodzieży i pozostałych mieszkańców oraz korzystanie z różnych proponowanych w gminie form spędzania wolnego czasu.
4. Ponadto istotne wydaje się podjęcie działań w ramach rewitalizacji, które wykorzystają specyfikę społeczności lokalnej pod względem kulturowym, organizacji imprez tematycznych

charakterystycznych dla gminy i które jednocześnie w ten sposób będą budowały tożsamość lokalną mieszkańców. Ważna wydaje się być tutaj rola terenów wiejskich i osób na nich zamieszkałych. Wspierając inicjatywy na poziomie mikro strukturalnym zwiększa się prawdopodobieństwo budowania aktywnych postaw lokalnych mieszkańców.

5. Ważne jest uwzględnienie w działaniach rewitalizacyjnych wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy, jakim chociażby jest okoliczna przyroda, aby aktywizować osoby, które są wykluczone bądź grozi im wykluczenie społeczne.
6. Istotnym elementem budowania tożsamości lokalnej jest stworzenie odpowiedniego ku takim działaniom miejsca, co jest szczególnie ważne na terenach wiejskich. Bazą aktywności społeczności lokalnej są między innymi świetlice wiejskie. Należy więc w ramach działań rewitalizacyjnych stworzyć świetlicę wiejską w miejscowości, w której takiego miejsca brakuje. Przestrzeń fizyczna jest istotna do budowania więzi społecznych, spotkania twarzą w twarz przyczyniają się do zwiększenia odpowiedzialności za swoje działania wśród mieszkańców i budują poczucie przynależności .

Najważniejszym problemem jest trudność w aktywizacji społecznej mieszkańców i postawy roszczeniowe. Poza tym istniejące zasoby historyczne i kulturowe nie są w pełni wykorzystane, co przyczynia się do jeszcze większej degradacji obszaru, a tym samym do mniejszego zaangażowania mieszkańców w budowanie tożsamości lokalnej.

Gmina Wschowa posiada potencjał w postaci zasobów naturalnych, które można wykorzystać dla działań aktywności sportowej, społecznej , działania mogą być skierowane do osób starszych. Może też być skierowana do młodzieży – miejsca do rodzinnego uprawiania sportu, wycieczki tematyczne, przy jednoczesnym wykorzystaniu kapitału społecznego jaki mogą się stać lokalni przewodnicy, liderzy społeczni, eksperci społeczni, którzy otrzymując wsparcie ze strony władz samorządowych będą inicjować lokalne działania społeczne.

Ponadto wykorzystanie w odpowiedni sposób walorów przyrodniczych może przyczynić się z jednej strony do kształtowania postaw proekologicznych, z drugiej też strony przestrzeń może być wykorzystana do aktywizacji osób wykluczonych społecznie i zawodowo. Szczególnie skorzystałyby na tym osoby wykluczone społecznie, do których wykorzystując odpowiednio przygotowaną infrastrukturę można by było kierować działania mające na celu ich aktywizację na rynku pracy.

Ważne jest również stworzenie takich możliwości w przestrzeni gminy, aby można było realizować działania integrujące społeczność gminy. Najmłodsze i najstarsze pokolenie dzieli często przepaść w postaci realizowanych i oczekiwanych norm kulturowych, stąd często następuje szereg nieporozumień.

Warto jest wykorzystać potencjał jakie ze sobą niosą przedstawiciele najstarszego i najmłodszego pokolenia w celu wzajemnego poznawania się i wspomóc integrację międzypokoleniową odpowiednio do tego przygotowaną infrastrukturą. Zabiegi tego typu zmniejszą prawdopodobieństwo konieczności wyjazdów młodych ludzi poza granice Gminy Wschowa i jednocześnie mogą wskazać na nowe pola do działań dla najmłodszego pokolenia.

Ważne jest, aby uświadomić mieszkańcom znaczenie terenu, na którym mieszkają jednocześnie wykorzystując go systematycznie dla działań mających na celu ponowne włączenie osób odizolowanych

społecznie i aby nie doprowadzić do ich ponownej izolacji. Ponadto zadbanie o tereny zielone na obszarach zdegradowanych przyczynić się może do zmiany ich funkcji i jednocześnie zwiększyć poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Do budowania poczucia bezpieczeństwa mieszkańców przyczyniają się również działania realizowane przez Państwową Straż Pożarną, która stanowi ważny element i potencjał społeczny Gminy Wschowa. Edukacja dotycząca bezpieczeństwa jest istotna szczególnie ze względu na budowanie poczucia kontroli nad życiem własnym jednostki. Świadomość nabycia umiejętności związanych z możliwością zadbania o bezpieczeństwo fizyczne swoje i swoich bliskich wpływa na ogólny dobrostan jednostki, a tym samym przyczynia się do aktywnej społecznej postawy. Dlatego też w działaniach rewitalizacyjnych należy zwrócić uwagę na poprawę edukacji w zakresie własnego bezpieczeństwa i bezpieczeństwa otoczenia i stworzyć ku temu odpowiednie warunki infrastrukturalne.

Uwarunkowania gospodarcze

Uwarunkowania gospodarcze dotyczą przede wszystkim możliwości wykorzystania potencjału gospodarczego, ekonomicznego, ale przede wszystkim kapitału społecznego, dzięki którym rejon działalności gospodarczej zyskuje pod względem swojej atrakcyjności.

Na terenie Gminy Wschowa stwierdzono występowanie 105 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze Regon w sektorze rolniczym (dla powiatu wschowskiego są to 209 podmioty), w sektorze przemysłowym 202 podmiotów (powiat wschowski – 325) i w sektorze budowlanym 312 podmioty (powiat wschowski – 533 podmioty)¹¹.

Ponadto na terenie gminy w 2016 roku istniało 1550 podmiotów na 10 tys. mieszkańców zatrudniających do 9 pracowników; 64,8 podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników; 14,2 podmiotów zatrudniających od 50 do 249 pracowników. W 2016 roku nie zarejestrowano podmiotów zatrudniających powyżej 250 pracowników.

Gmina Wschowa to również tereny popegeerowskie, na których występowały Państwowe Gospodarstwa Rolne. Wraz ze zmianą ustroju w Polsce zniknęła również potrzeba wspierania działalności tego typu gospodarstw. „Zmiany ustrojowe i transformacja gospodarcza, jakie miały miejsce po 1989 roku, przyniosły kres PGR-ów. Po wycofaniu dotacji państwowych, w wyniku reform gospodarczych w 1989, PGR-y w większości zbankrutowały, zostały przejęte przez Agencję Rynku Rolnego lub spółki pracownicze. Reguły szokowej terapii polskiej gospodarki, przyjęte w ramach reform gospodarczych na początku roku 1990, postawiły państwowe gospodarstwa rolne w trudnym położeniu. Proces uryn-kowania gospodarki był podstawą do przemian własnościowych i organizacyjnych, jak również zmian w

¹¹ http://zielonagora.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lubuskie/portrety_gmin/powiat_wschowski/Gmina_Wschowa.pdf, s.3

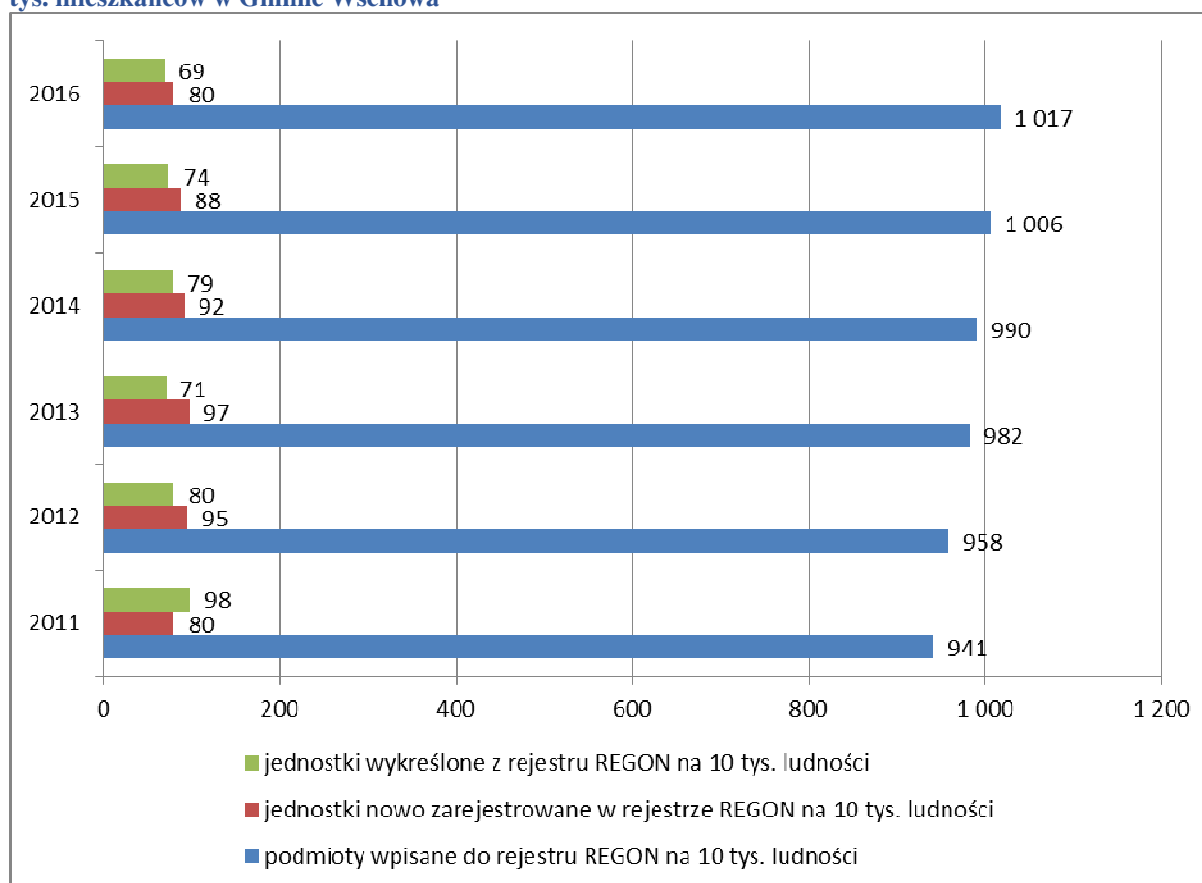
systemie zarządzania w byłych PGR -ach. Uznano, że sprawą nadrzędną jest prywatyzacja PGR, a efekty ekonomiczne przyjdą jako efekt prywatyzacji¹²”

Spowodowało to jednocześnie wiele zmian w zakresie życia społecznego, przyczyniło się m.in. do trudności w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców gminy. Pozostał potencjał jakim dysponowała gmina pod względem zasobów jaki była wtedy możliwa do uprawiania ziemia, jednak bez odpowiednio przygotowanego kapitału społecznego zaistniała trudność w motywowaniu mieszkańców do rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. Było to między innymi efektem wcześniejszego stałego wsparcia PGR-ów, co doprowadziło do braku wykształcenia w mieszkańcach postaw przedsiębiorczych i zachowań wewnątrzsterownych.

Jednakże Gmina Wschowa charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności – 699.¹³

Poniższy wykres przedstawia liczbę jednostek wpisanych, nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON.

Wykres 19 Liczba jednostek wpisanych, nowo zarejestrowanych i wykreślonych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

¹² Diagnoza środowisk popegeerowskich, Biuletyn Obserwatorium Integracji Społecznej nr 2 (8)/13, ss. 6-7

¹³ http://zielonagora.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lubuskie/portrety_gmin/powiat_wschowski/Gmina_Wschowa.pdf, s.3

Na przestrzeni lat zwiększa się liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon. Od 2012 roku wzrasta liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze Regon, i od tego samego roku liczba jednostek wykreślonych z rejestru Regon jest co roku niższa od liczby nowo zarejestrowanych podmiotów.

Gmina Wschowa to gmina charakteryzująca się szczególnymi walorami przyrodniczymi i historycznymi, które można by było wykorzystać jako bazę dla działalności kulturalnej i rozrywkowej, która mogłaby kierować swoje usługi szczególnie do osób starszych a także dla działań łączących najmłodsze i najstarsze pokolenie. Szczególnie na uwagę zasługują walory historyczne, dzięki którym można przyciągać turystów i mieszkańców i na tej bazie budować małą przedsiębiorczość, co jest szczególnie istotne ze względu na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, aktywnych, szczególnie na rynku pracy.

Poniższe dane przedstawiają współczynnik przedsiębiorczości, który jest wynikiem stosunku liczby podmiotów w danej miejscowości do liczby mieszkańców tej samej miejscowości. Współczynnik poniżej średniej oznacza niską aktywność społeczności lokalnej w obszarze przedsiębiorczości, co w przypadku Gminy Wschowa jest zjawiskiem negatywnym, gdyż rozwój przedsiębiorczości lokalnej jest ważną determinantą wyprowadzenia obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Oparcie rozwoju na uwarunkowaniach historycznych obszaru zapewnia możliwość kreowania przedsiębiorczości lokalnej i determinuje proces wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej.

Tabela 6 Współczynnik przedsiębiorczości w Gminie Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych	Wskaźnik przedsiębiorczości	poniżej średniej - stan zły
1.	17 Pułku Ułanów	93	9	9,68	nie
2.	31 Stycznia	250	3	1,2	tak
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	15	8,27	tak
4.	Akacyjowa	15	2	13,33	nie
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	0	0	tak
6.	Berwińskiego	183	11	6,01	tak
7.	Boczna	440	21	4,77	tak
8.	Bohaterów Westerplatte	167	25	14,97	nie
9.	Bukowa	3	0	0	tak
10.	Chopina	43	0	0	tak
11.	Cicha	115	12	10,43	nie
12.	Czarna	8	2	25	nie
13.	Czereśniowa	164	15	9,15	nie
14.	Daszyńskiego	438	29	6,62	tak
15.	Dworcowa	64	2	3,12	tak
16.	Działkowa	106	9	8,49	tak
17.	Garbarska	131	0	0	tak
18.	Generała Bema	40	2	5	tak

19.	Głogowska	110	11	10	nie
20.	Głowackiego	5	0	0	tak
21.	Gospody	87	2	2,3	tak
22.	Herbergera	95	5	5,26	tak
23.	Jabłoniowa	5	1	20	nie
24.	Jagiellońska	553	21	3,8	tak
25.	Jagodowa	25	8	32	nie
26.	Jasna	11	3	27,27	nie
27.	Kamienna	155	6	3,87	tak
28.	Kasztanowa	23	5	21,74	nie
29.	Kazimierza Wielkiego	592	34	5,74	tak
30.	Kilińskiego	122	19	15,57	nie
31.	Klasztorna	64	3	4,69	tak
32.	Klonowa	28	3	10,71	nie
33.	Kolejowa	8	4	50	nie
34.	Konopnickiej	169	14	8,28	tak
35.	Konradowska	98	0	0	tak
36.	Kopernika	211	13	6,16	tak
37.	Kościelna	23	4	17,39	nie
38.	Kościuszki	450	24	5,33	tak
39.	Kraszewskiego	45	0	0	tak
40.	Królowej Jadwigi	332	13	3,91	tak
41.	Krótką	10	3	30	nie
42.	Księża Kostki	560	2	0,36	tak
43.	Kurpińskiego	56	4	7,14	tak
44.	Kuśnierska	10	0	0	tak
45.	Leszczynowa	26	2	7,69	tak
46.	Leśna	34	8	23,53	nie
47.	Lipowa	107	6	5,61	tak
48.	Lwia	15	1	6,66	tak
49.	Łazienna	70	4	5,71	tak
50.	Łąkowa	55	6	10,91	nie
51.	Malinowa	11	2	18,18	nie
52.	Matejki	36	1	2,77	tak
53.	Mickiewicza	178	18	10,11	nie
54.	Modrzewiowa	9	1	11,11	nie
55.	Moniuszki	169	20	11,83	nie
56.	Morełowa	65	6	9,23	nie
57.	Niepodległości	471	0	0	tak
58.	Nowa	93	6	6,45	tak

59.	Nowe Ogrody	152	9	5,92	tak
60.	Nowopolna	29	0	0	tak
61.	Nowy Rynek	5	2	40	nie
62.	Obrońców Warszawy	610	31	5,08	tak
63.	Ogińskiego	32	0	0	tak
64.	Ogrodowa	315	19	6,03	tak
65.	Okreżna	15	1	6,66	tak
66.	Orzechowa	205	14	6,83	tak
67.	Osadnicza	51	4	7,84	tak
68.	Osiedle	37	14	37,84	nie
69.	Osiedle Jagiellonów	821	11	1,34	tak
70.	Paderewskiego	32	4	12,5	nie
71.	Parkowa	17	2	11,76	nie
72.	Piłsudskiego	19	0	0	tak
73.	Plac Ćwiczeń	24	0	0	tak
74.	Plac Farny	49	0	0	tak
75.	Plac Grunwaldu	193	9	4,66	tak
76.	Plac Kosynierów	65	3	4,61	tak
77.	Plac Świętego Jana	69	0	0	tak
78.	Plac Zamkowy	65	2	3,08	tak
79.	Pocztowa	113	21	18,58	nie
80.	Podgórna	60	2	3,33	tak
81.	Polna	270	14	5,18	tak
82.	Poprzeczna	34	3	8,82	tak
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	12	8,95	nie
84.	Przemysłowa	13	1	7,69	tak
85.	Pusta	64	3	4,69	tak
86.	Ratuszowa	99	9	9,09	nie
87.	Reymonta	99	19	19,19	nie
88.	Rynek	189	22	11,64	nie
89.	Rzemieślnicza	156	8	5,13	tak
90.	Rzeźnicza	15	0	0	tak
91.	Sadowa	16	0	0	tak
92.	Sienkiewicza	20	4	20	nie
93.	Sikorskiego	155	4	2,58	tak
94.	Słowackiego	38	4	10,53	nie
95.	Sosnowa	20	0	0	tak
96.	Sportowa	7	2	28,57	nie
97.	Staroleszczyńska	97	7	7,22	tak
98.	Starowiejska	123	10	8,13	tak

99.	Strażacka	55	0	0	tak
100.	Strzelecka	55	7	12,72	nie
101.	Szymanowskiego	16	0	0	tak
102.	Targowa	15	8	53,33	nie
103.	Towarowa	14	7	50	nie
104.	Tylna	133	12	9,02	nie
105.	Wałowa	15	0	0	tak
106.	Wąska	4	1	25	nie
107.	Wesoła	44	4	9,09	nie
108.	Węgierska	10	0	0	tak
109.	Wieniawskiego	24	4	16,66	nie
110.	Wiśniowa	5	1	20	nie
111.	Wolności	22	0	0	tak
112.	Wolsztyńska	622	30	4,82	tak
113.	Zacisze	165	14	8,48	tak
114.	Zakątek Kamienny	8	0	0	tak
115.	Zielona	84	8	9,52	nie
116.	Zielony Rynek	114	7	6,14	tak
117.	Zygmunta Starego	234	10	4,27	tak
118.	Żwirki i Wigury	54	5	9,26	nie
119.	Dębowa Łęka	685	37	5,4	tak
120.	Hetmanice	234	2	0,85	tak
121.	Kandlewo	315	15	4,76	tak
122.	Konradowo	765	42	5,49	tak
123.	Lgiń	506	39	7,71	tak
124.	Łęgoń	206	11	5,34	tak
125.	Łysiny	366	17	4,64	tak
126.	Nowa Wieś	293	15	5,12	tak
127.	Olbrachcice	259	0	0	tak
128.	Osowa Sień	1129	55	4,87	tak
129.	Przyczyna Dolna	439	46	10,48	nie
130.	Przyczyna Górna	620	25	4,03	tak
131.	Siedlnica	884	36	4,07	tak
132.	Tylewice	545	34	6,24	tak
133.	Wygnańczyce	178	4	2,25	tak
				8,95	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CEiDG

Sytuacja, gdy występuje niski wskaźnik przedsiębiorczości nie sprzyja kształtowaniu postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. Przyczyny takiego zjawiska mogą być wielorakie: trudności w rozumieniu przepisów prawa, zbyt niska motywacja do prowadzenia własnej działalności gospodarczej,

trudności w uzyskaniu dofinansowania, a także brak wiedzy na temat zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. **Równie istotnym czynnikiem, który może utrudniać kształtowanie się właściwych postaw przedsiębiorczych jest apatia społeczna i negatywne postawy wobec pracy, brak rozumienia potencjału jaki gmina posiada i jaki można wykorzystać w działalności przedsiębiorczej.**

Ważne jest, aby w działaniach rewitalizacyjnych możliwe było wykorzystanie potencjału gminy do stworzenia odpowiednich warunków dla zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, **przede wszystkim w zakresie dostępności komunikacyjnej do obszarów, na których swoją działalność prowadzą przedsiębiorstwa oraz możliwości otrzymania pomocy ze strony podmiotów administracji samorządowej.**

Współczynnik poniżej średniej występujący w określonej jednostce może przyczyniać się do zmniejszania atrakcyjności danego terenu jako terenu znaczącego do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Skutkiem takiego zjawiska może też być odpływ młodych ludzi do większych miejscowości w celu szukania pracy.

- Należy w ramach działań rewitalizacyjnych zadbać o kształtowanie postaw przedsiębiorczych, ale przede wszystkim o **propagowanie aktywnej postawy na rynku pracy, szkoleniu w celu kształtowania postaw opartych na działaniach wewnętrznych, zwłaszcza wśród osób długotrwale wykluczonych z powodu bezrobocia.** Ważne jest, aby w tym celu stworzyć w ramach działań rewitalizacyjnych odpowiednie warunki wraz z odpowiednią infrastrukturą, aby działania aktywizujące w sferze zawodowej osoby wykluczone przyniosły w przyszłości oczekiwany efekt. Nieodzowne wydaje się w tym przypadku wykorzystanie zasobów architektury historycznej, aby na bazie potencjału jakie dają walory historyczne gminy móc wspomagać osoby chcące aktywizować się pod względem społeczno – gospodarczym.
- Warto przy tym wykorzystać zarówno zasoby naturalne gminy jak i również kapitał społeczny oraz zatrudnić odpowiednio wyszkolonych edukatorów, aby wspierali mieszkańców w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych, a także w umiejętności poruszania się na rynku pracy.
- Konieczne jest również podjęcie działań mających na celu zaktywizowanie osób długotrwale bezrobotnych, które poprzez brak dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, stają się coraz bardziej wykluczone społecznie. Wymagają w związku z tym podjęcia działań specjalistycznych, które wpłyną na możliwość znalezienia przez nich pracy i powrotu do aktywności zawodowej. Niniejszą formą może być zarówno spółdzielnia socjalna, która wymaga działań aktywizacyjnych skoncentrowanych na aktywnej integracji zawodowej osób wykluczonych lub prace zlecone skoncentrowane na wykonywaniu określonych czynności mających na celu wdrożenie osób wykluczonych w aktywność zawodową.

Uwarunkowania środowiskowe

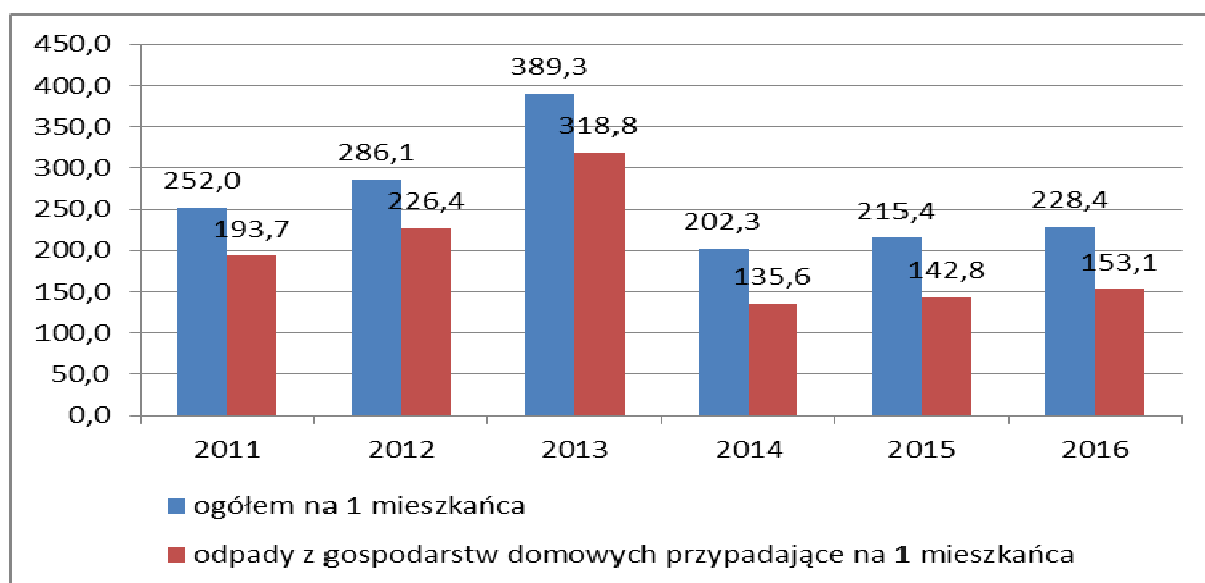
Gmina Wschowa jest terenem bogatym w zasoby naturalnego środowiska, które stanowią ogromny potencjał, służący promocji i aktywności mieszkańców gminy oraz potencjalnych turystów. Warto walory przyrodnicze wykorzystać w celu budowania tożsamości lokalnej zwłaszcza wśród mieszkańców najmłodszego pokolenia, aby w ich świadomości budować potencjał terenu w celu zapewnienia w przyszłości przyrodzie kapitału społecznego, który odpowiednio mógłby zadbać o walory przyrodnicze i właściwie promować ich znaczenie poza terenem gminy.

Uwarunkowania środowiskowe to również analiza danych dotyczących odpadów komunalnych na terenie gminy.

Analizując dane dotyczące zmieszanych odpadów można zauważyć, że liczba odpadów przypadających na 1 mieszkańca i z gospodarstw domowych przypadających na jednego mieszkańca znacznie spadła w 2014 roku i utrzymuje się na w miarę niskim poziomie.

W kontekście działań rewitalizacyjnych należy zwrócić na te kwestię również szczególną uwagę, ponieważ funkcjonowanie w środowisku zaśmieconym sprawia, że może obniżyć się motywacja do aktywizacji mieszkańców w zakresie działań na rzecz gminy, ponieważ istnieje prawdopodobieństwo, że chętniej zadamy o środowisko, które jest już w jakimś stopniu zadbane. Daje to poczucie sprawstwa, dzięki któremu wzrasta motywacja do dalszych działań. Malejąca liczba odpadów może świadczyć o rozbudowanej świadomości ekologicznej, co może stanowić dobry zasób, który może być wykorzystany w działaniach rewitalizacyjnych w Gminie.

Wykres 20 Zmieszane odpady w ciągu roku w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza uwarunkowań środowiskowych została dokonana na podstawie zmieszanych odpadów na liczbę mieszkańców.

Tabela 7 Uwarunkowania środowiskowe w Gminie Wschowa

Lp.	Ulice i miejscowości	Liczba ludności	Zmieszane odpady na liczbę mieszkańców	powyżej średniej - stan zły
1.	17 Pułku Ułanów	93	21,39	nie
2.	31 Stycznia	250	57,50	tak
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	40,71	tak
4.	Akacjowa	15	3,45	nie
5.	Arceybiskupa Stablewskiego	142	32,66	nie
6.	Berwińskiego	183	42,09	tak
7.	Boczna	440	101,02	tak
8.	Bohaterów Westerplatte	167	38,41	tak
9.	Bukowa	3	0,69	nie
10.	Chopina	43	9,89	nie
11.	Cicha	115	26,54	nie
12.	Czarna	8	1,84	nie
13.	Czereśniowa	164	37,72	tak
14.	Daszyńskiego	438	100,74	tak
15.	Dworcowa	64	14,72	nie
16.	Działkowa	106	24,38	nie
17.	Garbarska	131	30,31	nie
18.	Generała Bema	40	9,20	nie
19.	Głogowska	110	25,30	nie
20.	Głowackiego	5	1,15	nie
21.	Gospody	87	20,01	nie
22.	Herbergera	95	21,85	nie
23.	Jabłoniowa	5	1,15	nie
24.	Jagiellońska	553	127,19	tak
25.	Jagodowa	25	5,75	nie
26.	Jasna	11	2,53	nie
27.	Kamienna	155	35,65	nie
28.	Kasztanowa	23	5,29	nie
29.	Kazimierza Wielkiego	592	136,16	tak
30.	Kilińskiego	122	28,06	nie
31.	Klasztorna	64	14,72	nie
32.	Klonowa	28	6,44	nie
33.	Kolejowa	8	1,84	nie
34.	Konopnickiej	169	38,87	tak

35.	Konradowska	98	22,54	nie
36.	Kopernika	211	48,53	tak
37.	Kościelna	23	5,29	nie
38.	Kościuszki	450	103,50	tak
39.	Kraszewskiego	45	10,35	nie
40.	Królowej Jadwigi	332	76,36	tak
41.	Krótka	10	2,30	nie
42.	Księża Kostki	560	128,80	tak
43.	Kurpińskiego	56	12,88	nie
44.	Kuśnierska	10	2,30	nie
45.	Leszczynowa	26	5,98	nie
46.	Leśna	34	7,82	nie
47.	Lipowa	107	24,61	nie
48.	Lwia	15	3,45	nie
49.	Łazienna	70	16,10	nie
50.	Łąkowa	55	12,65	nie
51.	Malinowa	11	2,53	nie
52.	Matejki	36	8,28	nie
53.	Mickiewicza	178	40,94	tak
54.	Modrzewiowa	9	2,07	nie
55.	Moniuszki	169	38,87	tak
56.	Morelowa	65	14,95	nie
57.	Niepodległości	471	108,33	tak
58.	Nowa	93	21,39	nie
59.	Nowe Ogrody	152	34,96	nie
60.	Nowopłonna	29	6,67	nie
61.	Nowy Rynek	5	1,15	nie
62.	Obrońców Warszawy	610	140,30	tak
63.	Ogińskiego	32	7,36	nie
64.	Ogrodowa	315	72,45	tak
65.	Okrężna	15	3,45	nie
66.	Orzechowa	205	47,15	tak
67.	Osadnicza	51	11,73	nie
68.	Osiedle	37	8,51	nie
69.	Osiedle Jagiellonów	821	7,36	nie
70.	Paderewskiego	32	7,36	nie
71.	Parkowa	17	3,91	nie
72.	Piłsudskiego	19	4,37	nie
73.	Plac Ćwiczeń	24	5,52	nie
74.	Plac Farny	49	11,27	nie

75.	Plac Grunwaldu	193	44,39	tak
76.	Plac Kosynierów	65	14,95	nie
77.	Plac Świętego Jana	69	15,87	nie
78.	Plac Zamkowy	65	14,95	nie
79.	Pocztowa	113	25,99	nie
80.	Podgórna	60	13,80	nie
81.	Polna	270	62,10	tak
82.	Poprzeczna	34	7,82	nie
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	30,82	nie
84.	Przemysłowa	13	2,99	nie
85.	Pusta	64	14,72	nie
86.	Ratuszowa	99	22,77	nie
87.	Reymonta	99	22,77	nie
88.	Rynek	189	43,47	tak
89.	Rzemieślnicza	156	35,88	tak
90.	Rzeźnicka	15	3,45	nie
91.	Sadowa	16	3,68	nie
92.	Sienkiewicza	20	4,60	nie
93.	Sikorskiego	155	35,65	nie
94.	Słowackiego	38	8,74	nie
95.	Sosnowa	20	4,60	nie
96.	Sportowa	7	1,61	nie
97.	Staroleszczyńska	97	22,31	nie
98.	Starowiejska	123	28,29	nie
99.	Strażacka	55	12,65	nie
100.	Strzelecka	55	12,65	nie
101.	Szymanowskiego	16	3,68	nie
102.	Targowa	15	3,45	nie
103.	Towarowa	14	3,22	nie
104.	Tylna	133	30,59	nie
105.	Wałowa	15	3,45	nie
106.	Wąska	4	0,92	nie
107.	Wesoła	44	10,12	nie
108.	Węgierska	10	2,30	nie
109.	Wieniawskiego	24	5,52	nie
110.	Wiśniowa	5	1,15	nie
111.	Wolności	22	5,06	nie
112.	Wolsztyńska	622	143,06	tak
113.	Zacisze	165	37,95	tak
114.	Zakątek Kamienny	8	1,84	nie

115.	Zielona	84	19,32	nie
116.	Zielony Rynek	114	26,22	nie
117.	Zygmunta Starego	234	53,82	tak
118.	Żwirki i Wigury	54	12,42	nie
119.	Dębowa Łęka	685	157,55	tak
120.	Hetmanice	234	53,82	tak
121.	Kandlewo	315	72,45	tak
122.	Konradowo	765	175,95	tak
123.	Lgiń	506	116,38	tak
124.	Łęgoń	206	47,38	tak
125.	Łysiny	366	84,18	tak
126.	Nowa Wieś	293	67,39	tak
127.	Olbrachcice	259	59,57	tak
128.	Osowa Sień	1129	259,67	tak
129.	Przyczyna Dolna	439	100,97	tak
130.	Przyczyna Górna	620	142,60	tak
131.	Siedlnica	884	203,32	tak
132.	Tylewice	545	125,35	tak
133.	Wygnańczyce	178	40,94	tak
			35,66	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy

Wskaźnik powyżej średniej oznacza zdegradowanie obszaru pod względem uwarunkowań środowiskowych.

Ważne jest więc, aby w ramach działań rewitalizacyjnych wykorzystać walory przyrodnicze jakie posiada gmina i na tej bazie realizować działania aktywizujące społeczność lokalną również w celu budowania postaw proekologicznych. Umocni to jednocześnie w mieszkańcach przekonanie, że otoczenie, w którym funkcjonują daje im korzyści nie tylko przyrodnicze, ale również takie, które przyczyniają się do integracji społecznej i promocji gminy.

Uwarunkowania przestrzenno - funkcjonalne

Uwarunkowania przestrzenno – funkcjonalne będą analizowane pod kątem dostępności sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej oraz pod kątem dostępności obiektów kulturalnych i sportowych. Należy podkreślić, iż dostępność mieszkańców do sieci kanalizacyjnej jest ważnym czynnikiem w kontekście zapewnienia podstawowych potrzeb mieszkańców. W związku z tym obszary, na których występuje dostęp do kanalizacji można uznać za w mniejszym stopniu wymagające odnowy oraz przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym. Kanalizacja wpływa na wyższy komfort życia osób, ale

również mniejsze skażenie środowiska. W ramach prowadzonych analiz postanowiono przeanalizować kompleksowo wszystkie uwarunkowania, które dotyczą mieszkańców i stanowią o ich wykluczeniu. Należy podkreślić, iż tożsame wskaźniki są stosowane w ramach Narodowego Spisu Powszechnego, dlatego w ramach opracowywania założeń rewitalizacyjnych również zasadne było ich wdrożenie. Natomiast dostępność do obiektów kulturalnych i sportowych stanowi ważny element aktywizacji i integracji społecznej. Obiekty, które nie są w odpowiednim stopniu modernizowane wpływają na pogorszenie funkcji użytkowych i obniżenie ich parametrów technicznych. Brak odpowiednich obiektów sportowych przyczynia się również do niemożności realizowania efektywnych działań aktywizacyjnych społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem włączania osób długotrwale wykluczonych. Dostosowanie infrastruktury sportowej ma na celu możliwość zapewnienia wyższej jakości życia mieszkańców, ale również włączenia do aktywności sportowej osób wykluczonych, które wykazują bierność w ramach prowadzonego stylu życia. Aktywność sportowa połączona może być z działaniami służącymi włączeniu osób długotrwale bezrobotnych, poprzez organizowanie dla nich warsztatów sportowych na odnowionej infrastrukturze basenowej. Ma to również bezpośredni wpływ na estetykę obszaru oraz możliwość wystąpienia zachowań niepożądanych, które koncentrują się na obszarach sprzyjających picciu alkoholu, czyli zaniedbanych i pozostających na uboczu.

Tabela 8 Uwarunkowania przestrzenno – funkcjonalne w Gminie Wschowa – małe IMD

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Dostępność sieci kanalizacyjnej - w tym sanitarnej (0 - brak; 1 - dostępność) brak dostępności - stan zły	Dostępność sieci wodociągowej (0 - brak; 0,5 - częściowy dostęp; 1 - dostępność) - brak dostępności lub częściowa dostępność - stan zły	Dostępność sieci gazowej (0 - brak; 1 - dostępność) - brak dostępności - stan zły	Dostępność lub zły stan obiektów kulturalnych (bibliotek, kin, teatrów, świetlic, domów kultury itp.) - poniżej średniej stan zły	Dostępność lub zły stan obiektów sportowych (stadionów, basenów, boisk itp.) - poniżej średniej stan zły	małe IMD
1.	17 Pułku Ułanów	93	1	1	1	0	0	10
2.	31 Stycznia	250	1	1	1	0	0	10
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	1	1	1	0	0	10
4.	Akacyjowa	15	1	1	1	0	0	10
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	1	1	1	0	0	10
6.	Berwińskiego	183	1	1	1	0	0	10
7.	Boczna	440	1	1	1	0	0	10
8.	Bohaterów Westerplatte	167	1	1	1	0	0	10
9.	Bukowa	3	1	1	1	0	0	10
10.	Chopina	43	1	1	1	0	0	10
11.	Cicha	115	1	1	1	0	0	10
12.	Czarna	8	1	1	1	0	0	10
13.	Czereśniowa	164	1	1	1	0	0	10
14.	Daszyńskiego	438	1	0,5	1	0	0	14
15.	Dworcowa	64	1	1	1	0	0	10
16.	Działkowa	106	1	1	1	0	0	10
17.	Garbarska	131	1	1	1	0	0	10
18.	Generała Bema	40	1	1	1	0	0	10

19.	Głogowska	110	1	1	1	0	0	10
20.	Głowackiego	5	1	1	1	0	0	10
21.	Gospody	87	1	1	1	0	0	10
22.	Herbergera	95	1	1	1	0	0	10
23.	Jabłoniowa	5	1	1	1	0	0	10
24.	Jagiellońska	553	1	1	1	0	0	10
25.	Jagodowa	25	1	1	1	0	0	10
26.	Jasna	11	1	1	1	0	0	10
27.	Kamienna	155	1	1	1	0	0	10
28.	Kasztanowa	23	1	1	1	0	0	10
29.	Kazimierza Wielkiego	592	1	1	1	0	2	7
30.	Kilińskiego	122	1	1	1	0	0	10
31.	Klasztorna	64	1	1	1	0	0	10
32.	Klonowa	28	1	1	1	0	0	10
33.	Kolejowa	8	0	0	1	0	0	14
34.	Konopnickiej	169	1	1	1	0	0	10
35.	Konradowska	98	1	0,5	1	0	0	14
36.	Kopernika	211	1	1	1	0	0	10
37.	Kościelna	23	1	1	1	0	0	10
38.	Kościuszki	450	1	1	1	0	0	10
39.	Kraszewskiego	45	1	1	1	0	0	10
40.	Królowej Jadwigi	332	1	1	1	0	0	10
41.	Krótka	10	1	1	1	0	0	10
42.	Księdza Kostki	560	1	1	1	0	0	10
43.	Kurpińskiego	56	1	1	1	0	0	10
44.	Kuśnierska	10	1	1	1	0	0	10
45.	Leszczynowa	26	1	1	1	0	0	10
46.	Leśna	34	1	1	1	0	0	10
47.	Lipowa	107	1	1	1	0	0	10
48.	Lwia	15	1	1	1	0	0	10
49.	Łazienna	70	1	1	1	0	0	10
50.	Łąkowa	55	1	1	1	0	0	10
51.	Malinowa	11	1	1	1	0	0	10
52.	Matejki	36	1	1	1	0	0	10
53.	Mickiewicza	178	1	1	1	0	0	10
54.	Modrzewiowa	9	1	1	1	0	0	10
55.	Moniuszki	169	1	0,5	1	0	0	14
56.	Morelowa	65	1	1	1	0	0	10
57.	Niepodległości	471	1	1	1	2	1	5
58.	Nowa	93	1	1	1	0	0	10

59.	Nowe Ogrody	152	1	0,5	1	0	0	14
60.	Nowopolna	29	1	1	1	0	0	10
61.	Nowy Rynek	5	1	1	1	0	0	10
62.	Obrońców Warszawy	610	1	1	1	0	0	10
63.	Ogińskiego	32	1	1	1	0	0	10
64.	Ogrodowa	315	1	1	1	0	0	10
65.	Okrężna	15	1	0	1	0	0	14
66.	Orzechowa	205	1	1	1	0	0	10
67.	Osadnicza	51	1	1	1	0	0	10
68.	Osiedle	37	1	1	1	0	0	10
69.	Osiedle Jagiellonów	821	1	1	1	0	0	10
70.	Paderewskiego	32	1	1	1	0	0	10
71.	Parkowa	17	1	1	1	0	0	10
72.	Piłsudskiego	19	1	1	1	0	0	10
73.	Plac Ćwiczeń	24	1	1	1	0	0	10
74.	Plac Farny	49	1	1	1	2	0	7
75.	Plac Grunwaldu	193	1	1	1	0	0	10
76.	Plac Kosynierów	65	1	1	1	0	0	10
77.	Plac Świętego Jana	69	1	1	1	0	0	10
78.	Plac Zamkowy	65	1	1	1	2	0	7
79.	Pocztowa	113	1	1	1	0	0	10
80.	Podgórna	60	1	1	1	0	0	10
81.	Polna	270	1	1	1	0	0	10
82.	Poprzeczna	34	1	1	1	0	0	10
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	1	1	1	0	0	10
84.	Przemysłowa	13	1	1	1	0	0	10
85.	Pusta	64	1	1	1	0	0	10
86.	Ratuszowa	99	1	1	1	0	0	10
87.	Reymonta	99	1	1	1	0	0	10
88.	Rynek	189	1	1	1	0	0	10
89.	Rzemieślnicza	156	1	1	1	0	0	10
90.	Rzeźnicza	15	1	1	1	0	0	10
91.	Sadowa	16	1	1	1	0	0	10
92.	Sienkiewicza	20	1	1	1	0	0	10
93.	Sikorskiego	155	1	1	1	0	0	10
94.	Słowackiego	38	1	1	1	0	0	10
95.	Sosnowa	20	1	1	1	0	0	10
96.	Sportowa	7	1	0	1	0	1	10
97.	Staroleszczyńska	97	1	1	1	0	0	10
98.	Starowiejska	123	1	1	1	0	0	10

99.	Strażacka	55	1	1	1	0	0	10
100.	Strzelecka	55	1	1	1	0	0	10
101.	Szymanowskiego	16	1	1	1	0	0	10
102.	Targowa	15	1	1	1	0	0	10
103.	Towarowa	14	0	0,5	1	0	0	19
104.	Tylna	133	1	1	1	0	0	10
105.	Wałowa	15	1	1	1	0	0	10
106.	Wąska	4	1	1	1	0	0	10
107.	Wesoła	44	1	1	1	0	0	10
108.	Węgierska	10	1	1	1	0	0	10
109.	Wieniawskiego	24	1	1	1	0	0	10
110.	Wiśniowa	5	1	1	1	0	0	10
111.	Wolności	22	1	1	1	0	0	10
112.	Wolsztyńska	622	1	1	1	0	2	7
113.	Zacisze	165	1	0,5	1	0	2	10
114.	Zakątek Kamienny	8	1	1	1	0	0	10
115.	Zielona	84	1	1	1	0	0	10
116.	Zielony Rynek	114	1	1	1	0	0	10
117.	Zygmunta Starego	234	1	1	1	0	0	10
118.	Żwirki i Wigury	54	1	0	1	0	0	14
119.	Dębowa Łęka	685	0	1	1	2	0	10
120.	Hetmanice	234	0	1	1	2	0	10
121.	Kandlewo	315	0	1	1	1	0	10
122.	Konradowo	765	0	1	1	2	0	10
123.	Lgiń	506	0	1	1	2	1	7
124.	Łęgoń	206	0	1	1	1	0	10
125.	Łysiny	366	0	1	1	2	0	10
126.	Nowa Wieś	293	0	1	1	2	0	10
127.	Olbrachcice	259	0	1	1	2	0	10
128.	Osowa Sień	1129	1	0,5	1	2	1	7
129.	Przyczyna Dolna	439	1	1	1	2	0	7
130.	Przyczyna Górna	620	1	1	1	2	1	5
131.	Siedlnica	884	0	1	1	2	1	7
132.	Tylewice	545	0	1	1	2	0	10
133.	Wygnańczyce	178	0	0,5	1	2	0	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa.

Obszar gminy to takie uwarunkowania przestrzenne, które pozwalają na wykorzystanie ich w celu rozwoju gminy zarówno pod względem funkcjonalnym jak i gospodarczym. Gmina charakteryzuje się dostępem do ważnych instytucji kulturalnych i społecznych. W miarę możliwości są zapewnione miejsca

rekreacji. Na terenie wiejskim ważne jest, aby zadbać o odpowiednią infrastrukturę służącą do aktywizacji społecznej, aby zadbać o aktywność mieszkańców.

Analiza uwarunkowań przestrzenno – funkcjonalnych ukazuje problemy, które należy uwzględnić w działaniach rewitalizacyjnych całej gminy. Szczególnie należy zwrócić uwagę na przestrzeń, którą należy stworzyć, aby działania rewitalizacyjne były możliwe do realizacji i zapewniły w przyszłości ciągłość osiągniętych w procesie rewitalizacji. **W ramach odpowiednio przygotowanej przestrzeni będzie wówczas możliwe zaktywizowanie kategorii osób wykluczonych : osoby starsze, osoby w wieku przedprodukcyjnym i również osoby, które korzystają z pomocy społecznej. Ważne jest, aby wykreować miejsca, gdzie osoby starsze i młodsze będą w stanie korzystać z usług publicznych oraz różnorodnych form aktywizacji społecznej.** W ramach uwarunkowań przestrzenno – funkcjonalnych należy przede wszystkim zadbać o następujące kwestie:

- W ramach działań rewitalizacyjnych należy przystosować pomieszczenia na organizację spotkań, imprez i warsztatów kulturalnych, działań zachęcających społeczność do zachowań prospołecznych i przedsiębiorczych w celu zaktywizowania mieszkańców gminy, szczególnie na obszarach zdegradowanych wśród mieszkańców wykluczonych społecznie bądź też zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby starsze, bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami). Działania te mają na celu również kształtowanie tożsamości lokalnej mieszkańców, a także włączenie do życia społecznego osoby społecznie wykluczone
- Istotna jest również potrzeba stworzenia funkcjonalnej przestrzeni dla aktywizacji zawodowej mieszkańców wykluczonych społecznie. Wydaje się być elementem niezbędnym, aby w procesie rewitalizacji wykreować miejsce, które będzie odpowiednie do prowadzenia warsztatów dla osób długotrwale bezrobotnych, wyposażenie tego miejsca we właściwe temu celowi stanowiska konsultacyjne i warsztatowe. Ponadto przystosowanie przestrzeni funkcjonalnie dla celów aktywizacji zawodowej przyczyni się do wzmocnienia więzi społecznej osób bezrobotnych oraz pozwoli im zobaczyć, że nie są odizolowani w swoim problemie, pracując we wspólnej przestrzeni z innymi bezrobotnymi osobami.
- Równie ważne jest wspieranie działań integracyjnych wśród mieszkańców poprzez stworzenie im odpowiedniej infrastruktury na świeżym powietrzu. Szczególnie należy zwrócić uwagę na funkcję społeczną podwórek zlokalizowanych w historycznym Centrum Wschowy i Śródmieściu. Poprawa warunków przyczyni się do lepszej integracji mieszkańców, nie tylko tych najmłodszych. Gmina Wschowa jest miejscem atrakcyjnym przyrodniczo i historycznie, dlatego też należałoby w ramach działań rewitalizacyjnych zadbać o zapewnienie odpowiedniej przestrzeni dla integracji na zewnątrz, wykorzystując przy tym potencjał historyczny gminy i jej zabytki w szczególności. Przyczyni się to również do poszerzenia działalności kulturalnej w gminie i pozwoli na wykorzystanie ogromnego potencjału jakimi są walory historyczne gminy.

- Z diagnozy wynika, że mieszkańcy są świadomi znaczenia historycznego miejsca, w którym zamieszkują, jednakże, aby zainteresować i zatrzymać turystów, bądź też zachęcać ich do częstszego odwiedzania gminy należy wesprzeć również działania informacyjne dotyczące walorów historycznych miejsca, poprzez poprawę informacji na temat zabytków za pomocą np. specjalnych tablic historycznych.

Uwarunkowania techniczne

Mając na względzie uwarunkowania techniczne, które w bezpośredni sposób wpływają na jakość życia mieszkańców przeprowadzono analizę głównego przekładający się na możliwość uznania danego obszaru za wymagający podjęcia działań rewitalizacyjnych. Jako wskaźnik przyjęto liczbę zadłużonych lokali oraz wskaźnik budynków wpisanych do ewidencji zabytków.

Tabela 9 Uwarunkowania techniczne w Gminie Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Liczba zadłużonych lokali - powyżej średniej stan zły	Liczba budynków zabytkowych zdegradowanych (degradacja elewacji i wnętrza)	Ogólna liczba budynków	Wskaźnik liczby budynków wpisanych do ewidencji zabytków w stosunku do ogólnej liczby budynków - powyżej średniej stan zły	małe IMD
1.	17 Pułku Ułanów	93	0	6	34	17,64	2
2.	31 Stycznia	250	0	0	2	0	2
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	0	10	66	15,15	2
4.	Akacyjowa	15	0	0	1	0	2
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	9	0	4	0	4
6.	Berwińskiego	183	4	6	11	54,54	7
7.	Boczna	440	1	0	9	0	2
8.	Bohaterów Westerplatte	167	11	20	42	47,62	7
9.	Bukowa	3	0	0	0	0	2
10.	Chopina	43	0	0	15	0	2
11.	Cicha	115	6	10	23	43,47	7
12.	Czarna	8	0	0	0	0	2
13.	Czereśniowa	164	0	1	44	2,27	2
14.	Daszyńskiego	438	18	35	88	39,77	7
15.	Dworcowa	64	4	4	6	66,67	7
16.	Działkowa	106	0	0	28	0	2
17.	Garbarska	131	4	19	41	46,34	7
18.	Generała Bema	40	0	0	3	0	2
19.	Głogowska	110	3	12	22	54,54	7

20.	Głowackiego	5	0	0	2	0	2
21.	Gospody	87	0	1	3	33,33	4
22.	Herbergera	95	8	6	14	42,85	7
23.	Jabłoniowa	5	0	0	1	0	2
24.	Jagiellońska	553	4	0	5	0	4
25.	Jagodowa	25	0	0	9	0	2
26.	Jasna	11	0	0	2	0	2
27.	Kamienna	155	0	0	7	0	2
28.	Kasztanowa	23	0	0	7	0	2
29.	Kazimierza Wielkiego	592	8	35	59	59,32	7
30.	Kilińskiego	122	10	10	17	58,82	7
31.	Klasztorna	64	2	9	15	60	4
32.	Klonowa	28	0	0	8	0	2
33.	Kolejowa	8	0	0	1	0	2
34.	Konopnickiej	169	0	0	48	0	2
35.	Konradowska	98	1	0	19	0	2
36.	Kopernika	211	2	7	19	36,84	4
37.	Kościelna	23	2	4	4	100	4
38.	Kościuszki	450	18	21	58	36,2	7
39.	Kraszewskiego	45	0	0	13	0	2
40.	Królowej Jadwigi	332	2	0	3	0	2
41.	Krótka	10	0	0	2	0	2
42.	Księdza Kostki	560	23	58	127	45,67	7
43.	Kurpińskiego	56	0	0	13	0	2
44.	Kuśnierska	10	0	0	2	0	2
45.	Leszczynowa	26	0	0	6	0	2
46.	Leśna	34	0	0	9	0	2
47.	Lipowa	107	12	12	26	46,15	7
48.	Lwia	15	0	0	3	0	2
49.	Łazienna	70	2	5	8	62,5	4
50.	Łąkowa	55	0	2	14	14,28	2
51.	Malinowa	11	0	0	3	0	2
52.	Matejki	36	1	2	4	50	4
53.	Mickiewicza	178	3	7	14	50	7
54.	Modrzewiowa	9	0	0	2	0	0
55.	Moniuszki	169	6	13	37	35,13	7
56.	Morełowa	65	0	0	13	0	2
57.	Niepodległości	471	44	41	96	42,7	7
58.	Nowa	93	1	10	19	52,63	4
59.	Nowe Ogrody	152	0	0	43	0	2
60.	Nowopolna	29	0	2	6	33,33	4
61.	Nowy Rynek	5	0	3	6	50	4

62.	Obrońców Warszawy	610	8	21	67	31,34	7
63.	Ogińskiego	32	0	0	9	0	2
64.	Ogrodowa	315	5	0	27	0	4
65.	Okrzeźna	15	0	0	6	0	2
66.	Orzechowa	205	0	0	54	0	2
67.	Osadnicza	51	0	6	16	37,5	4
68.	Osiedle	37	0	0	14	0	2
69.	Osiedle Jagiellonów	821	5	0	6	0	4
70.	Paderewskiego	32	0	4	14	28,57	4
71.	Parkowa	17	3	2	5	40	7
72.	Piłsudskiego	19	1	3	6	50	4
73.	Plac Ćwiczeń	24	0	2	6	33,33	4
74.	Plac Farny	49	4	9	9	100	7
75.	Plac Grunwaldu	193	3	4	16	25	7
76.	Plac Kosynierów	65	2	9	21	42,85	4
77.	Plac Świętego Jana	69	0	1	2	50	4
78.	Plac Zamkowy	65	3	11	18	61,11	7
79.	Pocztowa	113	14	8	21	38,09	7
80.	Podgórna	60	3	3	16	18,75	4
81.	Polna	270	3	4	78	5,12	4
82.	Poprzeczna	34	3	3	9	33,33	7
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	8	9	9	100	7
84.	Przemysłowa	13	0	0	2	0	2
85.	Pusta	64	0	0	12	0	2
86.	Ratuszowa	99	5	6	8	75	7
87.	Reymonta	99	1	3	28	10,71	2
88.	Rynek	189	16	17	20	85	7
89.	Rzemieślnicza	156	4	2	6	33,33	7
90.	Rzeźnicza	15	0	2	2	100	4
91.	Sadowa	16	0	0	6	0	2
92.	Sienkiewicza	20	0	0	5	0	2
93.	Sikorskiego	155	1	0	1	0	2
94.	Słowackiego	38	0	0	10	0	2
95.	Sosnowa	20	0	0	5	0	2
96.	Sportowa	7	0	0	2	0	2
97.	Staroleszczyńska	97	0	6	31	19,35	2
98.	Starowiejska	123	0	5	46	10,87	2
99.	Strażacka	55	3	2	11	18,18	4
100.	Strzelecka	55	0	0	19	0	2
101.	Szymanowskiego	16	0	0	5	0	2
102.	Targowa	15	0	0	3	0	2
103.	Towarowa	14	1	0	2	0	2

104	Tylna	133	0	0	35	0	2
105	Wałowa	15	0	0	4	0	2
106	Wąska	4	0	0	1	0	2
107	Wesoła	44	3	2	6	33,33	7
108	Węgierska	10	0	0	5	0	2
109	Wieniawskiego	24	0	0	9	0	2
110	Wiśniowa	5	0	0	1	0	2
111	Wolności	22	3	3	8	37,5	7
112	Wolsztyńska	622	8	11	34	32,35	7
113	Zacisze	165	0	0	41	0	2
114	Zakątek Kamienny	8	1	0	1	0	2
115	Zielona	84	0	0	20	0	2
116	Zielony Rynek	114	1	0	5	0	2
117	Zygmunta Starego	234	1	0	4	0	2
118	Żwirki i Wigury	54	0	0	18	0	2
119	Dębowa Łęka	685	3	49	139	35,25	7
120	Hetmanice	234	0	35	93	37,63	4
121	Kandlewo	315	0	39	120	32,5	4
122	Konradowo	765	0	85	247	34,41	4
123	Lgiń	506	0	48	245	19,59	2
124	Lęgoń	206	0	5	53	9,43	2
125	Łysiny	366	2	36	124	29,03	4
126	Nowa Wieś	293	0	24	93	25,8	4
127	Olbrachcice	259	0	9	74	12,16	2
128	Osowa Sień	1129	8	92	263	34,98	7
129	Przyczyna Dolna	439	3	1	113	0,88	4
130	Przyczyna Górna	620	4	69	198	34,84	7
131	Siedlnica	884	3	92	296	31,08	7
132	Tylewice	545	0	45	157	28,66	4
133	Wygnańczyce	178	0	37	83	44,57	4
			345/średnia 2, 59			średnia 21,49	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa

Jako obszar zdegradowany uznano te, gdzie występuje wskaźnik powyżej wyznaczonej średniej dla gminy. Wielość budynków zaniedbanych, które mogą stanowić przestrzeń dla zachowań społecznie niepożądanych.

Drogi, komunikacja i transport

Przez teren gminy przebiegają drogi:

- krajowa 12 (granica państwa (Niemcy) - Łęknica - Żary - Żagań - Szprotawa - Przemków - Głogów - Leszno - Gostyń - Jarocin - Pleszew - Kalisz - Sieradz - Łask - Piotrków Trybunalski -

Sulejów - Opoczno - Radom - Zwoleń - Puławy - Piaski - Chełm - Dorohusk - granica państwa (Ukraina)) o długości w granicach gminy -13 km,

- wojewódzkie o łącznej długości w granicach gminy - 26 km:

– nr 278 Szklarka Radnicka - Nietkowice - Sulechów - Sława - Wschowa,

– nr 305 Bolewicko - Nowy Tomyśl - Wolsztyn - Wschowa – Wroniniec,

- powiatowe o łącznej długości w granicach gminy – 55,6 km,
- gminne o łącznej długości - 94 km.

Mieszkańcy Gminy Wschowa mają zapewnioną możliwość skorzystania z dalekobieżnej komunikacji autobusowej łączącej obszar gminy z Jelenią Górą, Wrocławiem, Słupskiem oraz Zieloną Górą. Ponadto funkcjonuje komunikacja autobusowa z sąsiednimi miejscowościami: Sławą, Lginiem, Lubiawem, Leszmem i Głogowem.

Miasto leży przy linii kolejowej Głogów – Leszno – Krotoszyn, jednakże od dnia 11 grudnia 2011 r. została zlikwidowana 120 - letnia linia kolejowa łącząca Głogów z Leszmem, a przebiegająca przez Wschowę. Najbliższy Dworzec Kolejowy PKP znajduje się w mieście Leszno, które oddalone jest 18 km na pñ.-wsch. od Wschowy. Mieszkańcy mogą również korzystać z połączeń kolejowych z Głogowa.¹⁴

Niezadbana infrastruktura drogowa i lokalowa może w znaczącym stopniu wpływać na degradację terenów nie tylko pod względem ekonomicznym czy technicznym, ale przede wszystkim pod względem społecznym. Brak możliwości bezpiecznego poruszania się na terenie gminy determinuje niską aktywizację mieszkańców, a tym samym jeszcze bardziej może obniżyć aktywność osób starszych, które mogłyby uczestniczyć w organizowanych dla nich spotkaniach. Jednocześnie może to być powód obniżający motywację do organizacji działań dla najmłodszego pokolenia, które w przyszłości będzie odpływało ze wsi do miejskich aglomeracji.

Diagnoza wykazała, że istnieje potrzeba zadbania o techniczne uwarunkowania w ramach procesów rewitalizacyjnych w celu odnowienia obszarów zdegradowanych oraz w celu wsparcia osób wykluczonych społecznie bądź też zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- Należy w ramach działań rewitalizacyjnych odnowić budynki zdewastowane w celu poprawienia jakości życia mieszkańców i możliwości prowadzenia aktywizacji mieszkańców z użyciem zasobów kulturowych.
- Szczególnie ważne jest wykorzystanie do tego istniejących zasobów historycznych, aby nie tylko służyły mieszkańcom, ale również zachęcały turystów do odwiedzania gminy częściej. Należy w ramach działań rewitalizacyjnych odnowić tereny o znaczących walorach historycznych i wykorzystać je w celu aktywizacji społecznej mieszkańców i promocji gminy.
- Zdiagnozowano potrzebę zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców, którą można uzyskać poprzez przystosowanie budynków, gdzie można stworzyć miejsca do wspólnego spędzania

¹⁴ Strategia Rozwoju Gminy Wschowa na lata 2016 -2022

czasu, co może przyczynić się do zwiększenia integracji społecznej, a tym samym do zniwelowania zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób wykluczonych społecznie. Równie ważne jest zapewnienie dzieciom i młodzieży technicznie lepszych warunków do aktywizacji społecznej, wspólnego spędzania czasu i realizacji działań edukacyjnych do nich skierowanych i sportowej. Działania rewitalizacyjne pod tym względem powinny być nakierunkowane na poprawę funkcji, wygody i wyglądu przestrzeni i budynków służących do tego rodzaju aktywności.

Podsumowanie

Gmina Wschowa to obszar, który charakteryzuje się wieloma walorami naturalnymi, ale przede wszystkim historycznymi. Walory te stanowią potencjał do wykorzystania w celu społecznej aktywizacji mieszkańców, aktywizacji zawodowej oraz ogólnego ożywienia społecznego i gospodarczego zaniedbanych obszarów gminy.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje istnienie potencjału gminy, który może być wykorzystany w ramach działań rewitalizacyjnych z jednej strony, z drugiej strony ukazuje szereg problemów występujących w wymiarach:

- ❖ społecznym,
- ❖ gospodarczym,
- ❖ środowiskowym
- ❖ przestrzenno – funkcjonalnym,
- ❖ technicznym.

Analiza **uwarunkowań społecznych** definiuje kategorie osób zagrożonych oraz problemy społeczne i potencjalne ich konsekwencje. Do tych kategorii należą przede wszystkim osoby starsze oraz osoby korzystające z pomocy społecznej, osoby długotrwale bezrobotne. Gmina charakteryzuje się również stosunkowo niskim wskaźnikiem osób w wieku przedprodukcyjnym.

Potencjałem, który należałoby wykorzystać w działaniach rewitalizacyjnych są walory historyczne, lokalni liderzy oraz aktywny kapitał społeczny, który angażuje społeczność lokalną w codzienną aktywność społeczną.

Uwarunkowania gospodarcze dotyczą przede wszystkim wskaźnika osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy. Wskaźnik ukazuje generalnie średnią aktywność gospodarczą mieszkańców gminy.

Należy w związku z tym podjąć działania mające na celu aktywizację postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. Należy wykorzystać również potencjał jakim dysponuje gmina i kierować działania na promocję lokalnych usług poprzez m.in. szkolenia. Ponadto wspieranie osób bezrobotnych w przyszłości może się przełożyć na wzrost wskaźnika przedsiębiorczości lub na zmniejszenie się liczby osób długotrwale bezrobotnych, które w ramach działań rewitalizacyjnych będą brały udział w zadaniach ich

aktywizujących. Należy również wspierać działalność poza usługami związanymi z działalnością na rzecz promocji działań ekologicznych, aby oprócz turystów spoza granic gminy zachęcić również najmłodsze pokolenie do budowania tożsamości lokalnej bazującej na walorach przyrodniczych, co w przyszłości może przyczynić się ich chęci pozostania w rodzinnej miejscowości.

Analiza **uwarunkowań środowiskowych** wskazuje przede wszystkim na stosunkowo wysoki wskaźnik zmieszanych odpadów komunalnych, który wg danych GUS wzrósł w ciągu kilku lat znacznie na terenie gminy. Może to determinować brak ukształtowanych postaw proekologicznych. Należy wykorzystując potencjał jakim jest położenie gminy i jej walory wykorzystać do prowadzenia działań na rzecz kształtowania postaw proekologicznych – zaczynając o edukacji na temat potencjału środowisko-przyrodniczego a kończąc na ukazaniu powiązania codziennych zachowań proekologicznych mieszkańców gminy z jej uwarunkowaniami środowiskowymi. Zaniedbane środowisko naturalne determinuje niską motywację potencjalnych przedsiębiorców do zakładania między innymi działalności opartej na turystyce i agroturystyce.

Uwarunkowania przestrzenno - funkcjonalne determinują funkcjonalność, bezpieczeństwo i jakość zamieszkiwania na terenie gminy. Przeanalizowane zmienne prowadzą do wniosków związanych ze stopniem zniszczenia tkanki historycznej gminy, co wpływa na degradację obszarów. Degradacja przestrzeni i funkcji gminy sprawia, że mieszkańcy nie czują się bezpiecznie a jednocześnie nie mogą być realizowane działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zarówno przez jednostki publiczne a także przez organizacje pozarządowe. Należy podjąć działania na rzecz poprawy przestrzeni i funkcji terenu gminy w celu prowadzenia właściwej integracji społecznej.

Ostatecznie analiza **uwarunkowań technicznych** ukazuje przede wszystkim liczbę budynków wymagających remontu, które i jakościowo dla mieszkańców i wizerunkowo dla gminy stanowią spory problem. Trudności w komunikacji i transporcie mogą wpływać na odpływ młodych mieszkańców do większych ośrodków, ze względu na styl życia opierający się na łatwym i szybkim dostępie do potrzebnych im usług i dóbr.

Analiza wszystkich powyższych uwarunkowań pozwoliła na wyodrębnienie obszarów wymagających działań rewitalizacyjnych na obszarze Gminy Wschowa.

Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Podsumowując proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań. Obszary zdegradowane zostały wyznaczone na podstawie kompleksowych wyliczeń dotyczących sytuacji kryzysowej istniejącej na obszarze gminy, ale również na podstawie danych jakościowych, które zostały uzyskane podczas prowadzonych warsztatów rewitalizacyjnych. Dane te stanowią ważną wartość w analizie i w przygotowaniu programu, gdyż pozwoliły na wyodrębnienie obszarów wymagających działań

rewitalizacyjnych. Analiza obejmowała ocenę wartości wskaźników na podstawie danych zebranych z instytucji i udostępnionych przez podmioty publiczne w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Szczegółowa analiza prowadzona była w odniesieniu do jednostek analitycznych (ulic na obszarze miejskim oraz sołectw na obszarze wiejskim).

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w sferze społecznej dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Liczby osób korzystających z zasiłków stałych
- Liczby osób korzystających z zasiłków okresowych
- Liczby osób korzystających z zasiłków celowych
- Liczby osób korzystających z pomocy na dożywianie dzieci
- Liczby osób uzależnionych
- Liczby osób w wieku poprodukcyjnym
- Liczby osób w wieku przedprodukcyjnym
- Poziomu bezrobocia.

Analiza danych statystycznych pozwoliła na określenie wskaźnika pozwalającego ocenić natężenie negatywnych zjawisk w **sferze gospodarczej**:

- Współczynnik przedsiębiorczości (Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby ludności danego obszaru)

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze środowiskowej** przeanalizowano:

- Stopień koncentracji odpadów komunalnych -

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze przestrzenno-funkcjonalnej** dokonano oceny wskaźników:

- Dostępność sieci wodociągowej
- Dostępność sieci kanalizacyjnej
- Dostępność sieci gazowej
- Dostępność lub zły stan obiektów kultury
- Dostępność lub zły stan obiektów sportowych (stadionów, hal sportowych, basenów, boisk itp.)

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze technicznej** dokonano oceny wskaźnika:

- Liczby zadłużonych lokali
- Liczba budynków zabytkowych zdegradowanych (degradacja elewacji i wnętrza).

Tabela 10 Podsumowanie uwarunkowań – IMD dla Gminy Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźniki					IMD łączne
			IMD społeczne	Uwarunkowania gospodarcze	Uwarunkowania środowiskowe	IMD Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne	Uwarunkowania techniczne	
1.	17 Pułku Ułanów	93	8	1	1	10	2	22
2.	31 Stycznia	250	17	3	4	10	2	36
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	11	3	4	10	2	30
4.	Akacyjowa	15	8	1	1	10	2	22
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	15	3	1	10	4	33
6.	Berwińskiego	183	15	3	4	10	7	39
7.	Boczna	440	17	3	4	10	2	36
8.	Bohaterów Westerplatte	167	22	1	3	10	7	43
9.	Bukowa	3	8	3	1	10	2	24
10.	Chopina	43	35	3	1	10	2	51
11.	Cicha	115	18	1	1	10	7	37
12.	Czarna	8	10	1	1	10	2	24
13.	Czereśniowa	164	12	1	3	10	2	28
14.	Daszyńskiego	438	17	3	4	14	7	45
15.	Dworcowa	64	13	3	1	10	7	34
16.	Działkowa	106	8	3	1	10	2	24
17.	Garbarska	131	13	3	1	10	7	34
18.	Generała Bema	40	11	3	1	10	2	27
19.	Głogowska	110	17	1	1	10	7	36
20.	Głowackiego	5	13	3	1	10	2	29
21.	Gospody	87	18	3	1	10	4	36
22.	Herbergera	95	30	3	1	10	7	51
23.	Jabłoniowa	5	9	1	1	10	2	23
24.	Jagiellońska	553	18	3	4	10	4	39
25.	Jagodowa	25	18	1	1	10	2	32
26.	Jasna	11	17	1	1	10	2	31
27.	Kamienna	155	11	3	1	10	2	27
28.	Kasztanowa	23	10	1	1	10	2	24
29.	Kazimierza Wielkiego	592	37	3	4	7	7	58
30.	Kilińskiego	122	18	1	1	10	7	37
31.	Klasztorna	64	11	3	1	10	4	29

32.	Klonowa	28	10	1	1	10	2	24
33.	Kolejowa	8	17	1	1	14	2	35
34.	Konopnickiej	169	15	3	4	10	2	34
35.	Konradowska	98	11	3	1	14	2	31
36.	Kopernika	211	19	3	4	10	4	40
37.	Kocielna	23	28	1	1	10	4	44
38.	Kościuszki	450	26	3	4	10	7	50
39.	Kraszewskiego	45	10	3	1	10	2	26
40.	Królowej Jadwigi	332	12	3	4	10	2	31
41.	Krótka	10	10	1	1	10	2	24
42.	Księża Kostki	560	20	3	4	10	7	44
43.	Kurpińskiego	56	11	3	1	10	2	27
44.	Kuśnierska	10	8	3	1	10	2	24
45.	Leszczyńska	26	10	3	1	10	2	26
46.	Leśna	34	8	1	1	10	2	22
47.	Lipowa	107	44	3	1	10	7	65
48.	Lwia	15	10	3	1	10	2	26
49.	Łazienna	70	15	3	1	10	4	33
50.	Łąkowa	55	10	1	1	10	2	24
51.	Malinowa	11	13	1	1	10	2	27
52.	Matejki	36	10	3	1	10	4	28
53.	Mickiewicza	178	10	1	3	10	7	31
54.	Modrzewiowa	9	13	1	1	10	0	25
55.	Moniuszki	169	28	1	3	14	7	53
56.	Morełowa	65	12	1	1	10	2	26
57.	Niepodległości	471	37	3	4	5	7	56
58.	Nowa	93	15	3	1	10	4	33
59.	Nowe Ogrody	152	14	3	1	14	2	34
60.	Nowopolska	29	22	3	1	10	4	40
61.	Nowy Rynek	5	17	1	1	10	4	33
62.	Obrońców Warszawy	610	18	3	4	10	7	42
63.	Ogińskiego	32	10	3	1	10	2	26
64.	Ogrodowa	315	19	3	4	10	4	40
65.	Okrzeńska	15	11	3	1	14	2	31
66.	Orzechowa	205	10	3	4	10	2	29
67.	Osadnicza	51	13	3	1	10	4	31

68.	Osiedle	37	12	1	1	10	2	26
69.	Osiedle Jagiellonów	821	12	3	1	10	4	30
70.	Paderewskiego	32	13	1	1	10	4	29
71.	Parkowa	17	23	1	1	10	7	42
72.	Piłsudskiego	19	8	3	1	10	4	26
73.	Plac Ćwiczeń	24	12	3	1	10	4	30
74.	Plac Farny	49	22	3	1	7	7	40
75.	Plac Grunwaldu	193	18	3	4	10	7	42
76.	Plac Kosynierów	65	16	3	1	10	4	34
77.	Plac Świętego Jana	69	8	3	1	10	4	26
78.	Plac Zamkowy	65	28	3	1	7	7	46
79.	Pocztowa	113	30	1	1	10	7	49
80.	Podgórna	60	18	3	1	10	4	36
81.	Polna	270	18	3	4	10	4	39
82.	Poprzeczna	34	10	3	1	10	7	31
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	19	1	1	10	7	38
84.	Przemysłowa	13	13	3	1	10	2	29
85.	Pusta	64	13	3	1	10	2	29
86.	Ratuszowa	99	27	1	1	10	7	46
87.	Reymonta	99	15	1	1	10	2	29
88.	Rynek	189	16	1	3	10	7	37
89.	Rzemieślnicza	156	20	3	4	10	7	44
90.	Rzeźnicza	15	22	3	1	10	4	40
91.	Sadowa	16	11	3	1	10	2	27
92.	Sienkiewicza	20	13	1	1	10	2	27
93.	Sikorskiego	155	16	3	1	10	2	32
94.	Słowackiego	38	12	1	1	10	2	26
95.	Sosnowa	20	11	3	1	10	2	27
96.	Sportowa	7	28	1	1	10	2	42
97.	Staroleszczyńska	97	16	3	1	10	2	32
98.	Starowiejska	123	8	3	1	10	2	24
99.	Strażacka	55	15	3	1	10	4	33
100.	Strzelecka	55	17	1	1	10	2	31
101.	Szymanowskiego	16	17	3	1	10	2	33
102.	Targowa	15	8	1	1	10	2	22
103.	Towarowa	14	11	1	1	19	2	34

104.	Tylina	133	11	1	1	10	2	25
105.	Wałowa	15	10	3	1	10	2	26
106.	Wąska	4	13	1	1	10	2	27
107.	Wesoła	44	20	1	1	10	7	39
108.	Węgierska	10	8	3	1	10	2	24
109.	Wieniawskiego	24	22	1	1	10	2	36
110.	Wiśniowa	5	8	1	1	10	2	22
111.	Wolności	22	18	3	1	10	7	39
112.	Wolsztyńska	622	20	3	4	7	7	41
113.	Zacisze	165	8	3	4	10	2	27
114.	Zakątek Kamienny	8	17	3	1	10	2	33
115.	Zielona	84	13	1	1	10	2	27
116.	Zielony Rynek	114	15	3	1	10	2	31
117.	Zygmunta Starego	234	18	3	4	10	2	37
118.	Żwirki i Wigury	54	8	1	1	14	2	26
119.	Dębowa Łęka	685	9	3	4	10	7	33
120.	Hetmanice	234	15	3	4	10	4	36
121.	Kandlewo	315	13	3	4	10	4	34
122.	Konradowo	765	16	3	4	10	4	37
123.	Lgiń	506	17	3	4	7	2	33
124.	Łęgoń	206	17	3	4	10	2	36
125.	Łysiny	366	30	3	4	10	4	51
126.	Nowa Wieś	293	9	3	4	10	4	30
127.	Olbrachcice	259	9	3	4	10	2	28
128.	Osowa Sień	1129	10	3	4	7	7	31
129.	Przyczyna Dolna	439	18	1	3	7	4	33
130.	Przyczyna Górna	620	15	3	4	5	7	34
131.	Siedlnica	884	14	3	4	7	7	35
132.	Tylewice	545	16	3	4	10	4	37
133.	Wygnańczyce	178	25	3	4	14	4	50

średnia 33

Źródło: Opracowanie własne

Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation: 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono dodatkowy jeden punkt, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 4), 3 obszary (3 punkty + 4 + 5). Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: 1 punkt (kolor zielony) lub suma z poszczególnej kolumny w uwarunkowaniu. Do każdego sołectwa doliczono dodatkowo wartość IMD (lub małe IMD) w celu otrzymania IMD ogólnego. Analiza gminnych danych i opracowane wskaźniki pokazują zagrożone obszary, które należy uwzględnić w procesie rewitalizacji.

Poniższa tabela przedstawia obszary ze wskaźnikiem IMD społecznym na poziomie równym 20 lub wyższym, na których dodatkowo koncentruje się przynajmniej jedno negatywne zjawisko w pozostałych uwarunkowaniach. Niniejszy wskaźnik został przyjęty ekspercko, na podstawie średniej wartości IMD osiągniętej na wszystkich obszarach, ze względu na konieczność wskazania obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przyjęta wartość została wyznaczona na podstawie przekroczenia wartości średniej i wynika z wysokiej koncentracji problemów na wskazanych obszarach. Należy podkreślić, iż ważną determinantą w zakwalifikowaniu obszaru jako wymagającego rewitalizacji, było uwzględnienie wysokiego poziomu deficytów społecznych, który był niezbędny, aby teren został zaliczony do obszarów rewitalizacji.

Tabela 11 Obszary zdegradowane

Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźniki					IMD łącznie
		IMD społeczne	Uwarunkowania gospodarcze	Uwarunkowania środowiskowe	IMD Uwarunkowania przestrzennie-funkcjonalne	Uwarunkowania techniczne	
Bohaterów Westerplatte	167	22	1	3	10	7	43
Chopina	43	35	3	1	10	2	51
Herbergera	95	30	3	1	10	7	51
Kazimierza Wielkiego	592	37	3	4	7	7	58
Kocielna	23	28	1	1	10	4	44
Kościuszki	450	26	3	4	10	7	50
Księdza Kostki	560	20	3	4	10	7	44
Lipowa	107	44	3	1	10	7	65
Moniuszki	169	28	1	3	14	7	53
Niepodległości	471	37	3	4	5	7	56
Nowopłonna	29	22	3	1	10	4	40
Parkowa	17	23	1	1	10	7	42
Plac Farny	49	22	3	1	7	7	40
Plac Zamkowy	65	28	3	1	7	7	46

Pocztowa	113	30	1	1	10	7	49
Ratuszowa	99	27	1	1	10	7	46
Rzemieślnicza	156	20	3	4	10	7	44
Sportowa	7	28	1	1	10	2	42
Wesoła	44	20	1	1	10	7	39
Wieniawskiego	24	22	1	1	10	2	36
Wolsztyńska	622	20	3	4	7	7	41
Łysiny	366	30	3	4	10	4	51
Wygnańczyce	178	25	3	4	14	4	50

Źródło: Opracowanie własne

Obszar zdegradowany został w całości włączony jako obszar rewitalizacji, który zamieszkiwany jest przez 4446 osób (liczba obejmuje wszystkich mieszkańców ulic oraz sołectw) oraz obejmuje powierzchnię 195,0 ha. Gminę zamieszkuje 21 409 mieszkańców, a powierzchnia obszaru wynosi 19 683,4 ha. Oznacza to, iż obszar rewitalizacji wynosi 1,0%, a zamieszkiwany jest przez 20,8% mieszkańców.

Tabela 12 Podobszary rewitalizacji

Lp.	Podobszary rewitalizacji	Powierzchnia obszaru
1.	Historyczne Centrum Miasta	48,8
2.	Śródmieście	45,2
3.	Łysiny	54,1
4.	Wygnańczyce	46,9
SUMA		195,0

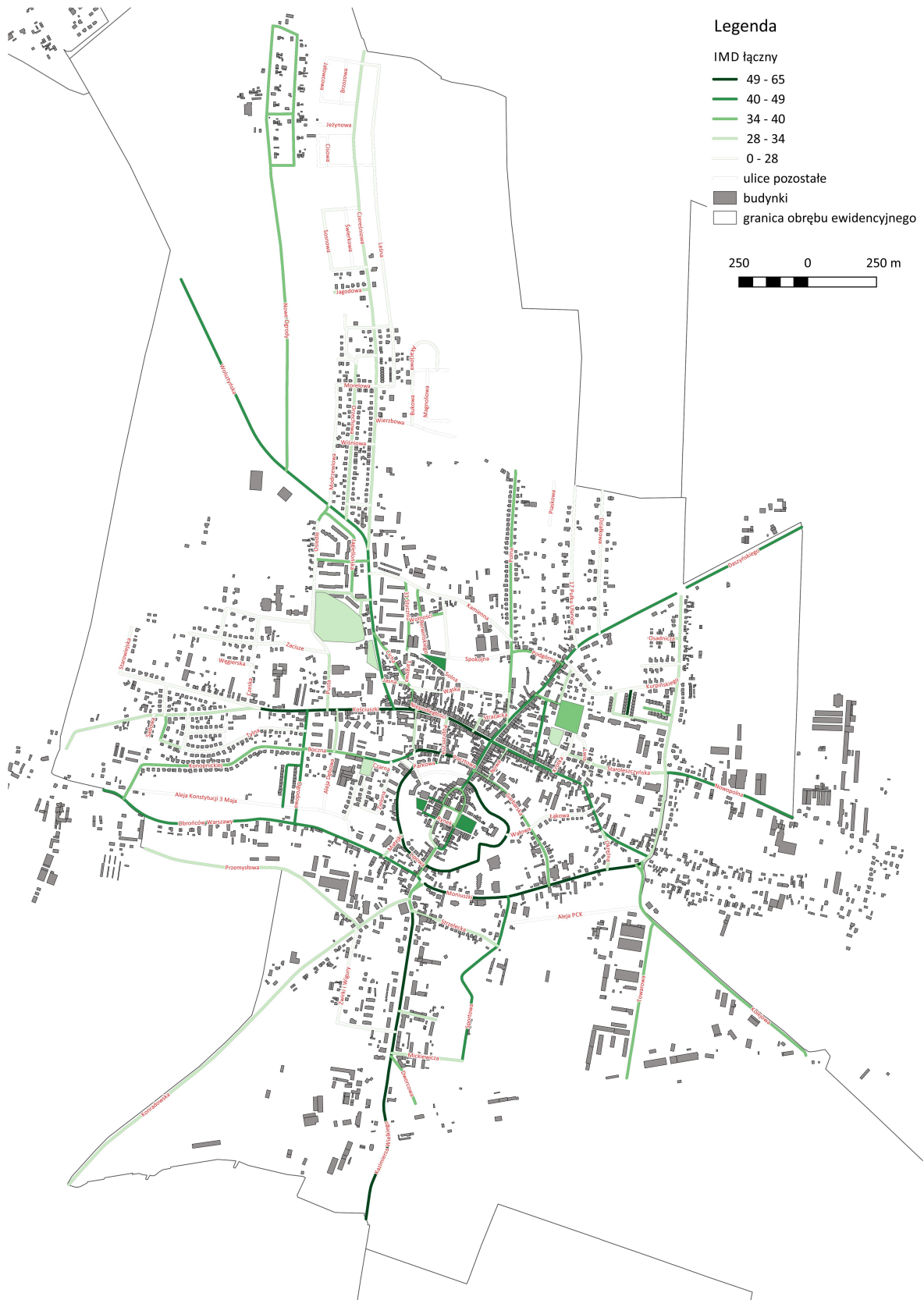
Mapa 2 Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 3 Koncentracja uwarunkowań społecznych na obszarze miejskim gminy

Źródło: Opracowanie własne

Pogłębiona diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wschowa należy do obszarów o znacznych walorach architektonicznych, opartych na bogatej historii, która wynikała z wielu ważnych wydarzeń odbywających się na tym obszarze. „Nie jest także możliwe precyzyjne ustalenie daty nadania Wschowie praw miejskich, gdyż nie zachował się dokument lokacyjny. Być może spłonął w jednym z licznych pożarów miasta. O lokacji Wschowy na prawie magdeburskim można wnioskować jedynie w sposób pośredni. Otóż książę wielkopolski Przemysław II, na mocy dokumentu wystawionego 1.X. 1273 r. w Poznaniu nadał prawo magdeburskie wsi Przyczyna, położonej w pobliżu miasta. Owym nie wymienionym z nazwy miastem jest z pewnością Wschowa. Lokacja musiała zatem nastąpić w II połowie XIII w., ale przed rokiem 1273. Niewielkie powierzchniowo średniowieczne miasto zostało otoczone murami, a można było się do niego dostać przez dwie bramy (Polską i Głogowską) oraz przez furty. Stosunkowo szybko poza murami zaczęły powstawać przedmieścia, które nosiły nazwę Przedmieścia Polskiego i Przedmieścia Głogowskiego. Ważnym momentem w rozwoju przestrzennym Wschowy było wydanie przez króla Zygmunta Augusta w 1548 r. oficjalnego pozwolenia na budowę miasta poza murami. (...)

Wschowa odgrywała w czasach I Rzeczypospolitej znaczącą rolę. Miasto potrafiło, i to od samego początku istnienia, wykorzystać możliwości rozwoju. Już wkrótce po lokacji, bo w 1289 r. Wschowa była grodem kasztelańskim. Godność kasztelana sprawował bliżej nie znany Wierzbęta. Rok później książę głogowski Henryk I potwierdził posiadanie przez miasto 15 łanów we wsi Przyczyna. O rosnącej roli Wschowy świadczy także fakt, że w 1310 r. podpisała ona wraz z innymi miastami księstwa głogowskiego porozumienie o wspólnej walce z rozbojami i ściganiu przestępców. W tym samym roku mieszczanie wschowscy wykupili z rąk księcia Henryka II prawo do założenia 4 nowych jatek rzeźniczych, 4 ław piekarskich i 4 kramów szewskich oraz prawo do wybudowania łaźni. Władcy polscy nie tylko obdarzyli Wschowę przywilejami, ale także często gościli w jej murach. To tutaj w lutym 1365 r. król Kazimierz Wielki wziął ślub z księżniczką Jadwigą, córką księcia głogowsko-żagańskiego Henryka V. W 1416 r. król Władysław Jagiełło spotkał się we Wschowie z margrabią Miśni Wilhelmem. To właśnie podczas tego kilkudniowego pobytu król miał ponoć zdecydować o biciu we Wschowie półgroszków koronnych. Kolejnym władcą, który odwiedził Wschowę był Kazimierz Jagiellończyk. Król przebywał w mieście kilka dni w połowie maja 1462 r. Miał tutaj zatrzymać się na odpoczynek przed wyjazdem do pobliskiego Głogowa, gdzie udawał się na spotkanie z królem Czech Jerzym z Podiebradu. Ponadto w 1539 r. miasto zaszczylił swoją obecnością król Zygmunt I. Wzmianka o tym znajduje się we wstępie do kroniki wschowskiego klasztoru. Na pewno duży wpływ na znaczenie miasta miał rozwój gospodarczy. Gospodarka Wschowy opierała się przede wszystkim na rzemiośle i handlu, a w szczególności na sukiennictwie i młynarstwie. Rzemieślnicy skupieni byli w cechach. Ich liczba ulegała

na przestrzeni czasu niewielkim zmianom. Zgodnie z ustaleniami Komisji Dobrego Porządku z 1781 r. we Wschowie istniały 32 cechy¹⁵.

Obecnie obszar miasta charakteryzuje się zwartą zabudową, która ze względu na ścisłe centrum może być atrakcyjnym miejscem spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, ale również stanowić alternatywę dla podróży osób spoza gminy. Jest to szczególnie ważne w kontekście możliwości prowadzenia aktywizacji zawodowej mieszkańców, gdyż rozwój lokalnej gospodarki byłby podstawą do rozwoju całego obszaru gminy. Należy podkreślić, iż obecnie na obszarze gminy działalność prowadzą wyróżniające się podmioty, do których można zaliczyć cukiernie, piekarnie oraz Browar Regionalny Edi. Niniejsze podmioty mogą stać się podstawą aktywizacji gospodarczej obszaru rewitalizacji, gdyż stanowią najważniejszy potencjał. W połączeniu z uwarunkowaniami historycznymi, możliwy staje się rozwój obszaru, w odniesieniu do pełnienia funkcji turystycznych, które bazują na potencjale regionalnym opartym na jeziorach.

W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Wschowa, zlokalizowany jest Przemęcki Park Krajobrazowy oraz Jezioro Sławskie. Dodatkowo Wschowa będzie położona w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej S5, w odległości około 100 km od Poznania i Wrocławia, co przy założeniu podróży drogą ekspresową, nie stanowi dalekiej odległości. Ze względu na swoje potencjały, obszar gminy, w szczególności miejski, mógłby stanowić ważne miejsce, w którym można atrakcyjnie spędzić czas przez osoby spoza gminy. Mógłby być miejscem konkurencyjnym wobec Leszna, które obecnie koncentruje aktywność handlowo-usługową turystów.

Niniejszy rozwój jest ważny w kontekście rewitalizacji, ponieważ jedynie wygenerowanie dodatkowych miejsc pracy oraz trwały rozwój obszaru, poprzez który zostaną wykorzystane potencjały historyczne, może stanowić bazę do przeciwdziałania degradacji społecznej obszaru oraz odnowy jego infrastruktury technicznej, poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych.

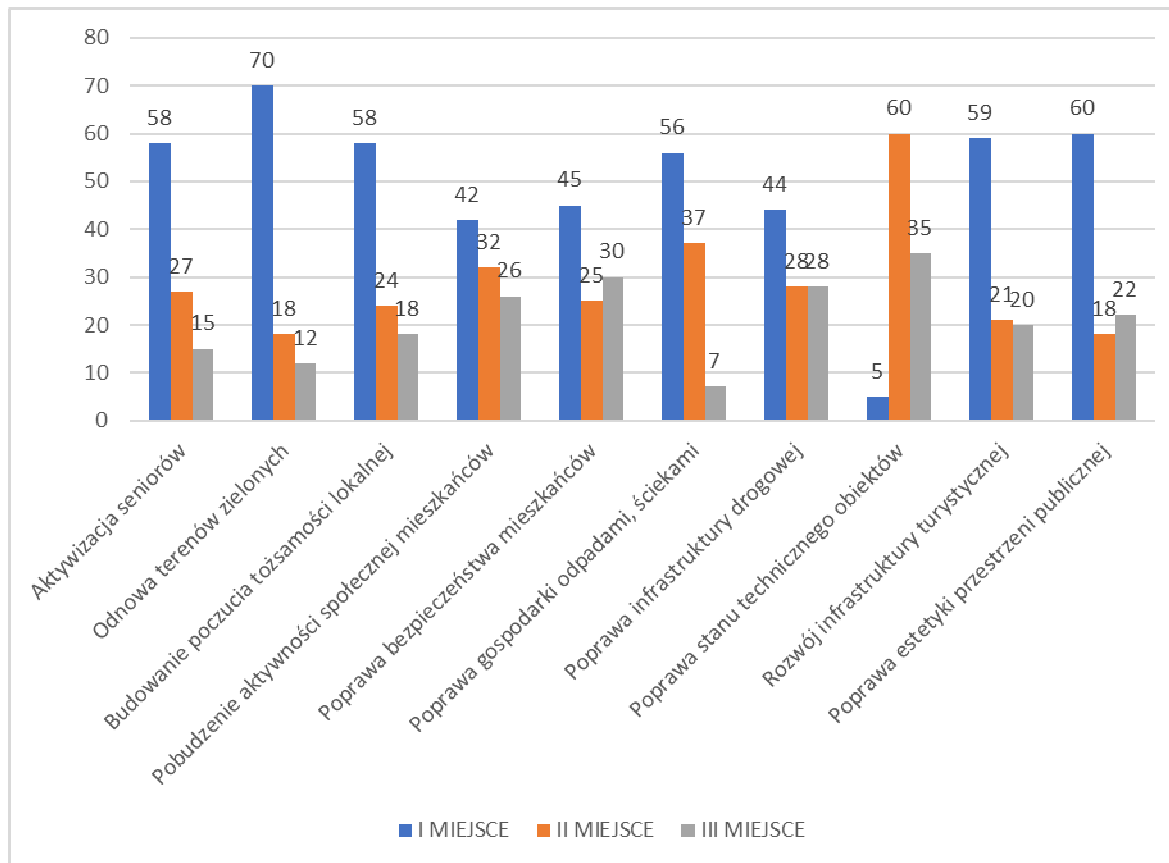
---

¹⁵ <http://www.wschowa.pl/page/historia>

Wykres 21 Opinia mieszkańców odnośnie działań koniecznych do podjęcia na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań PAPI

Analizując wyniki uzyskane w ramach prowadzonych badań kwestionariuszowych, należy podkreślić, iż mieszkańcy dostrzegają potencjały obszaru, jednakże jednocześnie zauważają konieczność poprawy estetyki przestrzeni publicznej, która powinna być powiązana z rozwojem infrastruktury turystycznej. Niniejsze oczekiwania były artykułowane przez mieszkańców w ramach realizowanych warsztatów rewitalizacyjnych i znajdują swoje odzwierciedlenie w wynikach badań. Dostrzegalna jest konieczność budowania poczucia tożsamości lokalnej oraz aktywizacja seniorów. Realizacja wskazanych działań możliwa byłaby poprzez odpowiedni rozwój tożsamości historycznej obszaru, w co mogłyby się zaangażować instytucje lokalne, takie jak Muzeum Ziemi Wschowskiej. Jednakże najważniejszy potencjał, jakim są tereny zielone wymaga priorytetowych działań zmierzających do ich odnowy w ramach odbudowy potencjału historycznego obszaru. Wskazane obszary mogłyby stać się miejscami aktywizacji społecznej i wpłynąć na zwiększenie potencjału gospodarczego obszaru. Jednocześnie poprawa estetyki przestrzeni publicznej doprowadziłaby do wzrostu bezpieczeństwa obszaru i mniejszego stopnia koncentracji negatywnych zachowań społecznych na obszarze rewitalizacji, co byłoby kluczowe na podejmowanie skutecznych działań aktywizujących osoby długotrwale wykluczone.

Podobszar rewitalizacji I. Historyczne Centrum Miasta

Historyczne Centrum Miasta to obszar o wysokim stopniu koncentracji zabudowy zabytkowej, która jest ważnym potencjałem, gdyż tworzy bardzo atrakcyjny obszar urbanistyczny, który może stanowić miejsce realizacji działań aktywizacyjnych. Obecnie architektura położona na obszarze jest znacznie zdegradowana, co sprzyja występowaniu negatywnych uwarunkowań społecznych, związanych z wysoką koncentracją zachowań społecznie niepożądanych, takich jak spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz koncentracji swojej aktywności na tym obszarze przez osoby długotrwale wykluczone społecznie. Układ urbanistyczny mógłby stanowić podstawę rozwoju gospodarczego obszaru, jednakże wymaga działań prowadzących do jego odnowy oraz zapewnienia cyklicznych działań aktywizacyjnych. Należy podkreślić, iż obecnie na obszarze występuje znaczna koncentracja osób długotrwale wykluczonych społecznie, które wymagają działań w zakresie aktywizacji społecznej. Najważniejszym deficytem obszaru, który jednocześnie w największym stopniu ogranicza wykorzystanie jego potencjałów jest brak rozwiniętych, lokalnych działalności gospodarczych, które koncentrowałyby się w zakresie usług gastronomicznych. Wpływa to na brak możliwości rozwinięcia funkcji turystycznej, która pośrednio poprzez generowanie dodatkowych miejsc pracy, mogłaby doprowadzić do aktywizacji zawodowej osób wykluczonych.

Tabela 13 Analiza SWOT podobszaru Historyczne Centrum Miasta

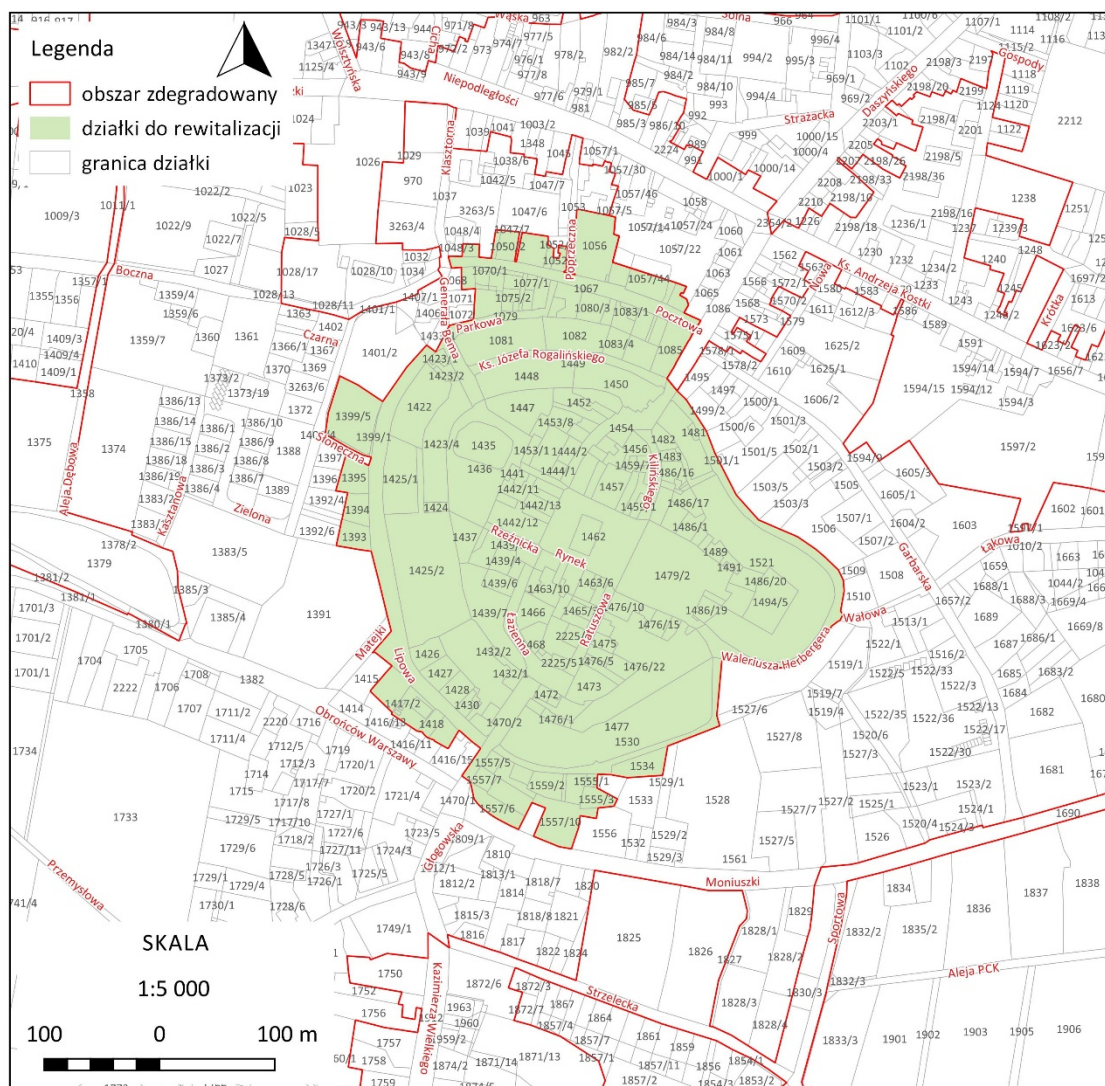
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Możliwość podjęcia działań opartych na aktywizacji ze względu na atrybuty historyczne obszaru	Wysoki stopień koncentracji negatywnych zachowań społecznych na obszarze rewitalizacji
Występowanie walorów turystycznych, które mogą być podstawą rozwoju działalności gospodarczych, przyczyniających się do aktywizacji osób długotrwale wykluczonych społecznie	Brak odpowiednich miejsc, w których mogłaby koncentrować się aktywność gospodarcza, prowadząca do aktywizacji społecznej osób wykluczonych
Wyjątkowy układ urbanistyczny obszaru, stanowiący potencjał całej gminy	Wysoki stopień degradacji infrastruktury technicznej na obszarze
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rozwój aktywności zawodowej opartej na tożsamości lokalnej w obszarze usług gastronomicznych	Brak wysokiego poziomu aktywności społecznej, co może być bezpośrednią przyczyną utrudnionego wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej
Możliwość wykorzystania kapitału społecznego na potrzeby prowadzenia działań aktywizacji społecznej	Brak infrastruktury potrzebnej do aktywizacji społecznej

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Zabytkowa architektura oraz układ urbanistyczny;
- ✓ Wysoki stopień koncentracji obszarów zielonych;
- ✓ Usytuowanie obszaru względem dużych ośrodków miejskich oraz atrakcji turystycznych zlokalizowanych na obszarach sąsiadujących z gminą.

Mapa 4 Podobszar rewitalizacji I. Historyczne Centrum Miasta

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji II. Śródmieście

W Śródmieściu koncentruje się aktywność związana z bezpośrednią działalnością związaną z obsługą mieszkańców gminy, czyli działania ośrodka kultury, aktywność sportowa, a także funkcjonują szkoły i prowadzone są działania edukacyjne przez pozostałe jednostki edukacyjne. Na tym obszarze istnieje wysoka koncentracja korzystania ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej, a także znaczny stopień zamieszkania przez osoby w wieku poprodukcyjnym. W związku z tym konieczne jest realizowanie działań mających na celu zwiększenie aktywizacji społecznej mieszkańców. Osoby wykluczone społecznie oraz zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez realizowane działania, będą mogły zdobyć nowe doświadczenia zawodowe oraz zwiększyć swoją aktywność społeczną. Podsumowując należy podkreślić, iż na tym podobszarze najważniejszym uwarunkowaniem jest znaczne skoncentrowanie możliwych do podjęcia działań aktywizacyjnych, a taką możliwość zapewni odnowa Parku Wolsztyńskiego, jako miejsca, w którym koncentruje się aktywność turystów wypoczywających na

obszarze Przemęckiego Parku Krajobrazowego. Obecnie ze względu na zaniedbaną infrastrukturę parkową, brak wykorzystania unikalnych funkcji bluszczowego szlaku, nie ma możliwości wykorzystania niniejszego potencjału Gminy Wschowa. Podjęcie działań rewitalizacyjnych wpłynie na zwiększenie aktywności społecznej, poprzez zapewnienie aktywizacji zawodowej oraz następnie możliwość realizacji przedsięwzięć dla mieszkańców oraz turystów, którzy staną się gospodarczą siłą napędową zrewitalizowanego obszaru. Należy podkreślić, iż efekt podjętych działań rewitalizacyjnych będzie dostrzegalny w szczególności na podobszarze Śródmieście, którego mieszkańcy, ze względu na bliskość obszaru, odczuwają pozytywne efekty działań w pierwszej kolejności. Jednakże minimalizacja negatywnych zjawisk obejmie również mieszkańców innych obszarów rewitalizacji, w szczególności osoby wykluczone, które uzyskają możliwość korzystania z miejsca wpływającego na zwiększenie ich aktywności społecznej.

Tabela 14 Analiza SWOT podobszaru Śródmieście

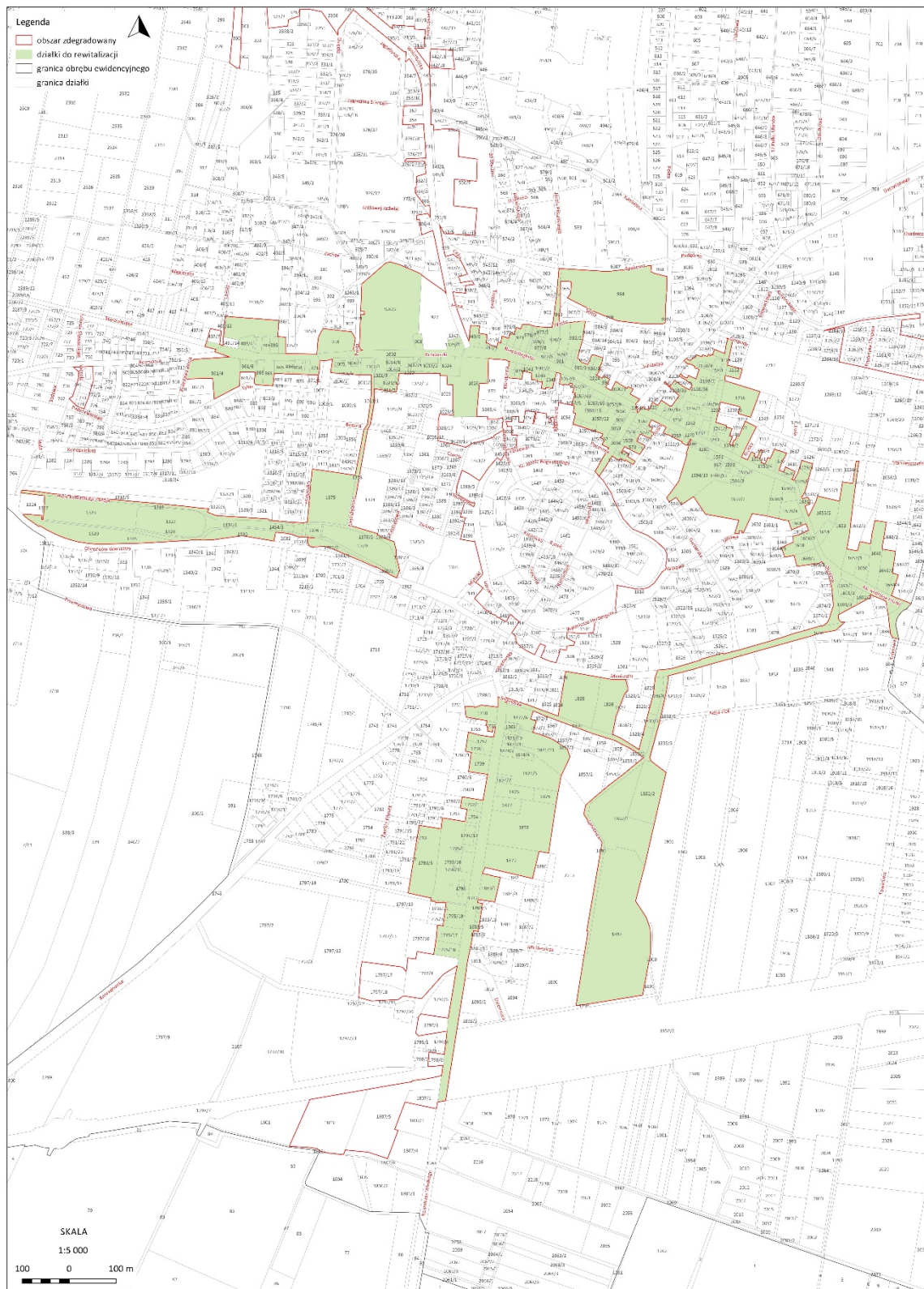
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał aktywizacyjny oparty na rozwiniętej działalności obiektów kulturalnych i sportowych	Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym oraz niski współczynnik przedsiębiorczości
Aktywność organizacji pozarządowych, które mogą stanowić potencjał obszaru rewitalizacji	Wysoki stopień długotrwałego wykluczenia mieszkańców oraz braku zatrudnienia
Występowanie obiektów przyrodniczych, które mogą być podstawą realizowanych działań	Znaczne rozproszenie obszarowe
SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość realizacji działań aktywizacyjnych korzystając z atrybutów infrastrukturalnych obszaru	Trudności w prowadzeniu działań aktywizacyjnych ze względu na rozproszenie obszarowe
Możliwość pełnienia przez obszar ważnej funkcji wspierającej aktywność społeczną	Utrudnione prowadzenie działań aktywizacyjnych ze względu na długotrwałe wykluczenie mieszkańców

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Zlokalizowanie obiektów zapewniających możliwość prowadzenia działań opartych na aktywizacji społeczno- zawodowej mieszkańców;
- ✓ Rozwinięta działalność kulturalno- sportowa na obszarze;
- ✓ Aktywne organizacje pozarządowe, mające na celu wspieranie mieszkańców.

Mapa 5 Podobszar rewitalizacji II. Śródmieście

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji III. Łysiny

Łysiny są obszarem o znacznym stopniu degradacji społecznej, ale również koncentracji negatywnych zjawisk w ramach pozostałych uwarunkowań, które prowadzą do wykluczenia społecznego mieszkańców. Ze względu na brak możliwości infrastrukturalnych odnośnie prowadzenia kompleksowych działań aktywizacyjnych, konieczne jest podjęcie działań mających na celu zapewnienie wsparcia mieszkańcom w zakresie ich aktywizacji. Jednocześnie należy podkreślić usytuowanie obszaru na obrzeżach Gminy Wschowa, ale w bliższej odległości jezior zlokalizowanych w Gminie Sława, co przyczynia się do możliwości podjęcia działań w zakresie aktywizacji osób.

Tabela 15 Analiza SWOT podobszaru Łysiny

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Możliwość podjęcia działań opartych na aktywizacji ze względu na atrybuty przyrodnicze regionu	Wysoki wskaźnik korzystania przez mieszkańców ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej
Potencjał aktywizacyjny ludności	Wysoki wskaźnik koncentracji osób w wieku poprodukcyjnym
SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość realizacji działań aktywizacyjnych	Brak zaangażowania mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w działania aktywizacyjne realizowane na obszarze
Możliwość stworzenia miejsca zapewniającego kompleksowe wsparcie mieszkańców zagrożonych wykluczeniem	Utrudnione prowadzenie działań aktywizacyjnych ze względu na długotrwałe wykluczenie mieszkańców

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Bliskie usytuowanie potencjałów regionalnych, skoncentrowanych wokół jezior;
- ✓ Możliwość realizacji działań wspierających aktywizację mieszkańców z wykorzystaniem stworzonej infrastruktury.

Mapa 6 Podobszar rewitalizacji III. Łysiny

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji IV. Wygnańczyce

Wygnańczyce są obszarem o wysokim stopniu degradacji społecznej, jednakże należy podkreślić możliwość realizacji działań w oparciu o potencjały regionalne bazujące na niezagospodarowanym jeziorze. Niniejsze miejsce może stanowić podstawę działań rewitalizacyjnych, gdyż poprzez jego odpowiednie zagospodarowanie możliwe byłoby włączenie osób wykluczonych w proces rozwoju działalności gospodarczej, przyczyniającej się do zaktywizowania mieszkańców obszaru. Jest to najważniejszy potencjał obszaru, który powinien stanowić podstawę realizowanych działań, podejmowanych w celu wyprowadzenia miejscowości z sytuacji kryzysowej.

Tabela 16 Analiza SWOT podobszaru Wygnańczyce

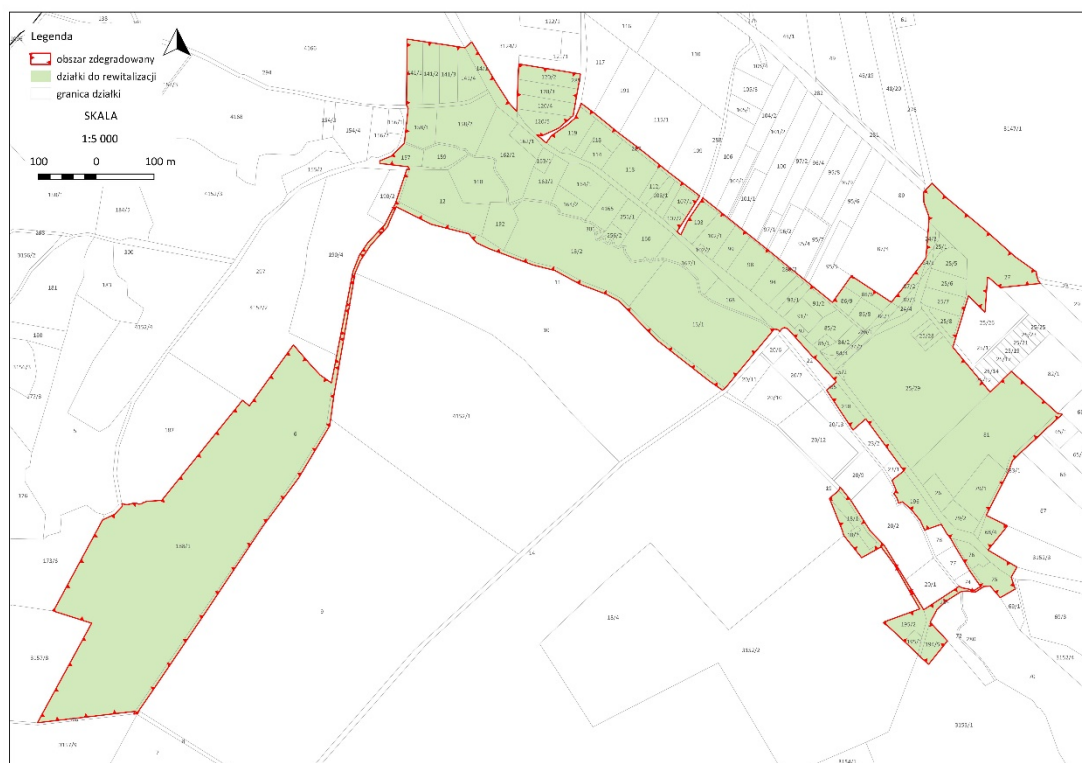
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Możliwość podjęcia działań opartych na aktywizacji ze względu na atrybuty przyrodnicze regionu	Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym oraz niski współczynnik przedsiębiorczości
Potencjał obszaru w zakresie rozwoju firm	Wysoki odsetek osób korzystających z zasiłków
SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość realizacji działań aktywizacyjnych korzystając z atrybutów przyrodniczych obszaru	Niemożliwość zagospodarowania obszaru zlokalizowanego przy jeziorze
Możliwość wykorzystania potencjału przyrodniczego w działaniach edukacyjnych i społecznych	Utrudnione prowadzenie działań aktywizacyjnych ze względu na długotrwałe wykluczenie mieszkańców

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Usytuowanie jeziora jako miejsca umożliwiającego prowadzenia aktywnych działań ukierunkowanych na rozwój gospodarczy obszaru.

Mapa 7 Podobszar rewitalizacji IV. Wygnańczyce

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 13 Potencjał obszarów rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 14 Obszary wymagające odnowy

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 15 Obszary wymagające odnowy

Źródło: Opracowanie własne